3. 7. 320

320 1

PHAEDRI
AUGUSTI LIBERTI
FABULARUM
AESOPIARUM
LIBRI V

CUM ADNOTATIONIBUS
In uſum
SCHOLARUM PIARUM.
Editio altera auctior, & emendatior

Cum Indice, & Italica explicatione praecipuorum Vocabulorum, & Phraſium.

Puerili Inſtitutioni nullus magis Scriptor convenit.
Io. Lud. Praſch. in Fab. Phaedri.

FLORENTIAE. MDCCXLI.

Ex Typographio Io. Baptiſtae Bruſcagli, & Sociorum.)(*Superiorum Facultate*. -

Fabellas continet Opuſculum expoſitas ſermone Latino, & puro, atque ingenuo, in quo multas antiquæ elegantiæ notas impreſſas cernere eſt, multas legere ſententias ad quaslibet vitæ partes utiliſſimas.

Dittershuſius in Epiſt. Dedicatoria Phædri.

ADOLESCENTIBUS

LATINÆ LINGUÆ STUDIOSIS

LEONARDUS TARGIONIUS

CLER. REG. SCHOL. PIARUM.

* * * *

Quod altero abhinc anno teſtatus fueram, dum elegantiſſimas Phædri Fabulas in Scholarum noſtrarum uſum imprimendas curavi; id vobis iterum, Adoleſcentes optimi, nunc etiam polliceor, dum omnibus illis exemplaribus jampridem diſtractis, altera nunc denuo in lucem dari communibus veſtrum votis exoptabatur. Poſt præclaras illas, nitidiſſimaſque harum Fabularum editiones, quas, eorum commodo, qui ætate, & ſtudiis provectiores fuerint, longioribus, doctiſſimiſque animadverſionibus tot ſummi Viri illuſtrarunt; prodit iterum cum ſuis annotatiunculis levior hæc, & exigua, in illorum duntaxat uſum, qui, ut perfectam Latini ſermonis rationem aſſequantur, Phædrum ipſum rudiores adhuc, omniſque ferè Latinitatis expertes legere, Italicèque exponere exordiuntur. Hinc primùm, ſicuti quæ teneras puerorum aures, mentemque offendere poſſent, expuncta ſunt, & omiſſa; ita quod in quibuslibet Fabulis *prudenti vitam conſilio monet*, & Affabulatio communiter appellatur, di-

diverſa characterum forma diſtinguitur, ut faciliùs obſervari, atque altiùs memoriæ imprimi poſſit. Deinde ea solùm ex ſapientiſſimis aliorum commentariis ſelegi, ea ipſe etiam pluribus in locis adjeci; illamque præterea ſcribendi, dicendique rationem, ceteraque omnia ſum ſecutus, quæ illis quidem, qui ingenio, & annis parùm adhuc valerent, congruentiora ſimul eſſent, & utiliora. Et cum alia profectò in priore, ut fit, editione excidiſſent, alia autem præterea deſiderari etiam, addique poſſe viderentur, non ſolùm illa, ſecundis nunc curis, aliqua ex parte retractata ſunt, atque emendata, ſed iſta quoque, ut opus erat, opportunè ſuppleta, & adjecta. Sed peculiarem in hoc vel maximè curam adhibui, ut quæ de Phædro, ejuſque ætate, ac ſtudiis prætermiſſa jam primùm fuerant, ea vel ex ipſis ejuſdem Fabulis, vel ex aliquibus ſummis Viris, qui de eo ſcripſerunt, breviter adnotarem: & quem tunc deſignaveram ſolùm, leviterque attigeram, aliquorum vocabulorum Indicem, hunc modò proſequerer, ac penè perficerem. Illis enim omiſſis, quæ facilè occurrunt, reliquæ ferè omnes vel in Adnotationibus explicatæ, vel in ipſo Indice deſcriptæ ſunt voces, quas Adoleſcentes in parvis, ut vocant, Lexicis, quibus tantùm iidem utuntur reperire non poſſunt: deinde verò, quod præcipuum eſt, & adhuc, ni fallor, fortaſſe novum, non ſolùm collectæ ſunt ſimul, & additæ multiplices illæ elegantioreſque elocutiones, aut phraſes, quibus Phædri Fabulæ refertæ ſunt omnes, ac penè conflatæ; ſed adjecta eſt etiam Italica earum explicatio, non elegantior illa quidem, magiſque recondita, quæ a rudibus adhuc, & incultis percipi non poſſit; ſed quæ clarior eſſet, & aptior pro Tironum captu, &

pro

pro eo ſimul ſenſu, in quo eædem adhibitæ ſunt in ſuis locis, ubi hac de cauſa; & ut aliâ ibidem adnotatione opus non eſſet, parva aliqua nota ſunt deſignata. Quamvis verò, ut ingenuè fateor, puerile totum hoc, atque joculare videri poſſit; maximæ tamen utilitatis, in inferioribus præſertim Scholis, idipſum fore nemo profectò inficiabitur, ſi animadvertat, ut hoc Indice poſſint Tirones, juxta diligentem Præceptorum ſuorum operam, Fabulas ipſas faciliùs intelligere; memoriam ſimul utiliter excolere; dictata ex vernacula in Latinam Linguam eleganter vertere; & omnem propterea Latini ſermonis vim, rationemque a prima ætate percipere. Quæ omnia cum ad optimam Adoleſcentium inſtitutionem præcipua ſint quidem, & maxima, ita in cauſa hæc unicè fuerunt, cur totum hoc, qualecunque illud ſit, ſubciſivis horis conficerem, & in uſum noſtrarum Scholarum, pro ea, quæ mihi demandata eſt illarum cura in hac Urbe, omnibus vobis, optimi Adoleſcentes, rurſus inſcriberem, ac nuncuparem.

* * *
* *
* *

DE PHÆDRO,

Et ejus Fabularum Libris.

PHædrus natione Thrax, ut ipſe teſtatur 1 in Monte Pierio, qui nunc Theſſaliæ, 2 olim autem Thraciæ adſcribebatur, 3 ſi non ante, ſub Auguſto ſaltem, in lucem prodiit. Et quamvis 4 conditione, ut videtur, liber eſſet; contigit tamen, 5 ob bella fortaſſe, in ſervitutem eum redigi, & Romam proinde a prima ætate perduci. Ibi in Litteris primùm diligentiſſimè inſtructus, & in Domum Auguſti deinceps vocatus, ac libertate non multò poſt ab ipſo donatus, 6 probitate morum, ſed 7 ingenii præſertim elegantia, ſtudioque Litterarum cum primis floruit. Sed defuncto Auguſto, ac Tiberio imperante, multa paſſus eſt odio 8 Ælii Sejani viri potentiſſimi, qui eum 9 fictis cauſis accuſaverat, & damnari etiam iniquè fecerat. Omnia tamen æquo ſemper animo pertulit ad ultimum vitæ ſuæ diem, quem etſi quando obierit, reverâ ignoretur, 10 ad noviſſima quidem Tiberii tempora, & ad Cajum etiam fortaſſe, ipſum perveniſſe judicari poteſt.

Atque in hac ſua calamitate potiſſimùm, 11 utque eam aliquibus deliniret remediis, Fabulas ſcribere eſt aggreſſus, cum annis, ut 12 ex ipſo colligitur, jam eſſet provectus, & cum jam, 13 ut dicendum videtur, defuncto Sejano XVIII Tiberii anno, liberè de eo conqueri, & apertè in ipſum invehi non extimeſceret. Scripſit autem illas ad imitationem Æſopi, undè 14 & Æſopias eas nominavit: dum 15 materiam, & Fabulas, quas Æſopus ex-

excogitaverat, etſi magno cum delectu, & aliquas interdum hiſtorias admiſcendo, e Græco in Latinum tranſtulit, verſibus Jambicis ſenariis expolivit, eaſque diſtribuit in quinque libros, quos ſcripſit ad Particulonem, Philetum, & Eutychum, 16 qui omnes, cum nomina quidem Civium Romanorum non ſint, pileata capita profectò extitiſſe videntur. Sed ex quo ipſe Auctor e vita deceſſit noti paucis hi Libri, & ex veteribus, ſolùm Martialis teſtimonio, ineunte ſaeculo ſecundo, & deinde Avieni auctoritate, exeunte quarto ſaeculo, comprobati, poſt renatas etiam elegantiores Litteras, 17 in tenebris diutiſſimè jacuerunt; & interim, fato ſtudiorum invido, non nulla ex iis, injuria temporum, ut fit, procul dubio interierunt. At vix tandem 18 per Clar. Virum Petrum Pithæum, qui primùm excudi eos fecit Auguſtoduni Tricaſſium in Gallis anno MDXCVI in lucem prodierunt, tantam ſibi continuò, Auctorique ſuo laudem, & æſtimationem compararunt; ſtatim tam multi ſuam operam, ac ſtudium in eoſdem contulerunt, ut ab eo anno ad MDCCXIII, triginta novem varias eorum editiones diverſis in locis, ac temporibus numeret 19 doctiſſimus Petrus Burmannus: & quidem nitidas omnes, & amplas, & cum eruditiſſimis viginti quinque ſummorum Virorum adnotationibus.

Et jure hoc quidem, & meritò: ſcripſit quippe Phædrus 20 *ſtilo longè optimo, & Latiniſſimo;* 21 *& ita oratione uſus eſt latina, pura, probabili, dilucida, ita duæ maximè virtutes ei propriæ ſunt, facilis brevitas, & ingenua ſuavitas,* 22 *totque egregiis ſimul ſententiis,* 23 *tot maturæ percoctæque eruditionis argumentis*, opus penè totum conflavit, ut nemo ſit, qui non fateatur, librum quidem Fabularum 24 *elegan-*

tem eſſe cum primis, & florente etiam, ac pura lingua latina ſcriptum; ipſumque Phædrum 25 *cultiſſimum ſcriptorem* 26 Ætatis aureæ fuiſſe; 27 *ex eorum genere præcipuum, quos certum eſt plus profuiſſe humano generi, quàm ſexcentos Chryſippos, & totidem Crantoras*; & quem proinde 28 *ſuaviter fabulantem, imò graviter, & quidem paucis philoſophantem* omnes aſſiduè admirentur, diligentiſſimèque imitentur.

---

1 Phæd. lib. 3. Fab. Prol. 2 Strabo lib. X. 3 Joan. Schefer. in Vita Phædri. 4 Idem. 5 Tanaquil. Fab. in Præf. ad Phæd. 6 Idem. 7 Phæd. lib. 5. Prol. 8 lib. 3. Prol. 9 lib. 1. Fab. 1. 10 Tanaqu. Fab. in Præf. 11 Lib. 3. Prol. 12 Lib. 3. Fab. 1. & lib. 5. Fab. 10. 13 Schefer. 14. lib. 5. Prol. 15 Lib. 1. Prol. lib. 5. Prol. 16 Tanaqu. Fab. 17 Schefer. 18. Petrus Burmannus in Præfat. ad Phædrum. 19 In Præf. ad Phæd. Edit. Lugd. 1728. 20 Schef. 21 Jo. Lud. Praſchius de Phædro. 22 Idem. 23 Tanaqu. Fab. 24 Rittersh. in Epiſt. ad Camerar. 25 Schop. in Parad. litt. 26 Jacob. Facciolat. de ſcript. Linguæ Latinæ. 27 Tanaqu. Fab. 28 Rigalt. in Dedic. ad Thuanum.

Parva hæc nota ' voces Fabularum, quibus eſt ſuperpoſita, in Indice quærendas eſſe deſignat.

PHÆ-

PHÆDRI AUG. LIB.
FABULARUM
Æſopiarum.

****

LIB. I.

PROLOGUS.

ÆSopus [1] *auctor quam* [2] *materiam repperit,*
Hanc ego polivi verſibus [3] *ſenariis,*
Duplex libelli [4] *dos eſt, quod riſum movet,*
Et quòd prudenti vitam conſilio monet.
Calumniari ſi quis autem voluerit,
Quòd [5] *arbores* [6] *loquantur, non tantùm feræ,*
[7] *Fictis jocari nos meminerit fabulis.*

Ordo eſt. Ego Phædrus polivi verſibus ſenariis hanc materiam, quam Æſopus auctor repperit.

1 Philoſophus tempore Creſi Lydorum Regis, Phryx genere, conditione ſervus, Fabularum ſcriptor, a Delphis occiſus, ex Suida. 2 Fabulas, quas excogitavit. 3 Jambicis ex ſex pedibus. 4 Pretium, utilitas. 5 Si non in his Fabulis, in aliis fortè ex illis, quæ interierunt, arbores etiam adhibitas fuiſſe a Phædro dicendum videtur. 6 Loquentes inducantur, ut fieri ſolet in Fabulis. 7 Fabula, a fando dicta, idem eſt ac narratio, & rectè, propterea hic *ficta*, alibi *vera* ut 2. 5. nuncupatur.

FABULA I.

Lupus & Agnus.

AD rivum eumdem Lupus, & Agnus venerant
Siti compulſi: 1 *ſuperior ſtabat Lupus,*
Longèque inferior Agnus: tunc fauce 2 *improba*
3 *Latro incitatus jurgii cauſam intulit.*
Cur inquit, turbulentam feciſti mihi
4 *Iſtam bibenti? Laniger contra timens:*
Qui poſſum 5 *quæſo, facere, quod quereris, Lupe?*
A te decurrit ad 6 *meos hauſtus liquor.*
Repulſus ille veritatis viribus.
Ante hos ſex menſes malè ait dixiſti mihi.
Reſpondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater, hercule, tuus, inquit maledixit mihi:
Atque ita correptum lacerat injuſta nece.
Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

1 Propiùs fontem. 2 A fame irritata: ore famelico. 3 Lupus latrocinari oves, aliaque animalia aſſuetus. 4 Aquam. 5 Quonam pacto, inquit, poſſum aquam turbare? 6 Ad me haurientem.

FABULA II.

Ranae Regem Petentes.

ATbenæ 1 *cum florerent æquis legibus,*
Procax libertas civitatem miſcuit.
Fre

1 Urbs Græciæ celeberrima, Metropolis Atticæ; unde Athenienſes etiam Attici dicti ſunt.

Frenumque 'ſolvit priſtinum [2] licentia.
Hinc [3] conſpiratis factionum partibus,
Arcem [4] tyrannus 'occupat [5] Piſiſtratus.
Cum [6] triſtem ſervitutem flerent [7] Attici,
Non quia crudelis ille, ſed quoniam [8] grave
Omne inſuetis onus, & cœpiſſent queri;
Æſopus talem tum fabellam 'rettulit.
Ranæ vagantes [9] liberis paludibus,
Clamore magno Regem petiere a [10] Jove,
Qui diſſolutos mores [11] vi compeſceret.
Pater Deorum riſit, atque illis dedit
Parvum tigillum, 'miſſum quod [12] ſubito vadi
Motu, ſonoque terruit [13] pavidum genus.
Hoc 'merſum limo cum [14] jaceret diutiùs,
Fortè una tacitè 'profert è [15] ſtagno caput,
Et, 'explorato Rege, cunctas 'evocat.
Illæ, timore poſito, certatim 'adnatant,
Lignumque ſupra turba petulans inſilit:

2 Immoderata libertas. 3 Cum ſimul in malum contra ſe conſpiraſſent Partes. 4 Arcem ipſam, omnemque ſimul dominationem. 5 Hippocratis filius, ex privato potens, & tyrannus effectus. 6 Gravem. 7 Athenienſes, vide ſupra. 8 Eſt, videtur grave iis, qui illud ferre non ſunt aſſueti. 9 In quibus nemo imperium exercebat. 10 Deorum, & hominum Rege. 11 Poteſtate, & imperio. 12 Subito motu, & ſono, quem in aquis vadi, dum demiſſum fuit, effecit. 13 Ranas pavidas. 14 Eo enim paludis forte delapſum erat, ubi ſuperabat limus, in quo cum ex parte hæreret, ne movere quidem ſe poterat, &, ſicuti in aquis, ſupernatare. 15 Inde, ubi majores aquæ, in quibus, ad lapſum tigilli, Ranæ, ut ſolent, omnes ſe abdiderant.

Quod cum inquinaſſent [16] *omni contumelia,*
Alium rogantes regem misère ad Jovem,
[17] *Inutilis quoniam eſſet, qui fuerat datus.*
Tum miſit illis Hydrum, qui dente aſpero
Corripere cæpit [18] *ſingulas. Fruſtra necem*
Fugitant [19] *inertes: vocem præcludit metus.*
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
Afflictis ut ſuccurrat. Tunc contra [20] *Deus:*
Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, [21] *bonum,*
Malum perferte. Vos quoque, o cives, [22] ait,
Hoc ſuſtinete, majus ne eveniat malum.

16 Omnis generis, verborum ſcilicet ac rerum. 17 Impotens ad eas regendas. 18 Unam poſt aliam. 19 Ignavæ, imbelles. 20 Juppiter ait. 21 Regem bonum antea datum. 22 Æſopus Athenienſibus.

FABULA III.

Graculus ſuperbus, & Pavo.

Ne gloriari [1] libeat alienis bonis,
Suoque potiùs [2] habitu vitam degere,
Æſopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani Graculus ſuperbia
Pennas, Pavoni quæ deciderant ſuſtulit,
Seque exornavit: deinde contemnens [3] *ſuos,*
Immiſcuit ſe Pavonum formoſo gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque roſtris. Malè multatus Graculus
Re-

1 Ne ſit aliquis, cui libeat, qui velit. 2 Statu, conditione. 3 Graculos.

Redire mœrens cœpit ad proprium 4 *genus,*
A quo repulſæ triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos priùs deſpexerat,
Contentus noſtris ſi fuiſſes 5 *ſedibus,*
Et, quod natura dederat, voluiſſes 6 *pati,*
Nec illam expertus eſſes contumeliam,
Nec hanc repulſam 7 *tua ſentiret calamitas.*

4 Graculorum. 5 Manendo nobiſcum in propria conditione. 6 Æquo animo ferre, nec majora appetere. 7 Tu, in hac tua calamitate.

FABULA IV.

Canis per fluvium carnem ferens.

Amittit meritò 1 proprium, quì alienum appetit,
Canis per flumen carnem dum ferret natans,
Lympharum in 2 *ſpeculo vidit ſimulacrum ſuum:*
Aliamque prædam ab alio ferri putans,
Eripere 3 *voluit: verùm decepta* 4 *aviditas,*
Et, quem tenebat ore, demiſit cibum,
Nec, quem petebat 5 *adeò potuit attingere.*

1 Quod eſt ſibi proprium. 2 In aquis imaginem, inſtar ſpeculi, reddentibus. 3 Alii cani, a quo eam ferri putabat. 4 Canis avidus. 5 Tam avidè.

FABULA V.

Vacca & capella, Ovis & Leo.

NUmquam eſt fidelis cum potente ſocietas;

Te-

Teſtatur hæc fabella 1 propoſitum meum.
Vacca, & Capella, & 2 patiens Ovis injuriæ,
Socii fuere cum Leone in 3 ſaltibus.
Hi cum cepiſſent Cervum vaſti corporis,
Sic eſt locutus, partibus factis, Leo;
Ego primam tollo, nominor quia Leo:
Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi:
Tum quia 4 plus valeo, me ſequetur tertia:
Malo afficietur, ſi quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam 5 ſola improbitas abſtulit.

1 Sententiam hanc a me propoſitam. 2 Aſſueta injurias pati. 3 In ſilvis. 4 Quia plus poſſum viribus, tertia erit mea. 5 Solus Leo propter ſuam improbitatem, & inſatiabilitatem.

FABULA VI.

Ranæ ad Solem.

VIcini furis celebres vidit nuptias
Æſopus, & continuò narrare incipit:
Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
1 Convicio permotus quærit Jupiter
Cauſam querelæ: quædam tum ſtagni 2 incola,
Nunc, inquit; omnes 3 unus exurit lacus,
Cogitque miſeras arida 4 ſede emori:
Quidnam futurum eſt, ſi crearit liberos?

FA-

1 Inordinato ex earum inter ſe colliſis vocibus clamore. 2 Rana. 3 Sol, qui nunc eſt unus. 4 Lacu, palude ab æſtu exſiccata.

FABULA VII.

Vulpes ad Perſonam Tragicam.

PErſonam tragicam fortè vulpes viderat :
O quanta [1] *ſpecies, inquit, cerebrum non habet!*
Hoc [2] illis dictum eſt, quibus honorem, & gloriam
Fortuna tribuit, ſenſum communem abſtulit.

1 Quàm magna, & pulchra forma, & effigies. 2 Propter illos.

FABULA VIII.

Lupus & Gruis.

QUi pretium [1] meriti ab improbis deſiderat,
Bis peccat: primùm, quoniam indignos adjuvat:
Impunè abire deinde quia jam non poteſt.
Os devoratum fauce cum hæreret Lupi,
Magno dolore victus, cœpit [2] *ſingulos*
Illicere pretio, ut illud extraherent 3 *malum.*
Tandem perſuaſa eſt 4 *jurejurando Gruis,*
Gulæque credens colli longitudinem,
5 *Periculoſam fecit medicinam Lupo.*
Pro quo cum 6 *pactum flagitaret præmium,*
Ingrata es, inquit, ore quæ noſtro caput
Incolume abſtuleris, & mercedem poſtules.

FA-

1 Beneficii a ſe collati. 2 Quos obvios habebat. 3 Os illud devoratum. 4 Juramentis, quibus pollicitationes ſuas confirmabat Lupus.

5 Cum lupus poſſet vorare collum ejus in gulam ſuam immiſſum · 6 Pacto decretum.

FABULA IX.

Paſſer & Lepus.

SIbi non 'cavere, & aliis conſilium 'dare,
Stultum eſſe, paucis oſtendamus verſibus.

1 *Oppreſſum ab Aquila fletus 'edentem graves*
Leporem objurgabat Paſſer: 2 Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa eſt? quid ita 'ceſſarunt pedes?
Dum loquitur, 3 ipſum, Accipiter nec opinum rapit.
Queſtuque 4 vano clamitantem interficit,
Lepus ſemianimus mortis 5 in ſolatio:
Qui modò ſecurus noſtra irridebas mala,
Simili querela fata deploras tua.

1 *Ordo eſt*, Paſſer objurgabat leporem ab Aquila oppreſſum, ædentem fletus graves. 2 Inquit Paſſer ad Leporem: Ubi eſt illa tua pernicitas nota omnibus? 3 Ipſum paſſerem non opinantem id. 4 Inutili. 5 Pro ſolatio, cum hoc ſibi eſſet in ſolatium mortis.

FABULA X.

Lupus & Vulpes iudice Simio.

QUicumque turpi fraude ſemel 'innotuit,
Etiam ſi verum dicit, 'amittit fidem.
Hoc

Hoc atteſtatur brevis Æſopi fabula.
Lupus arguebat Vulpem furti crimine,
Negabat illa ſe eſſe culpæ proximam.
Tunc judex inter illos 1 *ſedit Simius.*
Uterque cauſam cum peroraſſent ſuam,
Dixiſſe fertur Simius ſententiam:
Tu 2 *non videris perdidiſſe, quod petis,*
Te 3 *credo ſurripuiſſe, quod* 4 *pulchrè negas.*

1 Cauſæ cognitionem, & judicium ſumpſit. 2 Lupe tam audax, & ferus. 3 O Vulpes, quæ ſoles furari, & mentiri. 4 Specioſè, & fraudulenter.

FABULA XI.

Aſinus & Leo venantes.

Virtutis expers verbis jactans gloriam
Ignotos fallit, notis eſt deriſui.
Venari, Aſello comite, cum vellet Leo;
Contexit illum 1 *frutice, & admonuit ſimul,*
Ut inſueta voce terreret feras,
Fugientes ipſe exciperet. Hic 2 *auritulus*
Clamorem ſubitò tollit totis viribus,
Novoque turbat beſtias 3 *miraculo:*
Quæ dum paventes 4 *exitus notos petunt,*
Leonis affliguntur horrendo impetu.
Qui poſtquam cæde feſſus eſt, Aſinum evocat,
Ju-

1 Fruticibus, & ramis ſuper impoſitis, ne agnoſci poſſet. 2 Aſinus oblongis auribus. 3 Tam inſueto clamore, & ignoto aſpectu admirationem afferente. 4 Loca unde alias elabi conſueverant.

Jubetque vocem premere: tunc ille [5] *inſolens;*
Qualis videtur [6] *opera tibi vocis meæ?*
Inſignis, inquit, ſic, ut niſi noſſem tuum
[7] *Animum, genuſque, ſimili fugiſſem metu.*

5 Aſinus felici eventu inſolens, & audax factus, ait. 6 Uſus, auxilium. 7 Quàm ignavo ſis animo, ac natura.

FABULA XII.

Cervus ad Fontem.

Laudatis [1] utiliora, quæ contempſeris,
Sæpe inveniri, hæc exerit narratio.
Ad fontem Cervus cum bibiſſet, reſtitit,
Et in [2] *liquore vidit effigiem ſuam.*
Ibi dum ramoſa mirans laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantum ſubitò vocibus conterritus,
Per campum fugere cœpit, & curſu levi.
Canes eluſit. Silva tum excepit [3] *ferum,*
In qua retentis [4] *impeditus cornibus,*
Lacerari cœpit morſibus ſævis canum.
Tunc moriens vocem hanc edidiſſe dicitur;
O me infelicem, qui nunc demum intelligo,
Ut illa [5] *mihi profuerint, quæ deſpexeram,*
Et quæ [6] *laudaram, quantum luctus habuerint!*

FA-

1 Hæc narratio oſtendit ea, quæ tu contempſeris ſæpe inveniri utiliora, quàm ea, quæ laudaveris. 2 In aqua fontis. 3 Cervum. 4 A ſtipitibus, & ramis arborum. 5 Crura. 6 Cornua. 7 Quantum damnum, & luctum proinde ex ipſo attulerint.

FABULA XIII.

Vulpes & Corvus.

QUi ſe laudari gaudent verbis ſubdolis,
1 Seræ dant pœnas turpes pœnitentiæ
Cum de 2 feneſtra Corvus raptum caſeum
3 *Comeſſe vellet celſa reſidens arbore,*
Hunc vidit Vulpis, dehinc ſic occœpit loqui:
4 *O qui tuarum, Corve, pennarum eſt nitor!*
Quantum decoris corpore, & vultu geris!
Si 5 vocem haberes, nulla 6 prior ales foret.
At ille ſtultus, dum vult vocem 7 oſtendere,
Emiſit ore caſeum, quem celeriter
Doloſa Vulpis avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus 8 ſtupor.
Hac re probatur, quantum ingenium valet.
Virtute ſemper prævalet ſapientia.

1 Serò eum pænitet, dum ſolvit pænas, cum aliorum deriſu. 2 Alicujus parietis, vel domus, ubi caſu poſitus fuerat caſeus. 3 Comedere. 4 O qualis, & quantus! 5 Cantum. 6 Præſtantior, æſtimabilior te. 7 Canendo. 8 Cervus ſtupens, ac corpore captus.

FABULA XIV.

Ex Sutore Medicus.

MAlus 1 cum Sutor inopia deperditus
Medicinam 2 ignoto facere cœpiſſet loco,
Et

1 Rudis in arte ſuforia. 2 In loco, ubi cognitus non erat.

Et venditare 3 *falſo antidotum nomine,*
Verboſis 'acquiſivit ſibi famam 'ſtrophis.
Hic cum jaceret morbo 'confectus gravi
Rex urbis, ejus 4 *experiendi gratia,*
Scyphum popoſcit, 5 *fuſa dein ſimulans aqua*
Antidoto miſcere illius ſe toxicum,
Hoc bibere juſſit 6 *ipſum, 'poſito præmio.*
Timore mortis ille tum confeſſus eſt,
Non artis ulla medicæ ſe 'prudentia,
Verùm 7 *ſtupore vulgi 'factum nobilem.*
Rex, 'advocata concione, hæc edidit:
Quantæ putatis 'eſſe vos dementiæ,
Qui capita veſtra non dubitatis 'credere:
8 *Cui calceandos nemo 'commiſit pedes?*
Hoc pertinere verè ad illos dixerim,
Quorum ſtultitia 9 quæſtus impudentiæ eſt.

3 Neſcio quid ſub falſo nomine Antidoti contra venena. 4 Si verè eſſet, ut prædicabat, medicinæ peritus. 5 Infuſa aqua in ſcyphum ſimulans ſe miſcere &c. 6 Sutorem, promiſſo, ſi bibiſſet, præmio. 7 Ob ſtuporem, ac nimiam vulgi credulitatem. 8 Ei, cui. 9 Affert quæſtum impudentibus, & improbis, qui, ut hic ſutor, ex aliorum ſtultitia lucrum faciunt.

FABULA XV.

Aſinus ad ſenem Paſtorem.

IN principatu 1 commutando civium,
Nil præter domini nomen mutant pauperes.

Id

1 Dum commutatur.

Id eſſe verum parva hæc fabella indicat.
Aſellum in prato timidus paſcebat ſenex:
Is hoſtium clamore ſubitò territus,
Suadebat Aſino fugere, ne poſſent capi.
At ille 2 *lentus, quæſo, num* 3 *binas mihi*
Clitellas impoſiturum 4 *victorem putas?*
Senex negavit. Ergo, quid refert mea
5 *Cui ſerviam, clitellas dum portem* 6 *meas?*

2 Aſinus lentè, ut priùs, incedendo, inquit. 3 Alias novas, unà cum his, quas gero, duplicemque ſarcinam. 4 Eum a quo captus ſim. 5 Tibi an hoſtibus, ſi ab illis capiar. 6 Dum non majori, ſed eidem ſolùm oneri, ac labori ero obnoxius.

FABULA XVI.

Cervus & Ovis.

FRaudator nomen cum locat ſponſu improbo,
Non 1 rem expedire, ſed 2 mala videre expetit.
Ovem rogabat Cervus modium tritici,
Lupo 3 *ſponſore: at* 4 *illa præmetuens doli:*
Rapere, atque 5 *abire ſemper aſſuevit Lupus,*
6 *Tu de conſpectu fugere veloci impetu:*
Ubi vos requiram, cum 7 *dies advenerit?*

FA-

1 Erogare pecuniam, quam debet. 2 Damnum illius, a quo rem quærit, non redditurus. 3 Spondente ſolvere pro ipſomet Cervo. 4 Ovis, ait: 5 Statim ac rapuit, non ultra cogitans reſtituere. 6 Tu, o Cerve. 7 ſolutionis.

FABULA XVII.

Ovis, Canis, Lupus.

Solent mendaces luere pœnas [1] malefici.
[2] *Calumniator ab Ove cum peteret Canis,*
Quem commodaſſe panem ſe contenderet;
Lupus citatus teſtis, non unum modò
Deberi dixit, verùm affirmavit decem.
Ovis damnata falſo [3] teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit. Poſt paucos dies
Bidens [4] jacentem in fovea proſpexit Lupum:
Hæc, inquit, merces fraudis a Superis datur.

1 Mali, quod improbè admiſerunt. 2 Canis calumniator cum peteret ab ove illum panem, quem contendebat ſe eidem commodaviſſe. 3 Lupi falsò teſtantis eam debere tot panes. 4 Delapſum, & captum.

FABULA XVIII.

Canis Parturiens.

Habent inſidias hominis blanditiæ mali,
Quas ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
Canis parturiens, cum rogaſſet [1] alteram,
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
Facilè impetravit, [2] dein repoſcenti locum,
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum

1 Canem ut ſibi permitteret parturire. 2 Dein admovit preces eidem cani repoſcenti, ut ipſa liberum relinqueret locum, & abiret.

Dum 3 'firmiores catulos poſſet 4 ducere.
5 Hoc quoque conſumpto flagitare validiùs
6 Cubile cœpit : Si mihi, & turbæ 7 meæ
Par, inquit, eſſe potueris, 'cedam loco.

3 Factos, adoleſcendo, robuſtiores. 4 Inde ſecum abducere. 5 Hoc quoque tempore præterito. 6 Totum tugurium, & cum altera Canis negaret, inſtando ut abiret, illa inquit. 7 Turbæ meorum catulorum.

FABULA XIX.

Canes Famelici.

STultum conſilium non modò effectu 'caret,
Sed ad perniciem quoque mortales 'devocat.
Corium depreſſum in fluvio viderunt Canes,
Id ut 1 comeſſe extractum poſſent faciliùs,
Aquam cœpere bibere : ſed 2 rupti priùs
Periere, quàm, quod 3 petierant, contingerent.

1 Comedere ipſum corium ex aquis eductum.
2 Diſrupti ob nimiam, quam biberant, aquam.
3 Ipſum corium.

FABULA XX.

Leo ſenex, Aper, Taurus, & Aſinus.

QUicumque 'amiſit dignitatem priſtinam,
Ignavis etiam jocus 'eſt in caſu gravi.
De-

Defectus 1 *annis*, *&* *deſertus viribus*
Leo cum jaceret ſpiritum extremum trahens,
Aper 2 *fulmineis ad eum venit dentibus*,
Et vindicavit 3 *ictu veterem injuriam:*
Infeſtis Taurus mox confodit cornibus
4 *Hoſtile corpus. Aſinus ut vidit* 5 *ferum*
Impunè lædi, calcibus frontem exterit.
At ille expirans: 6 *Fortes indignè tuli*
Mihi inſultare: te, naturæ dedecus,
Quòd ferre certè cogor, 7 *bis videor mori.*

1 Cum jaceret propè moribundus Leo extrema ætate. 2 Omnia ſternentibus inſtar fulminis. 3 Ictu dentium ultus eſt injuriam, jam diu a Leone ſibi illatam. 4 Leonis ſui hoſtis. 5 Leonem. 6 Aprum, & Vitulum. 7 Ex dolore, & infamia, quod cogor ferre inſultus, te, o Aſine, vilem adeo, & ignavum.

FABULA XXI.

Muſtela & Homo.

M*Uſtela ab homine prenſa cum inſtantem necem*
Effugere vellet; quæſo, inquit, parcas mihi,
Quæ tibi moleſtis muribus purgò domum.
Reſpondit ille: Faceres ſi 1 *cauſa mea*,
Gratum eſſet, & dediſſem veniam ſupplici:
Nunc quia 2 *laboras, ut fruaris* 3 *reliquis*,
Quæ ſunt roſuri, ſimul & ipſos devores,

No-

1 Propter me, & in meam utilitatem. 2 In captandis muribus. 3 Iis quæ ſuperſunt, & decidunt in menſis, & deinde a muribus comedi ſolent.

Noli imputare 4 vanum beneficium mibi.
Atque ita locutus improbam leto dedit.
Hoc in ſe dictum debent illi agnoſcere,
5 Quorum privata ſervit utilitas ſibi,
Et meritum inane jactat 6 imprudentibus.

4 Specie ſolùm, non re autem tale. 5 Qui omnia in privatam ſuam utilitatem agunt. 6 Apud eos, qui imprudenter ſe ab illis decipi permittunt.

FABULA XXII.

Canis Fidelis.

Repentè 1 liberalis, ſtultis gratus eſt,
Verùm peritis irritos tendit dolos.
2 *Nocturnus cum fur panem miſiſſet Cani,*
Objecto tentans, an cibo poſſet capi,
Heus, inquit, linguam vis meam præcludere,
Ne latrem prò 3 re domini? multùm falleris.
Namque iſta 4 ſubita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne 5 mea culpa lucrum.

1 Quicumque præter rationem, & conſuetudinem liberaliter aliquid donat. 2 Projeciſſet, experimentum faciens, an ob panem projectum retineri poſſet, ne latraret. 3 Cuſtodienda. 4 Quam, præter ſolitum, oſtendis. 5 Me non vigilante.

FABULA XXIII.

Rana rupta, & Bos.

INops, potentem dum vult imitari, perit.
In prato quædam Rana conſpexit Bovem.

Et tacta invidia tantæ magnitudinis,
Rugoſam 1 *inflavit pellem: tum natos ſuos*
Interrogavit, an Bove eſſet latior;
Illi negarunt. Rurſus intedit cutem
Majore niſu, & ſimili quæſivit modo,
2 *Quis major eſſet? illi dixerunt, Bovem;*
Noviſſimè indignata, dum vult validiùs
Inflare ſeſe, 3 *rupto jacuit corpore.*

1 Si forte Bovem æquaret. 2 Bos, an ipſa? 3 Diſrupta eſt.

FABULA XXIV.

Canis & Corcodilus.

COnſilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Corcodilis ne rapiantur, traditum eſt.
Igitur cum currens bibere cœpiſſet canis,
Sic Corcodilus: 1 *Quamlibet lambe otio,*
Pota, atque accede Nilo 2 *temerè, de dolo*
Noli, vereri; at ille: Facerem mehercule,
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

1 Quantum aquæ tibi libet bibe quietè. 2 Confidenter.

FABULA XXV.

Vulpes & Ciconia.

NUlli 1 nocendum: ſi quis verò læſerit,
Mulcandum ſimili jure fabella admonet.
Vul-

1 Fabella admonet non eſſe nocendum alicui, ſi quis verò &c.

Vulpes ad cœnam dicitur, Ciconiam
Prior invitaſſe, & illi in patena liquidam
2 *Poſuiſſe ſorbitionem, quam nullo modo*
3 *Guſtare eſuriens potuerit Ciconia,*
Quæ Vulpem cum 4 *revocaſſet,* 5 *intrito cibo*
Plenam 6 *lagenam poſuit: huic roſtrum inſerens*
Satiatur ipſa, torquet 7 *convivam fame:*
Quæ cum lagenæ fruſtra collum lamberet,
8 *Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus:*
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

2 Appoſuiſſe ad veſcendum res liquidas, quæ ſorbèri tantùm, nec mandi poſſent. 3 Cum ob roſtrum, ejuſque longitudinem hujuſmodi ſorbitionem ita poſitam attrahere, & comedere non poſſet. 4 Ad cænam viciſſim invitaſſet. 5 Comminuto, & friato cum lacte, ſeu alio liquore. 6 Vas oris anguſti. 7 Facit ut Vulpes ad convivium invitata, fame torqueatur, cum non poſſit ſuum caput in lagenam oris anguſti, quemadmodum ipſa gruis, inſerere. 8 Ciconiam, quæ quotannis peregrè abire, & reverti ſolet.

FABULA XXVI.

Canis & Theſaurus, & Vulturius.

Hæc res avaris eſſe conveniens poteſt,
Et 1 qui humiles nati dici locupletes ſtudent,
Humana effodiens 2 *oſſa theſaurum Canis*

 In-

1 Illis, qui nati humili loco, & in tenui re.
2 Ut comedere poſſet.

Invènit, & violarat quia 3 *Manes Deos,*
'Injecta eſt illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut ſanctæ Religioni 4 *'penderet.*
Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi.
Fame eſt conſumptus 5 *quem ſtans Vulturius ſuper*
Fertur locutus: O Canis, meritò jaces,
6 *Qui concupiſti ſubitò* 7 *regales opes,*
'Trivio conceptus, & educatus ſtercore.

3 Mortuorum oſſa, ac cineres. 4 Ob violatam Religionem ſepulchrorum, quæ Antiquis ſacra erant, & religioſa. 5 Superquem ſtans laniaturus ejus cadaver. 6 Tu, qui conceptus publicis viis, & educatus ſordibus. 7 Maximas, quæ Regem, nec te deceant.

FABULA XXVII.

Vulpes & Aquila.

QUamvis 1 ſublimes debent 'humiles metuere,
Vindicta docili quia 'patet 2 ſolertiæ.
Vulpinos catulos Aquila quondam 3 *ſuſtulit,*
Nidoque poſuit 4 *pullis, eſcam ut 'carperent.*
5 *Hanc perſecuta mater, orare incipit,*
Nè tantum miſeræ luctum 'importaret ſibi:
Contempſit illa, tuta quippe 6 *ipſo loco.*
Vulpes ab ara rapuit ardentem facem,
To-

1 Quamvis aliqui ſint ſublimes gradu. 2 Facilè ſumi poteſt a ſolertibus, & induſtriis. 3 Rapuit, ſecum tollens in ſublime. 4 Ut inde veſcerentur. 5 Aquilam inſecuta mater Vulpes. 6 Ob ſublimem adeo, ubi inſidebat, arborem.

Totamque flammis arborem circumdedit,
7 *Hoſti dolorem damno miſcens* 8 *ſanguinis.*
Aquila, ut periclo mortis eriperet ſuos,
Incolumes 9 *natos ſupplex Vulpi tradidit.*

7 Aquilæ afferens dolorem cum periculo combuſtionis, & mortis. 8 Suorum pullorum. 9 Quos Vulpi abſtulerat, ſupplicans ne igne combureret ſuos pullos.

FABULA XXVIII.

Ranæ metuentes Taurorum Prælia.

HUmiles laborant, 1 ubi potentes diſſident.
Rana in palude pugnam taurorum intuens,
Heu quanta nobis inſtat pernicies! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De 2 *principatu cum decertarent gregis,*
Longèque ab illis degerent vitam boves:
3 *Eſt ſtatio ſeparata, ac diverſum genus:*
Sed pulſus 4 *regno nemoris qui profugerit,*
Paludis in ſecreta veniet latibula,
Et 5 *proculcatas obteret duro pede:*
6 *Caput ita ad noſtrum furor illorum pertinet.*

1 Quando, qui aliis præſtant, inter ſe pugnant, pauperes, ac debiles ſunt in periculo. 2 Quis prior eſſet, ac veluti Princeps, & ductor totius Armenti. 3 Ait Rana illa prior: Locus, in quo invicem pugnant, diſtat a nobis, & eſt diverſum a noſtro genus taurorum. 4 Nemore, in quo, ut in ſuo regno, liberè degunt Tauri. 5 Proculcando nos obteret, & occidet. 6 Ad nos, & ſalutem noſtram.

FABULA XXIX.

Milvus & Columbæ.

QUi ſe committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
Columbæ ſæpe cum fugiſſent Milvium,
Et celeritate 1 *pennæ vitaſſent necem,*
Conſilium 2 *raptor vertit ad fallaciam,*
Et 3 *genus inerme tali decepit dolo:*
Quare ſollicitum potiùs ævum ducitis,
4 *Quàm regem me creatis, icto fœdere,*
Qui vos ab omni tutas præſtem injuria:
Illæ credentes tradut ſeſe Milvio,
Qui regnum adeptus cœpit veſci 5 *ſingulas,*
Et 6 *exercere imperium ſævis unguibus.*
De reliquis tunc 7 *una: Meritò plectimur.*

1 Alarum in volando. 2 Milvius. 3 Columbas inermes, & ſimplices. 4 Et non potiùs. 5 Unam poſt aliam. 6 Dominari in eis, laniando ipſas unguibus. 7. Una ex his, quæ reliquæ erant.

EXPLICIT LIB. I,

Explicit. Ita veteres in fine librorum, ſignificando ſe ad finem voluminis perveniſſe, quod planè explicatum eſſet, & evolutum.

PHÆ-

PHÆDRI FABULARUM

LIBER SECUNDUS

AUCTOR.

EXemplis continetur 1 *Æſopi* 2 *genus,*
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quàm 3 *corrigatur error ut mortalium,*
Acuatque ſeſe diligens induſtria.
4 *Quicumque fuerit ergo narrantis jocus,*
Dum capiat aurem, & 5 ſervet propoſitum ſuum,
6 *Re commendatur, non auctoris nomine.*
Equidem omni cura 7 *morem ſervabo ſenis:*
Sed ſi libuerit aliquid interponere
8 *Dictorum, ſenſus ut delectet varietas,*
Bonas in partes, lector, accipias, velim.
9 *Sic iſta tibi rependet brevitas gratiam,*
10 *Cujus verboſa ne ſit commendatio.*

1 Quæ Æſopus in ſuis Fabulis tradidit. 2 Genus humanum, homines. 3 Ut emendetur id, in quo mortales peccant. 4 Quicumque jocus narretur. 5 Faciat id, quod ſibi propoſitum eſt, mores inſtruat. 6 Bonitate rei, ac præceptorum ſalubritate. 7 Exempla, & Fabulas Æſopi. 8 Fabularum Æſopi, & earum, quas ego interponam. 9 Pro bono, quo acceperis animo. 10 Quæ adeo præſtat, ut multis opus non ſit verbis eam commendari.

FABULA I.

Juvencus, Leo, & Prædator.

ATtende cur negare 1 cupidis debeas:
2 Modeſtis etiam offerre, quod non petierint.

Super Juvencum 3 ſtabat dejectum Leo:
Prædator intervenit partem poſtulans,
Darem 4 inquit, niſi ſoleres per te 'ſumere:
Et 5 improbum rejecit. Fortè 6 innoxius
Viator eſt 'deductus in eundem locum,
7 Feroque viſo, 'rettulit retro pedem.
Cui placidus ille: 8 Non eſt, quod timeas, ait,
Et, quæ debetur pars 9 tuæ modeſtiæ,
Audacter tolle; tunc diviſo 10 tergore,
Silvas 'petivit, homini ut 11 acceſſum 'daret,
Exemplum egregium prorſus, & laudabile.
Verùm eſt 12 aviditas dives, & pauper pudor.

FA-

1 Illis, qui avidè res expetunt. 1 Modeſtis in appetendo, & modico contentis. 3 Ipſum laniaturus. 4 Leo. 5 Prædatorem inſatiabilem, audacem. 6 Nemini nocens. 7 Viſo Leone pavidus. 8 Nihil eſt undè timeas. 9 Tibi ob tuam modeſtiam. 10 Juvenci dejecti. 11 Ut datam ſibi partem ſumeret. 12 Avidi, & improbi rebus abundant; pudentes, & modeſti in paupertate degunt: Ideo nemo ſequitur hoc exemplum, quamvis egregium, prorſus, & laudabile.

FABULA II.

Anus diligens virum ætatis mediæ, item Puella.

A feminis 1 utcumque ſpoliari viros,
Ament, amentur, 2 nempe exemplis
diſcimus.
3 *Ætatis mediæ quendam mulier non rudis*
Tenebat, annos celans 4 elegantia:
Animoſque ejuſdem 5 pulchra juvenis ceperat.
Ambæ videri dum volunt illi 6 pares,
7 *Capillos homini legere cœpere invicem.*
Cum ſe putaret 8 fingi cura mulierum,
Calvus repentè factus eſt: nam 9 funditùs.
10 *Canos puella, 11 nigros anus evellerat.*

1 Diſcimus exemplis, viros ſpoliari a feminis, utcumque ipſi ament eas, velamentur ab illis. 2 Vim habet affirmationis majoris. 3 Mulier non rudis celans annos elegantia, tenebat in animo, diligebat quendam ætatis mediæ. 4 Cultu, & ornatu. 5 Alia mulier pulchra, & juvenis, cœperat animos ejuſdem viri, diligebatur ab ipſo. 6 Similes illi in capillis, anus canis, puella nigris. 7 Quos cum mediæ eſſet ætatis, partim nigros, canos partim habebat. 8 Ornari, & aptari in capillis, 9 Ab eorum radicibus. 10 Ut ſicuti ipſa, omnes ille etiam nigros haberet capillos. 11 Quibus ſibi, quæ cana erat, nimiùm diſſimilis reddebatur.

FABULA III.

Homo & Canis.

Laceratus quidam morſu 1 *vehementis Canis,*
Tinctum cruore panem immiſit 2 *malefico,*
Audierat eſſe quod remedium vulneris.
Tunc ſic Æſopus: Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Cum ſcierint eſſe tale culpæ 3 *præmium.*
Succeſſus improborum plures allicit.

1 Furentis, venefici. 2 Cani, qui morſu malum intulerat. 3 Tam magnum præmium culpæ in mordendo.

FABULA IV.

Aquila, Feles, & Aper.

Aquila in ſublimi quercu nidum fecerat:
Feles cavernam 1 *nacta in media pepererat:*
Sus nemoricultrix fætum 2 *ad imam poſuerat,*
Tum 3 *fortuitum Feles contubernium*
Fraude, & ſceleſta ſic evertit malitia.
Ad nidum ſcandit 4 *volucris: Pernicies, ait,*
Tibi paratur, forſan & miſeræ mihi:
Nam

1 Cum nacta eſſet in medietate quercus. 2 In ima parte quercus. 3 Quod fortè, & opportunè ibi invenerant. 4 Aquilæ.

Nam 5 *fodere terram quod vides quotidie*
Aprum inſidioſum, quercum vult evertere,
Ut 6 *noſtram in plano facilè progeniem opprimat.*
Terrore offuſo, & perturbatis ſenſibus,
Derepit ad cubile ſetoſæ 7 *ſuis;*
Magno, inquit, in periclo ſunt nati tui:
Nam 8 *ſimul exieris paſtum cum tenero grege,*
Aquila eſt parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore poſtquam complevit locum,
Doloſa tuto condidit ſeſe 9 *cavo.*
Inde evagata noctu ſuſpenſo pede,
Ubi eſca ſe replevit, & prolem ſuam,
Pavorem ſimulans 10 *proſpicit tota die.*
Ruinam metuens Aquila ramis deſidet: 11
Aper rapinam 12 *vitans non prodit foras,*
Quid multa? inedia ſunt 13 *conſumpti cum ſuis;*
Feliſque catulis largam præbuerunt 14 *dapem.*
Quantum homo bilinguis ſæpe concinnet mali,
Documentum habere 15 ſtulta credulitas poteſt.

5 Roſtro eruere. 6 Tuos pullos, meoſque catulos in terram cum arbore delapſos. 7 Ipſius apri. 8 Statim ac exieris ad paſcendum cum grege tuorum natorum. 9 In ſua caverna tuta. 10 Veluti excubias vigilanter agens. 11 Perſiſtit, non audens inde diſcedere, 12 Ne rapiantur ſibi porcelli. 13 Aquila, & Aper cum filiis. 14 Suis carnibus, quas illi comederunt. 15 Qui ſtultè nimiùm ſunt creduli.

FABULA V.

Cæſar ad Atrienſem.

EST'Ardelionum quædam Romæ 1 natio,
Trepidè concurſans 'occupata in otio,
Gratis 'anhelans, multa 'agendo nihil agens,
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima.
Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo
Vera 2 fabella: pretium 'eſt operæ attendere:
Cæſar Tiberius, cum petens 3 Neapolim,
In 4 Miſenenſem villam veniſſet ſuam,
Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
5 Proſpectat 6 Siculum, & proſpicit 7 Tuſcum mare,
Ex 'altacinctis unus 'atrienſibus,
Cui tunica ab humeris linteo 8 Peluſio
Erat 9 deſtricta 10 cirris dependentibus,
Perambulante læta 11 Domino 12 viridia,
Al-

1 Genus quoddam, ſecta. 2 Rem verè geſtam narrante. Vid. lib. 1. Prol. 3 Campaniæ Urbem celeberrimam. 4 In Miſeno Prom. Campaniæ, ubi a Lucullo nobiliſſimo Romano extructa fuerat, Vulgo: *Bagni di Agnano*. 5 De ſummo deſuper inſpicit. 6 Quod a Sicilia Cretam uſque excurrit: *Mare di Sicilia*. 7 Quod Tuſciam alluit: *Mare Tirreno*. 8 Ex lino ab Ægypto, ubi Peluſium, vulgo: *Damiata*. 9 Ad inferiora ſtricta. Tunicam enim ab humeris ad ilia demiſerat, ibique linteo adſtrinxerat, ne madefieret, pectore, & brachiis nudis. 10 Fimbriis veſtis, & tunicæ ipſius plicis; ſeu veriùs, Comis, & capillis non quidem arte compoſitis, ut in otioſis, & mollibus, ſed dependentibus, ac ſolutis, ut in illis, qui operi, & labori inhiant. 11 Tiberio Cæſare. 12 Viridaria, loca virentibus arboribus, herbiſque amœna.

'*Alveolo cœpit ligneo conſpergere*
Humum æſtuantem, come officium 'jactitans:
Sed deridetur: inde notis 'flexibus
Præcurrit alium in 'xyſtum, 'ſedans pulverem.
Agnoſcit 13 *hominem Cæſar* 14 *'remque intelligit.*
15 *Id ut putavit eſſe neſcio quid boni,*
Heus, inquit Dominus. Ille enim verò 16 *adſilit:*
Donationis, 17 *'alapæ certè, gaudio.*
Tum ſic 18 *jocata eſt tanti majeſtas Ducis:*
Non multùm egiſti, & 19 opera nequicquam 'periit:
Multò majoris 20 *alapæ mecum 'veneunt.*

13 Vanitatem ejus, & animum gratiæ, ac libertatis captandæ. 14 Rem, quam Ardelio intendebat. 15 Poſtquam putavit Ardelio quid boni ſibi eſſe a Cæſare expectandum, ob laborem ſuum Cæſari jam notum. 16 Lætus ſaltu ad hanc vocem ſtatim accurrit. 17 Speratæ libertatis: ab alapa, qua a Domino percuſſus circum agebatur ſervus, dum libertate donabatur. 18 Illum eludendo, ſic per jocum inquit Cæſar. 19 Quidquid es operatus, fruſtra actum eſt. 20 Apud me majoribus meritis pro mercede, ac pretio datur libertas, vid. ſup.

FABULA VI.

Aquila, Cornix, & Teſtudo.

Contra potentes nemo eſt munitus ſatis:
Si verò 1 acceſſit conſiliator maleficus,
Vis

1 Adjungitur ad potentes.

2 Vis & nequitia quicquid oppugnant, ruit.
Aquila in ſublime ſuſtulit Teſtudinem.
Quæ cum abdidiſſet 3 *cornea corpus Domo,*
Nec ullo pacto lædi poſſet 4 *condita,*
5 *Venit per auras cornix, & propter volans:*
Opimam ſanè prædam rapuiſti unguibus,
Sed niſi moſtraro, quid ſit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te laſſabis 6 *pondere.*
7 *Promiſſa parte, ſuadet, ut ſcopulum ſuper*
Altis ab 8 *aſtris duram inlidat corticem,*
Qua comminuta facilè veſcatur cibo.
Inducta verbis Aquila 9 *monitis paruit,*
Simul & 10 *magiſtræ largè diviſit dapem.*
Sic 11 *tuta quæ naturæ fuerat munere,*
12 *Impar duabus occidit triſti nece.*

2 Ruit quidquid vis, & nequitia oppugnant. 3 Tegmine, ac teſta, qua tegitur, dura inſtar cornu. 4 Occultata intra ſuam domum. 5 Advenit per aerem, & prope ipſam Aquilam volans, ait. 6 Teſtudinis ſublatæ. 7 Cornix, promiſſa ſibi ab Aquila parte prædæ. 8 Ex ſumma parte aeris. 9 Cornicis. 10 Cornici, a qua edocta id fuerat. 11 Teſtudo, quæ, ob corticem naturæ munere ſibi datum, fuerat tuta. 12 Non valens ſe tueri a duabus: Aquila, & Cornice.

FABULA VII.

Muli & Latrones.

MUli gravati ſarcinis ibant duo.
Unus ferebat fiſcos cum pecunia,
Alter tumentes multo ſaccos hordeo.

Ille

Ille 1 *onere dives* 2 *celſa cervice 'eminens*,
Clarumque collo jactans tintinnabulum:
3 *Comes quieto ſequitur & placido 'gradu.*
Subitò latrones 'ex inſidiis 'advolant,
Interque 4 *cædem ferro mulum 'truſitant*,
Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
5 *Spoliatus igitur caſus cum fleret ſuos*,
Equidem, inquit alter, me 6 *contemptum gaudeo*,
Nam nihil amiſi, nec ſum læſus vulnere.
7 Hoc argumento tuta eſt hominum 8 tenuitas,
Magno periclo ſunt 9 opes obnoxiæ.

1 Pecunia, quam ferebat. 2 Collum, & caput ſuperbè efferens. 3 Alter mulus. 4 Obortam inter Latrones, & ductores mulorum. 5 Mulus ſpoliatus pecuniis, quibus erat ante onuſtus. 6 A latronibus hordeum meum non curantibus. 7 Secundùm hoc argumentum, Fabulam. 8 Homines non multùm divites. 9 Qui opibus abundant in periculo verſantur.

FABULA VIII.

Cervus & Boves.

Ervus 1 *nemoroſis 'excitatus latibulis*,
Ut 2 *venatorum fugeret inſtantem necem*,
3 *Cæco timore proximam villam 'petit*,
Et

1 intra nemora poſitis. 2 A venatoribus ſibi inſtantem. 3 Eum cæcum, & periculi inconſideratum reddente.

Et [4] opportuno ſe bubili condidit.
Hic [5] bos latenti: Quidnam voluiſti tibi,
Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
Hominumque [6] tecto ſpiritum commiſeris?
At ille ſupplex: Vos modo, inquit [7] parcite,
Occaſione rurſus erumpam data.
Spatium diei noctis excipiunt vices,
[8] Frondem bubulcus affert, nec ideo [9] videt.
Eunt ſubinde, & redeunt omnes [10] ruſtici,
Nemo animadvertit: tranſit etiam [11] villicus,
Nec ille quicquam ſentit. Tum gaudens [12] ferus
Bubus [13] quietis agere cœpit gratias.
Hoſpitium adverſo quod præſtiterint tempore.
Reſpondit unus: Salvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui [14] oculos centum habet, ſi venerit,
Magno in periclo vita verſatur tua.
Hæc inter ipſe dominus a cœna redit:
Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad præſepe: [15] Cur frondis parum eſt?
Stramenta deſunt. Tollere hæc [16] aranea

Quan-

4 Opportunè, ac commodè, obvio. 5 Ait Cervo latenti: quidnam mali voluiſti parare tibi. 6 Domibus hominum, ubi faciliùs capieris. 7 Vitam ſervate, me non prodatis. 9 Latitantem Cervum. 10 Illius familiæ. 11 Qui villæ curam habet, caput totius ruſticæ Familiæ. 12 Cervus. 13 Qui eum non prodiderant. 14 Omnia, veluti ſi centum haberet oculos, diligenter attendit, ideſt: Herus. 15 Cur, ait hærus, tam modicæ frondes appoſitæ ſunt? 16 Videns, in ſcrutando, araneas, numquid, ait, magni laboris eſt tollere has telas aranearum?

Quanti eſt laboris? Dum ſcrutatur ſingula,
Cervi quoque alta eſt conſpicatus cornua,
Quem convocata jubet occidi familia,
17 *Prædamque tollit.* Hæc ſignificat fabula,
Dominum videre plurimùm in rebus ſuis.

17 Cervum captum, & occiſum.

EPILOGUS.

Æſopi 1 *ingenio ſtatuam poſuere Attici,*
2 *Servumque collocarunt* 3 *æterna in baſi,*
Patere honoris ſcirent ut cunctis viam,
Nec 4 *generi tribui, ſed virtuti gloriam.*
Quoniam occuparat 5 *alter ne primus forem,*
Ne 6 *ſolus eſſet, ſtudui, quod* 7 *ſuperfuit.*
Neque hæc 8 *invida, verùm eſt* 9 *æmulatio,*
Quod ſi labori faverit 10 *Latium meo,*
Plu-

1 Æſopo, ob ſuum ingenium, virtutem. 2 Et licèt eſſet ſervus, & ſervis erigi non ſolerent ſtatuæ. Ejus tamen ſtatuam collocarunt ſupra baſim. 3 Æternùm ſi fieri poſſet duratura. 4 Homines, non ob præclarum genus, unde orti ſunt, ſed propter ſuam virtutem, conſequi gloriam. 5 Æſopus ſcribendo Fabulas acquiſiverat ante me hanc gloriam, & ita effecerat, ne ego eſſem primus in ea, per Fabulas, aſſequenda. 6 Scribens etiam ego Fabulas curavi aſſequi ſimilem gloriam, ne ſolus ſibi eam vindicaret Æſopus. 7 Quod unum præterea efficere potui. 8 Mæror ex gloria Æſopi, cui eamdem eripere tentem, 9 Sed ſolùm eum imitari, & conſequi laboro. 10 Qui in Latio, & Romæ præſertim degunt.

11 *Plures habebit, quos opponat Græciæ.*
12 *Si livor obtrectare* 13 *curam voluerit,*
Non tamen eripiet laudis 14 *conſcientiam.*
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas:
Et 15 *arte fictas animus ſentit fabulas,*
Omnem querelam ſubmovet 16 *felicitas.*
Sin autem & illis doctus occurrit labor, 17
18 *Siniſtra quos in lucem natura extulit.*
Nec quicquam 19 *poſſunt niſi meliores carpere,*
20 *Fatale exitium corde* 21 *durato feram,*
Donec fortunam 22 *criminis pudeat ſui.*

11 Qui in litteris excellent, & quos proinde opponere poterit inſignioribus Græciæ viris. 12 Homines invidia, & livore affecti. 13 Hoc opus cum cura elaboratum. 14 Non efficiet ut conſcius mihi ipſe non ſim, me verè laudem, & gloriam mereri. 15 Excogitatas eſſe ſingulari ſtudio, & arte. 16 Quam in hoc tuo judicio experior. 17 Si verò hæ Fabulæ ad eorum manus, & aures perveniunt. 18 Inimica hominum generi, tam malignos homines procreando. 19 Qui non aliud poſſunt. 20 Malignitatem hanc, non mea culpa, ſed Fatorum voluntate, & aliorum perfidia in me pertinaciter ſævientem. 21 Confirmato ad hæc fortiter perferenda. 22 Cum ſic oppreſſerit innocentem.

EXPLICIT LIB. II.

PHAE-

PHÆDRI FABULARUM

LIBER III.

PROLOGUS

Ad Euthychium.

PHædri libellos legere ſi deſideras,
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus ſentiat 1 *vim carminis.*
Verùm, inquis, tanti non eſt 2 *ingenium tuum,*
Momentum ut horæ pereat officii mei.
3 *Non ergo cauſa eſt manibus id tangi tuis,*
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortaſſe dices: Aliquæ venient 4 *feriæ,*
Quæ me 5 *ſoluto pectore ad ſtudium vocent,*
6 *Legeſne, quæſo, potius viles* 7 *nænias,*
Im-

1 Præſtantiam, venuſtatem. 2 Tuæ hæ Fabulæ tam præſtantes non ſunt, ut in lectione occupent me Officiis publicis deſtinatum. 3 Non opus eſt igitur, reſpondet Phædrus, te vel manibus attingere hos libellos, quos cum habeas aures aliis rebus detentas, & occupatas, planè ſentire, ac percipere non potes. 4 Dies vacui a negotiis. 5 A curis libero. 6 Reſpondet Phædrus per interrogationem: An non quamvis tibi vacet, quid vis potiùs perages, quàm meas has Fabulas perleges? 7 Cantilenas nugatorias; ſic per modeſtiam, vel ex ſententia Eutychis, Fabulas appellans.

'Impendas curam quàm rei domeſticæ ,
'Reddas amicis tempora , uxori 'vaces ,
Animum 'relaxes , otium 'des corpori ,
Ut adſuetam fortius 'præſtes vicem ?
Mutandum tibi 8 *propoſitum eſt, & vitæ genus,*
'Intrare ſi Muſarum 9 *limen cogitas .*
Ego , quem 10 *Pierio mater enixa eſt jugo ,*
In quo Tonanti ſancta 11 *Mnemoſyne Jovi*
Fœcunda novies Artium peperit 12 *chorum ,*
Quamvis in ipſa pene ſim natus 13 *ſchola ,*
14 *Curamque habendi penitus corde 'eraſerim,*
15 *Et laude multa vitam in hanc 'incubuerim,*
16 *Faſtidiosè tamen in cœtum 'recipior .*
Quid credis illi accidere , qui magnas opes
Exaggerare quærit omni 17 *vigilia ,*
Docto labori dulce 'præponens lucrum?
Sed jam , 18 *quodcumque fuerit (ut dixit Sinon,*
Ad

8 Scopum , finem, quem tibi propoſuiſti . 9 Templum Muſarum , ipſis , ac Poeſi vacando . 10 In monte Pierio Muſis Sacro , nunc quidem Theſſaliæ , olim autem Thraciæ adſcripto . 11 Nympha Pieria , quæ ex Jove concepit , & uno partu novem edidit filias . 12 Novem Muſas , quæ præſident Artibus . 13 In Pierio monte, ubi Muſæ commorantur , & undè , veluti ex ſchola omnes Artes per illas propagatæ dicuntur . 14 Divitiarum cupiditatem . 15 Tam obnixè ſtudiis operam dederim , ut laudem etiam , & gloriam a multis ſim conſecutus . 16 Ægre , ac gravatè a Muſis in earum cœtum recipior : nondum ad ſummam , perfectamque doctrinam perveni . 17 Cura , ac ſolicitudine . 18 His verbis uſus eſt Sinon ille Græcus , qui dolo malo Trojanos prodidit , ut Ænead. 2. *Cuncta quidem tibi Rex , fuerit quodcumque , fatebor .*

Ad 19 *Regem cum Dardaniæ perductus foret)*
Librum exarabo tertium Æſopi ſtilo,
Honori, & meritis dedicans illum tuis:
Quem ſi leges, lætabor: ſin autem minus;
Habebunt certè quo ſe oblectent poſteri.
Nunc fabularum cur ſit inventum genus
Brevi docebo. 20 *Servitus obnoxia*
Quia quæ volebat non audebat dicere,
21 *Affectus proprios in fabellas tranſtulit,*
Calumniamque fictis 22 *eluſit jocis.*
23 *Æſopi illius ſemita feci viam,*
E 24 *cogitavi plura quàm reliquerat,*
In calamitatem deligens 25 *quædam meam,*
Quod ſi accuſator 26 *alius Sejano foret,*
Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem 27 *remediis.*

Su-

19 Priamum Regem Trojæ, quæ etiam Dardania, a Dardano, dicta eſt. 20 Æſopus, & omnes obnoxii, & ſubjecti alienæ poteſtati. 21 Senſus animi, & caſus, qui eveniebant. 22 Vitavit, effecit ne putaretur calumniari aliquem. 23 Quod Æſopus incepit, Ego polivi, auxi, perfeci. 24 Excogitavi, inveni plures aliàs Fabulas, quàm non ſunt eæ, quas ſcriptas reliquit AEſopus. 25 In aliquibus Fabulis alludens ad calamitatem, quam paſſus ſum ſub Seiano. AElius Sejanus Vir potens ſub Tiberio, infenſus Phædro, ejus accuſator ſimul, & judex, quem ſæpe falſis criminibus perdere tentavit. 26 Quiſquam alius præterquàm Sejanus; nec idem eſſet accuſator ſimul & judex. 27 Fabulis.

28 Suſpicione ſi quis errabit ſua,
Et rapiet ad ſe, quod erit commune omnium,
Stultè 29 nudabit animi conſcientiam.
Huic excuſatum me velim nihilominus;
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi:
Verùm ipſam vitam, & mores hominum oſtendere.

Rem me 30 profeſſum, dicet fors aliquis, gravem:
Si 31 Phryx Æſopus potuit, Anacharſis Scytha,
Æternam famam condere ingenio ſuo:
Ego 32 litteratæ qui ſum 33 proprior Græciæ,
Cur 34 ſomno inerti deſeram patriæ decus?
35 Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos,
36 Linoque Apollo ſit parens 37 Muſa Orpheo,
Qui ſaxa 38 cantu movit, & domuit feras,
He-

28 Si quis errabit, ſuſpicando dictum eſſe de ſe, quod eſt commune, & ad omnes ſpectat. 29 Oſtendet ſe habere conſcientiam, & eſſe reum illius mali, de quo ſuſpicabitur ſe reprehendi. 30 Pollicitum, & aggreſſum rem ſupra meas vires. 31 Anacharſis Philoſophus licèt ex genere Scytharum, qui ad ſtudia nati eſſe non ſolent. 32 Ob ſtudia litterarum, quibus vel maximè floruit. 33 Ex Thracia natus in monte Pierio, cui proprior eſt Græcia. 34 Cur meo torpore, & ignavia deſeram ſtudia, quibus Patriæ decus adjungere valeam. 35 Gens Thraciæ, ex qua natus ſum, & in qua habitarunt Apollo, & Muſa, ex quibus geniti ſunt Linus, & Orphæus, qui Græciam litteris inſtruxerunt. 36 Linus Muſicus, & Poeta Apollinis filius, genitus Thebis in Bœotia, Achajæ regione. 37 Calliope Orpheo ex genere Thraci. 38 Cantu, & dulcedine Lyræ detinuit a curſu *dulci mora*, ob dulcedinem cantus, aquas Hæbri fluminis in Thracia.

Hebrique tenuit impetus dulci mora.
Ergo hinc abeſto livor, ne 39 *fruſtra gemas:*
Quoniam mihi 40 *ſolemnis debetur gloria.*
Induxi 41 *te ad legendum: ſincerum mihi*
Candore noto reddas judicium peto.

39 Cum tollere, vel imminuere hanc gloriam non poſſis. 40 Quæ ſummis Viris, ut Lino, & Orpheo conceſſa fuit; & mihi etiam propterea conſtituta eſt & præſcripta. 41 Euthyche ad legendum has Fabulas.

FABULA I.

Anus ad Amphoram.

A*Nus jacere vidit epotam amphoram,*
Adhuc 1 *Falerna* 2 *fæce, e teſta* 3 *nobili*
Odorem quæ jucundum latè ſpargeret.
Hunc poſtquam totis avida traxit naribus;
O 4 *ſuavis* 5 *anima, quale in te, dicam bonum*
Antehac fuiſſe, tales cum ſint 6 *reliquiæ?*
Hoc 7 quo pertineat, dicet qui me noverit.

FA-

1 Vini Falerni ſummo in pretio habiti, ex Falerno monte Campaniæ. 2 In qua ſupererat fæx, quæ latè ſpargebat ſuum odorem ex ea texta. 3 Vel ex materia undè erat confecta, vel ex optimo Falerno, quod in ea fuerat. 4 Tam ſuavem ſpirans odorem. 5 Amphora, veluti anima mihi ſummè in deliciis. 6 Vini reſiduum, fæces. 7 Ad has nimirum Fabulas, & ipſum Phædrum, qui, cum annis, ut erat, jam provectus, tam eleganter ſcriberet, quid de eo, cum florente eſſet ætate, putandum erit

FABULA II.

Panthera, & Paſtores.

SOlet a 1 deſpectis par referri gratia.
Panthera 2 *imprudens olim in foveam decidit;*
Videre agreſtes: alii fuſtes congerunt;
Alii onerant ſaxis; quidam contra miſeriti,
3 *Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,*
Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt, abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa vires ut 4 *refecit languidas,*
Veloci ſaltu fovea ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis 5 *provolat,*
Pecus trucidat, ipſos paſtores necat,
Et cuncta vaſtans, ſævit irato impetu.
Tum ſibi timentes, 6 *qui feræ pepercerant,*
7 *Damnum haud recuſant, tantum pro* 8 *vita rogant.*
At 9 *illa; Memini qui* 10 *me ſaxo petierint,*
Qui panem dederint; 11 *vos timere abſiſtite.*
Il-

1 Ab iis, qui deſpecti, & læſi fuerunt. 2 Improvida, & non circumſpecta. 3 Utpote quæ in illa fovea peritura fuiſſet, quamvis nemo illam læderet. 4 Cibo, & quiete. 5 Procul extra cubile citiſſimè fertur. 6 Illi paſtores, qui antea &c. 7 Cædem ſuo etiam gregi inferat. 8 Ne eos occidat. 9 Panthera inquit. 10 Cum eſſem in fovea. 11 Vos, qui panem dediſtis.

Illis revertor 12 *hoſtis, qui me læſerant.*

12 Ad perdendum hoſtiliter illos.

FABULA III.

Simii Caput.

PEndere 1 *ad lanium quidam vidit Simium*
Inter reliquas 2 *merces atque opſonia.*
Quæſivit quidnam 3 *ſaperet, tum Lanius jocans:*
Quale, inquit, 4 *caput eſt, talis* 5 *præſtatur ſapor.*
Ridiculè magis hoc dictum, quàm verè æſtimo,
Quando, & formoſos ſæpe inveni peſſimos,
Et turpi facie multos cognovi 6 optimos.

1 Venalem apud Lanium in ejus Taberna. 2 Res venales; & ea quæ ad panem, & vinum in menſa apponuntur. 3 Quem nam in ſe ſaporem haberet. 4 Species externa, facies. 5 Promitto talem eſſe ſaporem, quale eſt caput. h. e. inſulſum, ſicut inſulſum, & ridiculum eſt caput. 6 Exemplo eſt idem AEſopus, quem vultu deformem accepimus, & moribus tamen, ac virtute adeo excelluit.

FABULA IV.

Æſopus & Petulans.

SUcceſſus ad perniciem multos 1 devocat.
Æſopo quidam petulans lapidem impegerat:

C *Tan-*

1 Pellicit, ac trahit ſenſim.

Tanto, inquit, melior: aſſem deinde illi dedit,
Sic 2 *proſecutus: plus non* 3 *habeo mehercule,*
Sed undè 4 *accipere poſſis, monſtrabo tibi.*
Venit ecce dives, & potens: huic ſimiliter.
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
5 *Perſuaſus ille, fecit* 6 *quod monitus fuit:*
Sed ſpes fefellit 7 *impudentem audaciam.*
Comprehenſus namque pœnas perſolvit 8 *cruce.*

2 Sic proſecutus eum verbis. 3 Quod donare poſſim tibi. 4 Majus præmium. 5 Sperans ſe majus aliquid accepturum. 6 Lapidem diviti impegit. 7 Audacem impudenter talia molitum. 8 Supplicio Crucis, quo tunc per ſummam pœnam, & ignominiam multabantur malefici.

FABULA V.

Muſca & Mula.

Muſca in temone ſedit, & 1 *Mulam increpans,*
Quàm tarda es, inquit: non vis citius progredi?
Vide, ne 2 *dolone collum compungam tibi.*
Reſpondit 3 *illa: Verbis non moveor tuis,*
Sed 4 *iſtum timeo* 5 *ſella qui prima ſedens,*
Ju-

1 Currum vehentem, ut olim in uſu erat. 2 Aculeo, quem muſca ſuperbè appellat dolonem, hoc eſt gladium in baculo reconditum. 3 Mula. 4 Aurigam. 5 Scamno equis propriore, ubi ſedent Aurigæ.

Jugum [5] *flagello temperat* [6] *lento meum*,
Et lora frenis [7] *continet ſpumantibus*,
Quapropter [8] *aufer frivolam* [9] *inſolentiam:*
Namque ubi ſtrigandum eſt, & ubi currendum,
ſcio.
Hac derideri fabula meritò poteſt,
Qui ſine [10] virtute vanas exercet minas.

6 Flexibili, facto quippe ex loris. 7 Retinet tam validè lora, ne celeriùs incedam, ut dum contra nitor, emittam ſpumas, quibus frena conſperguntur. 8 Omitte. 9 Inepta iſta, ac inania verba, quibus inſolenter me laceſſis. 10 Viribus, ac animo ad exequendum quod minatur.

FABULA VI.

Canis, & Lupus.

QUàm dulcis ſit libertas, breviter [1] proloquar.
Cani perpaſto, macie confectus Lupus,
Fortè occurrit: ſalutantes dein invicem,
Ut [2] *reſtiterunt, undè ſic, quæſo, nites,*
Aut quo cibo feciſti tantùm corporis?
Ego, qui ſum longè fortior, pereo fame.
Canis ſimpliciter. [3] *Eadem eſt conditio tibi,*
Præſtare domino ſi [4] *par officium potes.*
[5] *Quod? inquit ille: Cuſtos ut ſis liminis,*

1 Paucis explicabo. 2 Poſtquam reſtiterunt, ſiſtentes gradum, undè, ait Lupus ad canem &c. 3 Potes eſſe in eadem conditione, & felicitate. 4 Æquale illi, quod à me præſtatur. 5 Inquit Lupus: & Canis reſpondet, ut ſis cuſtos &c.

A furibus tuearis? & noctu domum.
Ego verò ſum paratus: nunc patior nives
Imbreſque, in ſilvis aſperam vitam trahens.
Quantò eſt facilius mihi ſub 6 *tecto vivere,*
Et 7 *otioſum largo ſatiari cibo?*
8 *Veni ergo mecum. Dum procedunt, aſpicit*
Lupus à catena collum 9 *detritum canis.*
Undè hoc, amice? 10 *nihil eſt. Dic, quæſo, tamen.*
Quia videor 11 *acer, alligant me interdiu,*
12 *Luce ut quieſcam, & vigilem, nox cum venerit.*
13 *Crepuſculo ſolutus, qua viſum eſt, vagor.*
Affertur ultro panis; de menſa ſua
Dat oſſa dominus, fruſta jactat familia,
Et, quod 14 *faſtidit quiſque, pulmentarium:*
Sic ſinè labore venter impletur meus.
15 *Agè ſi quò abire eſt animus, eſt* 16 *licentia?*
17 *Non planè eſt, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis.*

Re-

6 In domo. 7 Abſque eo quod quidquam laborem. 8 Inquit Canis; & dum ſimul per viam incedunt &c. 9 Scarificatum, ac ſigna habens catenæ, quam ad collum geſtabat; quare interrogat: Undè hæc ſigna in collo? 10 Reſpondet Canis: Ne attendas quodcumque vides. 11 Eſſe ferocior. 12 Dum lucet ſol, die. 13 Ad ſolis occaſum in veſpere. 14 Quod ſibi non ſapit, aut ultra comedere non vult. 15 Sed quæſo dicas, inquit Lupus, ſi venit tibi in animum abire in aliquem locum. 16 Licitum eſt ne tibi? 17 Non licet, reſpondet Canis; & Lupus contra; fruaris quidem iis bonis, quæ laudas.

18 *Regnare nolo* 19 *liber ut non ſim mihi.*

18 Etiam ſi poſſim, nolim regnare. 19 Hac conditione, ut libertatem amittam.

FABULA VII.

Frater & Soror.

PRæcepto 1 monitus, ſæpe te 2 conſidera.
Habebat quidam filiam turpiſſimam,
Itidemque inſigni & pulchra facie filium.
3 *Hi ſpeculum in* 4 *cathedra matris ut* 5 *poſitum fuit,*
Pueriliter ludentes, fortè inſpexerant.
6 *Hic ſe formoſum jactat* 7 *illa iraſcitur,*
Nec gloriantis ſuſtinet fratris jocos,
Accipiens (8 *Quid enim?) cuncta in contumeliam*
Ergo ad patrem decurrit 9 *læſura invicem,*

1 Secundùm monita hujus præcepti. 2 Expende quid agas, cogita ut vivas. 3 Hi cum luderent invicem pueriliter circùm cathedram Matris, fortè inſpexerant ſpeculum, prout poſitum fuerat in illa. 4 Sella, qua feminæ geſtari ſolebant, vel ubi ſedentes inter ſe colloquebantur. 5 Vel caſu quidem, vel, quia feminæ ſollicitæ de forma, ſpeculum ferè ſemper, & ita in ipſis etiam cathedris, ſecum deferebant, ut ſubinde poſſent conſulere; & ſi quid minùs concinnè ſe haberet, emendare. 6 Filius. 8 Quid enim aliud ſolent mulieres? 9 Ut viciſſim fratrem lederet ſua criminatione.

Magnaque 10 *invidia criminatur* 11 *filium.*
12 *Vir natus quod* 13 *rem feminarum tetigerit.*
Amplexus utrumque 14 *ille, & carpens oſcula,*
Dulcemque in ambos caritatem 15 *partiens:*
Quotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo,
16 *Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis,*
17 *Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.*

10 Ex illius venuſtate, ob quam ab eo deſpiciebatur. 11 Fratrem ſuum, filium Patris, apud quem eum criminatur. 12 Quod natus maſculus. 13 Speculum, quod ad feminas pertinet. 14 Pater oſcula utriſque impertiens. 15 Æqualem in ambos paternum amorem exhibens. 16 Fili. 17 O filia, ut iis moribus eſſe cures, qui ſua bonitate faciei turpitudinem vincant, eamque omnes, ob præſtantes tuos mores diſſimulent.

FABULA VIII.

Socrates ad Amicos.

C 3

VUlgare 1 amici nomen, ſed rara eſt fides.
Cum parvas ædes ſibi fundaſſet 2 *Socrates,*
(Cujas non 3 *fugio mortem, ſi famam aſſequar,*
Et 4 *cedo invidiæ, dummodo* 5 *abſolvar cinis.)*

E

1 Vulgaris res eſt habere amicum, ſed eſt rara, invenire fidelem. 2 Philoſophus Athenienſis, 3 Non recuſo ſubire mortem, qua licet innocens, multatus eſt, dum eamdem, ac ille, gloriam aſſequar. 4 Non curo pati, ut ille, invidorum in me auſus. 5 Innocens judicer, cum mortuus fuero, & in cinerem redactus.

E populo ſic neſcio, quis, 6 ut fieri ſolet:
Quæſo tam anguſtam 7 talis vir ponis domum?
Utinam 8 inquit, 9 veris hanc amicis impleam!

6 Curioſè ſciſcitatus eſt, ut fieri ſolet, cum novum aliquod fabricari conſpicitur. 7 Tu tantæ virtutis, & famæ. 8 Socrates. 9 Tam rari enim ſunt veri amici, ut ne anguſtam quidem replere domum poſſint.

FABULA IX.

Pullus ad Margaritam.

IN ſterquilinio pullus gallinaceus
Dum quærit eſcam, margaritam repperit.
Jaces indigno, 1 quanta res, inquit, loco!
O ſi quis pretii cupidus vidiſſet tui!
2 Olim rediſſes ad ſplendorem maximum.
Ego 3 qui te inveni, potior cui multò eſt cibus?
4 Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam potes.
Hoc illis narro, qui me non 5 intelligunt.

1 Quam pretioſa res jaces deſpecta inter ſordes! 2 Jam dudum ſplendida, ut priùs, facta eſſes. 3 Quomodo inveni te ego, cui multò jucundior eſt cibus. 4 Nec ego poſſum prodeſſe aliquid tibi; nec tu mihi. 5 Quantùm lateat ſub his Fabulis, nec iiſdem rectè uti noverunt.

FABULA X.

Apes & Fuci Veſpa Judice.

APes in alta quercu fecerant favos:
Hos fuci 1 inertes eſſe dicebant ſuos.

 Lis

1 Artem non habentes faciendi favos.

Lis ad 2 *forum deducta eſt, Veſpa* 3 *judice,*
Quæ 4 *genus utrumque noſſet cum pulcherrimè,*
Legem duabus banc propoſuit 5 *partibus:*
Non inconveniens 6 *corpus, & par eſt color,*
In dubium planè res ut meritò venerit:
Sed ne 7 *religio peccet imprudens mea,*
Alveos accipite, & 8 *ceris opus infundite,*
Ut ex ſapore mellis, & forma favi,
9 *De quis nunc agitur, auctor horum appareat.*
Fuci 10 *recuſant, Apibus conditio placet.*
Tunc illa talem ſuſtulit ſententiam:
Apertum eſt quis non 11 *poſſit, aut quis fecerit.*
Quapropter Apibus 12 *fructum reſtituò ſuum.*
Hanc præteriiſſem fabulam ſilentio,
Si pactam 13 Fuci non 14 recuſaſſent fidem.

FA-

2 In Judicium, ad Judicem. 3 Cauſam cognoſcente. 4 Naturam Apum, & Fucorum. 5 Apibus, & Fucis. 6 Corpore convenitis, & ſimiles eſtis colore; adeo ut meritò dubitetur uter fecerit favos. 7 Fides, & Juſtitia, quam jure jurando, & Deorum reverentia ſervare debeo, imprudenter ſe gerat in judicio, 8 Cellis ex cera formatis, mel infundite. 9 Horum favorum, de quibus nunc agitur. 10 Efficere quod a veſpa propoſitum eſt. 11 Eſſe auctor favorum. 12 Sui laboris, favos. 13 Homines vani, qui meos, ut fuci favos, verſus uſurparunt. 14 Rupiſſent fidem pactam; aliena ſibi vindicando.

FABULA XI.

Æſopus Ludens.

PUerorum 1 *in turba quidam ludentē Atticus*
Æſopum nucibus cum vidiſſet, reſtitit;
Et quaſi delirum 2 *riſit. Quod ſenſit* 3 *ſimul*
Deriſor potius, quàm deridendus 4 *ſenex,*
Arcum 5 *retenſum poſuit in media via:*
Heus 6 *inquit, ſapiens, expedi quid fecerim.*
Concurrit populus; ille ſe torquet diu,
Nec quæſtionis 7 *poſitæ* 8 *cauſam intelligit.*
Noviſſimè ſuccumbit. Tum 9 *victor ſophus:*
Citò rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habueris;
At ſi laxaris, cum voles, 10 *erit utilis.*
Sic ludus animo debet aliquando dari.
Ad cogitandum 11 melior ut redeat tibi.

1 Quidam Athenienſis cum vidiſſet AEſopum ludentem &c. 2 Deriſit AEſopum ſic ludentem, quaſi deliraſſet. 3 Statim ac. 4 AEſopus, qui aliorum ſtultitiam ridere ſolebat, potius quam quidquam haberet, undè eum alii deriderent. 5 Arcum tendit, deinde retendit laxavit, & ſic retenſum laxatum poſuit in media via. 6 Inquit AEſopus, o tu, qui ſapientiam jactas, & me derides expone &c. 7 Propoſitæ. 8 Quem ob finem ſic arcum poſuerit AEſopus. 9 Sapiens AEſopus *victor* quia, quod ipſe poſuerat, alter interpretari non poterat. 10 Uti poteris eo, quando volueris, 11 Promptior, & aptior ad ſtudia.

FABULA XII.

Canis ad Agnum.

INter 1 *capellas Agno balanti Canis,*
Stulte, inquit, erras, non eſt hic mater tua.
Oveſque 2 *ſegregatas oſtendit procul.*
3 *Non illam quæro, quæ cum libitum eſt, concipit,*
Dein 4 *portat onus ignotum certis menſibus,*
Noviſſimè prolapſam 5 *effundit ſarcinam:*
Verùm 6 *illam, quæ me nutrit* 7 *admoto ubere,*
Fraudatque natos lacte, ne deſit mihi.
8 *Tamen illa eſt* 9 *potior quæ te peperit.* 10 *Non ita eſt.*
Unde illa ſcivit niger an albus naſcerer?
11 *Age porrò ſciſſet: cum crearer maſculus,*
Beneficium 12 *magnum ſanè natali dedit,*
Ut expectarem lanium in horas ſingulas,
Cu-

1 Canis inquit Agno balanti deſiderio matris, quam requirebat inter capras. 2 A grege capellarum ſejunctas. 3 Reſpondet Agnus. 4 Portat in utero fœtum reconditum ſtatutis menſibus. 5 Parturit fœtum prolabentem, dum paritur in terram. 6 Quæro illam matrem. 7 Porrecto ubere, ut ſugam lac. 8 Rurſus ad eum canis. 9 Plus meret, & carior eſſe debet. 10 Reſpondet agnus. 11 Sed demus, quod illa ſciviſſet. 12 Per Ironiam; magno enim ſibi damno fuiſſe, ait, naſci maſculum, cum agni maſculi ſæpius occidantur, ut is proinde expectaret in horas ſingulas a lanio interfici.

13 *Cujus poteſtas nulla in gignendo fuit,*
Cur hac ſit potior, quæ 14 jacentis miſerita eſt,
Dulcemque ſponte præſtat 15 benevolentiam?
16 *Facit parentes bonitas, non neceſſitas.*
His demonſtrare voluit auctor verſibus,
17 Obſiſtere homines legibus 18 meritis capi.

13 Petit itaque a Cane, & ait: Cur ea, quæ me genuit, quia poſtquam partum concepit, non potuit quin me gigneret, eſt potior hac capella, quæ &c. 14 Mei omni auxilio deſtituti. 15 Lac ſugendum. 16 Oſtendit, ac probat parentes bonitas, qua filios nutriunt, & fovent; non neceſſitas, qua concipiunt, & pariunt. 17 Repugnare, & difficulter exequi ea quæ juſſa ſunt, ac neceſſariò effici debent. 18 Beneficiis allici, & devinci.

FABULA XIII.

Cicada & Noctua.

Humanitati qui ſe non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit ſuperbiæ.
Cicada acerbum noctuæ convicium
Faciebat, ſolitæ victum in tenebris quærere,
Cavoque ramo capere ſomnum interdiu.
1 *Rogata eſt, ut taceret: multò validiùs*
Clamare cæpit. Rurſus admota prece,
Accenſa 2 *magis eſt. Noctua ut vidit ſibi*
Nullum 3 *eſſe auxilium, & verba contemni ſua,*

1 A noctua: at illa &c. 2 Ad magis cantandum. 3 Ut liberaretur a moleſto cantu Cicadæ.

Hoc eſt 'aggreſſa garrulam fallacia :
Dormire quia me non ſinunt cantus tui ,
Sonare cithara quos 4 *putes Apollinis,*
Potare 'eſt animus 5 *nectar , quod* 6 *Pallas mihi*
Nuper donavit : ſi non 7 *faſtidis , veni ;*
Unà bibamus. 8 *Illa, quæ ardebat ſiti ,*
Simul cognovit vocem laudari ſuam ,
Cupidè 9 *advolavit. Noctua egreſſa e* 10 *cavo.*
11 *Trepidantem confectata eſt , & leto 'dedit.*
Sic viva quod negarat , tribuit 12 *mortua .*

4 Quos ipſa putes cani, emitti Cithara Apollinis. 5 Potum Deorum. 6 Dea ſapientiæ Jovis filia, cui Noctua eſt ſacra. 7 Hanc potionem. 8 Cicada ſitibunda, ſimulac &c. 9 Volavit ad eum locum, ubi erat noctua, ad potandum. 10 Cavo ramo ubi inſidebat. 11 Magno cum timore fugientem. 12 Ulterius non cantando.

FABULA XIV.

Arbores in Deorum Tutela.

OLim 1 *quas vellent eſſe in tutela ſua ,*
Divi legerunt arbores. Quercus 2 *Jovi,*
Et myrtus 3 *Veneri placuit , Phœbo* 4 *laurea ,*
Pi-

1 Divi olim elegerunt arbores, quas volebant eſſe in ſua tutela. 2 Quia ab illo primùm monſtrata hominibus, ut ex ea, pro carnibus humanis, quibus anteà veſcebantur, nutrirentur. 3 Quia naſcitur in litore maris, ubi Venus eſt nata. 4 Quia Daphnes ab ipſo Phœbo amata, in hanc arborem fertur mutata.

5 Pinus Cybelæ, 6 populus celſa Herculi.
Minerva admirans, quare ſteriles ſumerent,
Interrogavit. Cauſam dixit Jupiter:
Honore fructum ne videamur 7 vendere.
At mehercule 8 narrabit, quod quis voluerit,
Oliva, nobis propter fructum eſt gratior.
Tunc ſic Deorum genitor, atque hominum 9 ſator:
10 O nata, meritò ſapiens 11 dicere omnibus:
Niſi utile eſt quod facimus, ſtulta eſt gloria.
Nihil agere, quod non 12 proſit fabella admonet.

5 Quia in hanc mutatus Atys, quem Cybelè deperibat. 6 Quia Hercules populo erat ornatus, cum ad Inferos deſcendit, inde educturus Cerberum. 7 Dare hominibus fructum pro honore nobis præſtito. 8 Narret, ac judicet quiſque, quod volet. 9 Conditor, ideſt Jupiter, ſic ait. 10 Minerva ex cerebro Jovis nata. 11 Diceris æſtimaris ab omnibus. 12 Undè aliquid commodi, & emolumenti proveniat.

FABULA XV.

Pavo ad Junonem.

PAvo 1 ad Junonem venit, indignè ferens,
Cantus Luſcinii quod ſibi non tribuerit:
Illum eſſe cunctis 2 auribus admirabilem,
Se derideri, ſimul ac 3 vocem miſerit.
Tunc conſolandi gratia dixit Dea:
Sed

1 Pavo Sacer Junoni, & in ejus tutela. 2 Auribus omnium, propter ſuaviſſimum cantum. 3 Vocem, cantum ore emiſerit.

Sed forma 4 vincis , vincis magnitudine ,
Nitor 5 ſmaragdi collo præfulget tuo ,
Pictiſque plumis 6 gemmeam caudam explicas.
7 Quò mi , inquit 8 mutam ſpeciem , ſi vincor
9 ſono ?
10 Fatorum arbitrio partes ſunt vobis datæ :
Tibi forma , vires aquilæ , luſcinio 11 melos ,
12 Augurium corvo, læva cornici omina ,
Omneſque propriis ſunt contentæ dotibus .
Noli affectare, quod tibi non eſt datum,
13 Deluſa ne ſpes ad querelam recidat.

4 Luſcinium. 5 Collum tuum lucet tanquam ſmaragdis. 6 Quaſi gemmis ornatam. 7 Quem ad finem dediſti mihi, quid mihi prodeſt habere? 8 Quæ ſigno aliquo ſe jactare non poteſt. 9 Voce, cantu. 10 Reſpondet Juno; peculiares ſingulis avibus datas eſſe dotes voluntate Deorum, in qua Pavo acquieſcere debet. 11 Cantus ſuavis ex apta vocis modulatione, & flexu, 12 Ut ſit in Augurium; & quidem felix ſi a dextra ſedeat, ſecus autem ſi a læva; Cum e contra Cornix tum ratum faciat cum eſt a læva, juxta Cic. 11. de Divin. & Plaut. Aſin. 2. 1. 12. 13 Non conſecuta, quod appetebat.

FABULA XVI.

Æſopus ad Garrulum.

ÆSopus 1 domino ſolus cum eſſet familia,
Parare cœnam juſſus eſt 2 maturiùs.
Ignem

1 Cum ſolus AEſopus eſſet tota familia Xanto Philoſopho ſuo Domino, non habenti alium ſervum præter ipſum. 2 Citiùs ſolito.

Ignem ergo 3 *quærens, aliquos luſtravit domos;*
Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet:
Tum circumeunti fuerat quod iter longius,
4 *Effecit brevius: namque* 5 *recta per forum*
Cœpit redire; & quidam è turba garrulus,
Æſope medio ſole 6 *quid cum lumine?*
7 *Hominem, inquit, quæro; & abiit feſtinans domum.*
Hoc ſi 8 moleſtus ille ad animum retulit,
Senſit profectò, ſe hominem non viſum 9 ſeni,
10 *Intempeſtivè qui occupato alluſerit.*

3 Neque enim ſemper domi ſuæ veteres excitabant ignem, ſed a vicinis plerumque petebant. 4 Rediens accenſo igne effecit brevius iter, quod illi fuerat longius, dum circumiret, ipſum ignem quærens. 5 Recta via. 6 Quid vis, & facis? 7 Non forma tantum, ut qui frequentes occurrunt, ſed mente, ac virtute, qui inter plurimos vix invenitur. 8 Ille garrulus. 9 Æſopo, 10 Qui extra tempus jocari voluerit cum ipſo Æſopo, dum aliis rebus detinebatur.

FABULA XVII.

Aſinus & Galli.

QUi natus eſt infelix, non vitam modò
Triſtem decurrit, verùm poſt obitum quoque
Perſequitur illum dura fati miſeria.

Gal-

1 *Galli Cybeles circùm in quæſtus 'ducere*
Aſinum ſolebant 'bajulantem 2 *ſarcinas.*
Is cum 3 *labore & plagis eſſet mortuus,*
Detracta pelle ſibi fecerunt 4 *tympana.*
Rogati mox a quodam 5 *delicio ſuo,*
Quidnam feciſſent; hoc locuti ſunt modo:
Putabat ſe poſt mortem 6 *ſecurum fore,*
Ecce aliæ plagæ 'congeruntur 7 *mortuo.*

1 Sacerdotes Cybeles Matris Deorum a Gallo primo Sacerdote, vel a Gallo Phrigiæ flumine, ſic appellati. 2 Res, quibus in ſacris utebantur. 3 Ob nimium laborem, & plagas acceptas. 4 Quibus in ſacris ſolemniter utebantur. 5 Puero illis inſerviente. 6 Liberum à labore, & plagis. 7 Etiam poſtquam mortuus eſt, pellis ejus crebris ictibus tunditur.

EXPLICIT LIB. III.

PHÆ-

PHÆDRI FABULARUM

LIBER IV.

***

FABULA I.

Muſtela & Mures.

JOculare 1 tibi videtur; & ſanè leve.
2 Dum nihil habemus majus, calamo 'ludimus;
Sed diligenter intuere has 3 nenias.
Quantam ſub illis utilitatem reperies?
Non ſemper ea 4 ſunt, quæ videntur, decipit
'Frons prima multos: 5 rara mens intelligit,
Quod interiore condidit 6 cura 7 'angulo.

Hoc

1 Videtur tibi genus hoc Fabularum joco, ac riſu dignum. 2 Dum non habemus aliquid majus, ludimus, *leve*, rem, materiam levem, 3 Fabulas, quas per modeſtiam, appellat nenias, hoc eſt, ſcripta nugatoria, & nullius momenti. 4 Res, quas videmus non ſemper ſunt, quales primo aſpectu eſſe putantur. 5 Solum mens perſpicax, quæ rara eſſe ſolet. 6 Solertia Auctoris. 7 Secreto loco, & abdito, hoc eſt, ſub Fabularum involucris.

Hoc ne locutus 8 *'ſinè mercede exiſtimer,*
Fabellam adjiciam de Muſtela, & Muribus.
Muſtela cum annis, & ſenecta debilis
Mures veloces non valeret aſſequi,
'Involvit ſe 9 *farina, & obſcuro loco*
10 *Abjecit negligenter. Mus,* 11 *eſcam putans,*
12 *'Adſiluit, &* 13 *compreſſus 'occubuit neci:*
14 *Alter ſimiliter, deinde periit tertius.*
15 *Aliquot ſecutis, venit, & 'retorridus,*
Qui ſæpe laqueos, & muſcipula 'effugerat,
Proculque inſidias cernens 16 *hoſtis callidi:*
17 *'Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.*

FA-

8 Sine ratione, ac fructu dixiſſe hoc, ſcilicet non omnes percipere quantum ſapientiæ ſubſit, Fabulis, ſubjiciam hanc Fabulam, ut experiamini, an percipiatis quid illa innuat. 9 Intra farinam, itaut tota videretur farina. 10 Se ita compoſuit, tamquam ſi eſſet farinæ cumulus ſic per negligentiam abjectus. 11 Farinam, quam comedere poſſet. 12 Supra eam ſe contulit. 13 Captus a muſtela. 14 Alter mus eodem modo aſſiliens, ſimiliter occubuit. 15 Mortuis ſic aliquot, uno poſt alium. 16 Muſtelæ. 17 Eodem modo valeas tu, quæ jaces, ſicut es farina, innuendo ſcilicet, ut, quemadmodum verè farina non erat, ſic rectè valere non poſſet, ſed diſperiret.

FABULA II.

Vulpis & Uva.

Fame coacta Vulpis 1 *alta in vineæ*
Uvam appetebat ſummis ſaliens viribus :
2 *Quam tangere ut non potuit, diſcedens, ait :*
Nondum matura 3 *eſt , nolo acerbam ſumere .*
Qui facere quæ non poſſunt, verbis elevant,
Aſcribere hoc debebunt exemplum ſibi .

1 Altè ad perticas ligata . 2 Poſtquam vidit non poſſe attingere uvam . 3 Uva .

FABULA III.

Æquus & Aper.

Equus 1 *ſedare ſolitus quo fuerat ſitim ,*
Dum ſeſe Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt : ſonipes iratus 2 *fero ,*
Auxilium petit hominis , quem dorſo levans ,
Rediit ad 3 *hoſtem . Jactis hunc telis* 4 *eques*
Poſtquam interfecit , ſic locutus traditur :
Lætor tuliſſe auxilium me 5 *precibus tuis ,*
Nam 6 *prædam cepi, & didici quam ſis utilis.*
At-

Ordo eſt : Aper, dum volutat ſe ſe, turbavit aquam vadi, quo equus erat ſolitus ſedare ſuam ſitim . 2 Apro. 3 Aprum . 4 Homo ſupra equum ſedens. 5 Ad tuas preces, in eo, pro quo deprecatus es . 6 Aprum interfectum .

Atque ita coegit frenos 7 invitum 'pati.
Tum mæſtus ille. Parvæ vindictam rei
Dum 'quæro demens, ſervitutem repperi.
Hæc iracundos admonebit fabula,
8 Impunè potiùs 'lædi, 9 quam 'dedi alteri.

7 Equum ipſum, apud ſe eum retinendo. 8 Expedire potiùs, 9 Dum ulciſci mavult, in ſervitutem redigi.

FABULA IV.

Poeta.

PLus 1 eſſe in uno ſæpe, quàm in turbâ boni.
Narratione poſteris 'tradam brevi.
Quidam 2 'decedens tres reliquit filias,
Unam formoſam, & oculis 3 'venantem viros;
At alteram 'lanificam, 4 frugi, & ruſticam,
'Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.
Harum autem matrem 'fecit hæredem ſenex,
'Sub conditione, totam ut 5 fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat: ſed tali modo
Ne data poſſideant, aut 6 fruantur: tum 7 ſimul
Habere res deſierint, quas acceperint,
Cen-

1 Reperiri plus boni, & ſapientiæ in uno homine, quàm in eorum multitudine. 2 E vita. 3 Quæ decipiebat, & ad amorem ſui veluti irritiebat. 4 Indeclin: In omnibus parcam, & temperatam. 5 Rem familiarem, hæreditatem. 6 Iis rebus, quæ datæ fuerint. 7 Statim ac non habuerint amplius, & conſumpſerint ea, quæ illis data fuerint.

Centena matri conferant 8 *ſeſtertia.*
Athenas 9 *rumor implet; mater ſedula*
Juriſperitos conſulit: nemo expedit
Quo pacto non poſſideant, quod fuerit datum
Fructumve capiant; deinde, quæ 10 *tulerint*
nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumpta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,
11 *Fidem advocavit,* 12 *jure neglecto, parens:*
13 *Seponit Mœchæ veſtem, mundum muliebrem,*
Lavationem argenteam, eunuchos 14 *glabros:*
Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, jumenta, & inſtrumentum ruſticum.
15 *Potrici, plenam* 16 *antiquis apothecam cadis,*

Do-

8 Seſtertium neutro genere mille ſeſtertios, hoc eſt 25 ſcutata Romana monetæ præſentis, ſignificat hinc centena ſeſtertia erunt centum millia nummorum ſeſtertiorum, hoc eſt 2500. ſcutata Romana. 9 Sermo de hoc teſtamento ſpargitur, & implet Urbem. 10 Retulerint. 11 Agit id, quod ſecundum bonam fidem, ac rectam mentem expedire arbitratur, atque ita &c. 12 Negligens, nec attendens quid Jus præſcribat, cum colligi id non poſſet. 13 Seorſum ponit tamquam partem Mæchæ, veſtes, Inſtrumentum, quo mundiores, & ornatiores fiunt mulieres, & ſupellectilem omnem balneariam ex argento formatam, ut ſtrigiles, guttos, urceolos, & id genus. 14 Servos adhuc imberbes, admodum juvenes. 15 Filiæ, quæ erat dedita vino. 16 In quibus a pluribus annis impoſitum erat vinum, quod apud veteres, quò vetuſtiùs, eò majori erat in pretio.

Domum [17] *politam, & delicatos hortulos.*
Sic [18] *deſtinata dare cum vellet ſingulis,*
Et approbaret populus, qui [19] *illas noverat,*
Æſopus media ſubito in turba conſtitit:
[20] *O ſi maneret condito ſenſus patri,*
Quam graviter ferret, quod voluntatem ſuam
Interpretari non potuiſſent Attici,
Rogatus deinde, [21] *ſolvit errorem omnium.*
Domum, & ornamenta, cum venuſtis hortulis,
Et vina vetera date lanificæ ruſticæ:
Veſtem, uniones, pediſequos, & cetera
Illi aſſignatæ, vitam quæ [22] *luxu trahit:*
Agros, villas, & pecora cum paſtoribus
Donatæ mœchæ. Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid [23] *teneat alienum ſuis.*
Deformis [24] *cultum vendet, ut vinum paret;*
Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret;
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
[25] *Quacumque ſumma tradet luxuriæ domum.*
Sic nulla poſſidebit quod fuerit datum,
Et [26] *dictam matri conferent pecuniam.*

Ex

17 Nitidam, & omni ſupellectili ornatam. 18 Cum vellet dare ſingulis ea, quæ ſic deſtinaverat, & ſepoſuerat. 19 Filias, & earum ingenium. 20 Inquit AEſopus: O ſi Pater ſepultus ſentiret, ac viveret. 21 Verum ſenſum oſtendit illius rei, in qua omnes errabant. 22 Luxurioſè, & in deliciis vivit. 23 Ut retineat rem ullam alienam a ſuis moribus. 24 Quæ ad cultum, & ornatum ſpectant. 25 Quocumque pretio, etiam viliſſimo, vendet domum tam politam, & cultam. 26 Quæ dicta, & conſtituta fuit a Teſtatore.

Ex pretio rerum, quas vendiderint ſingulæ.
Ita quod 27 multorum fugit imprudentiam
Unius hominis repperit ſolertia.

27 Ita, quod multi, propter ſuam imprudentiam, aſſequi non valuerunt, unus AEſopus ſolerter interpretatus eſt.

FABULA V.

Pugna Murium, & Muſtelarum.

CUm victi Mures Muſtelarum 1 *exercitu,*
2 *(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)*
Fugerent, & artos circum 3 *trepidarent* 4 *cavos:*
5 *Ægrè recepti, tamen evaſerunt necem.*
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conſpicuum in prælio
Haberent ſignum, quod ſequerentur 6 *milites,*
7 *Hæſere in portis, ſuntque capti ab hoſtibus:*
Quos 8 *immolatos victor avidis dentibus*
9 *Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.*
10 Quemcumque populum triſtis eventus premit,

Pe-

1 Ab exercitu. 2 Sic enim conſueverunt olim hæc, & huiuſmodi in Tabernis pingere. 3 Cum trepidatione properarent irrumpere, 4 Anguſtos introitus ſuorum cubilium. 5 Vix, & difficulter recepti intra anguſtos cavos. 9 Alii mures, qui ſub his ducibus pugnam cum muſtelis inierant. 7 Ob amplitudinem cornuum. 8 Cum exercitus muſtelarum eos occidiſſet. 9 Magniloquè dictum: voravit. 10 Quotieſcumque triſtis eventus aliquem populum premit.

Periclitatur magnitudo principum,
Minuta 11 plebes 12 facili præſidio latet.

11 Idem ac Plebs. 12 Præſidio, quod faciliter ab ea invenitur, eſt tuta.

FABULA VI.

Poeta.

TU qui 1 naſutè ſcripta deſtringis mea,
Et hoc jocorum legere faſtidis genus,
Parva libellum ſuſtine patientia,
Severitatem 2 frontis dum placo tuæ,
Et in 3 cothurnis prodit Æſopus novis.
Utinam nec umquam 4 Pelei 5 nemoris jugo
Pinus bipenni concidiſſet Theſſala:
Nec ad profeſſæ mortis audacem 6 viam
Fabricaſſet 7 Argus opere 8 Palladio ratem,
9 *Inhoſpitalis prima quæ Ponti ſinus*
Pa-

1 Mordaciter, faſtidioſè. 2 Illam tuam moroſitatem, qua fit, ut obducta fronte legas hos meos libellos. 3 Novo, & gravi ſermone, ut in Tragœdiis, quarum Actores utebantur quibuſdam calceamentis uſque ad dimidiam cruris partem, quæ dicebantur cothurni. 5. Silvæ, quæ erat in Pelione Monte Theſſaliæ. 6 Ad aperiendam viam periculoſam mortis certæ, ac manifeſtæ. 7 Architectus primæ navis, qua Iaſon in Colchidem Aſiæ Regionem, nunc *Mengrelia*, navigavit. 8 Auxilio, & ex mente Deæ Palladis. 9 Quod peragratum adhuc non fuerat.

10 Patefecit, in perniciem 11 Grajum, & Barbarum.
Namque, & ſuperbi 12 luget 13 Æetæ domus,
Et regna 14 Peliæ ſcelere Medeæ jacent,
15 Quæ ſævum ingenium variis involvens modis,
Illic per 16 artus fratris explicuit fugam,
Hic cæde Patris 17 Peliadum infecit manus.
18 Quid tibi videtur? Hoc quoque inſulſum eſt, ais,
19 Falſoque dictum, longè quia vetuſtior

10 Aperuit viam, & iter per ſinus, & undas maris. 11 Grajorum, qui ſæpius mari laceſſiti, ac victi claſſibus fuerunt; & Barbarorum, qui in Colchide habitabant, ad quos prima illa navi appulit Jaſon, & Vellus aureum eripuit. 12 Acerbiſſimè dolet. 13 Aeeta Rex Colchorum, qui per filiam ſuam Medeam a Jaſone ſpoliatus fuit vellere aureo; & filiis. 14 Pelias Rex Theſſaliæ fraude Medeæ occiſus. 15 Medea occultans ſævum animum. 16 Occiſo, & diſſecto fratre Abſyrto. & projectis per varias partes ejus membris, ut Pater, qui eam fugientem inſequebatur, in illis colligendis interim immoraretur. 17 Filiarum Peliæ, quas ad Patrem occidendum induxit, promittendo ſe ejus ſenectam renovaturam eſſe commutato ſanguine. 18 Interrogat Poeta, poſt ſublimes hos ſenſus, & verſus, cenſorem aliquem, & fingit hoc quoque, quamvis ſcitè dictum, ab illo nihilominus reprehendi, errore temporum juxta opinionem vulgi putantis Minoem multò prius Jaſone navibus uſum eſſe: 19 Falſum eſt quod de Jaſone attuliſti; eum omnium primum navigationem inſtituiſſe.

20 *Ægæa*[21] *Minos claſſe perdomuit freta*,
Juſtoque vindicavit[22] *exemplo*[23] *impetum*.
Quid ergo poſſum facere tibi, lector[24] *Cato*,
Si nec[25] *fabellæ te juvant, nec*[26] *fabulæ?*
Noli[27] *moleſtus eſſe omnino litteris*,
Majorem exibeant ne tibi moleſtiam.
Hoc illis dictum eſt, ſi qui ſtulti[28] nauſeant,
Et, ut putentur ſapere, cælum vituperant.

FA-

20 Mare Aegæum, vulgò *Arcipelago*. 21 Rex Cretæ longè vetuſtior Medea. 22 Pœna quæ aliis documento eſſet. 23 Vim, & injuriam ſibi factam in filio Androgeo ab Athenienſibus, & Megarenſibus per invidiam occiſo, quia Paleſtra ceteros ſuperabat, quare Minos bello eos laceſſivit, ac ſubegit, ab illis exigendo quotannis quoſdam adoleſcentes nobiles devorandos a Minotauro. 24 Proverbialiter de eo, qui omnia carpit, ac reprehendit, tamquam alter Marcus Porcius Cato, qui fuit ſeveriſſimus cenſor. 25 Fabuloſæ narratiunculæ breviores, ut Fabulæ AEſopiæ. 26 Narrationes graviores, & Tragœdiæ, quemadmodum illa de Medea. 27 Moleſtè vexare eos, qui ſtudiis vacant, ne ipſi aliquid magis moleſtum, & graviorem ſollicitudinem tibi importent. 28 Hæc ſtudia.

FABULA VII.

Vipera & Lima.

MOrdaciorem qui 1 improbo dente 2 appetit,
Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.
In officinam Fabri venit Vipera.
Hæc cum 3 tentaret, ſi 4 qua res eſſet cibi,
Limam momordit: illa contra 5 contumax,
Quid me, 6 inquit, ſtulta dente captas lædere,
Omne aſſuevi ferrum quæ corrodere?

1 Temerario. 2 Damnum inferre molitur ei, a quo majus ſibi malum rependi poteſt. 3 Exploraret. 4 Aliqua res in cibum, ad veſcendum. 5 Reſiſtens, nec morſum admittens. 6 Lima ad Viperam.

FABULA VIII.

Vulpis & Hircus.

HOmo jn periclum ſimul ac venit, 1 callidus
Reperire effugium alterius quærit malo.
Cum decidiſſet vulpis in puteum 2 inſcia,
Et altiore 3 clauderetur margine,

1 Callidè quærit conſulere ſibi, etiam ſi alter, a quo adjuvatur, in malum ruat, 2 Incautè. 3 Impediretur ne exire poſſet, a margine nimis alto ipſius putei.

Devènit Hircus ſitiens in eumdem locum:
Simul rogàvit, eſſet an dulcis [4] liquor,
Et copioſus? Illa [5] fraudem 'moliens:
Deſcende, amice, tanta bonitas eſt aquæ,
Voluptas ut ſatiari non poſſit mea.
[6] 'Immiſit ſe [7] barbatus; tum Vulpecula
'Evaſit puteo, [8] nixa celſis cornibus:
Hircumque clauſo liquit [9] 'hærentem vado.

4 Aqua ipſius putei. 5 Inquit. 6 In puteum deſcendit. 7 Hircus a barba, quam habet. 8 Saliens, innixa cornibus ipſius hirci. 9 Exire non valentem, ob vadum putei clauſum altiore margine.

FABULA IX.

De vitiis Hominum.

Peras 'impoſuit Jupiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit,
Alienis ante pectus ſuſpendit [2] gravem.
[3] Hac re videre noſtra mala non poſſumus:
Alii [4] ſimul 'delinquunt, cenſores 'ſumus.

FA-

1 Dedit ferre, hoc eſt poſuit poſt tergum eam, quæ repleta eſt propriis vitiis. 2 Gravatam alienis vitiis. 3 Ideo. 4 Statim ac.

FABULA X.

Fur Aram Compilans.

Lucernam fur accendit ex 1 *ara Jovis,*
Ipſumque 2 *compilavit ad lumen ſuum;*
Onuſtus qui 3 *ſacrilegio cum diſcederet,*
Repentè vocem ſancta miſit 4 *religio:*
5 *Malorum quamvis* 6 *iſta fuerint munera,*
Mihique 7 *inviſa, ut non offendar ſurripi,*
Tamen, ſceleſte, 8 *ſpiritu culpam lues.*
9 *Olim cum* 10 *aſcriptus venerit pœnæ dies.*
Sed ne ignis noſter 11 *facinori præluceat,*
Per quem verendos excolit pietas Deos,
Veto eſſe tale luminis 12 *commercium.*
Ita 13 *hodie nec lucernam* 14 *de flamma Deum,*
Nec de lucerna fas eſt accendi 15 *Sacrum.*
Quot res contineat hoc argumentum utiles,

 Non

1 Ubi ignis perpetuò ardebat. 2 Expoliavit templum ipſius Jovis, eodem uſus lumine, quod ab ara ejus acceperat. 3 Rebus ſacrilegè ablatis. 4 Ipſe Jupiter. 5 Malorum virorum, a quibus hic appenſa fuerunt. 6 Iſta, quæ furatus es. 7 Mihi grata non ſint, ita ut proinde non offendar hinc ſurripi. 8 Vita. 9 Cum olim venerit dies pœnæ præſcriptus a fatis. 10 Ignis, qui in Templo, & Sacrificiis adhibetur. 11 Ad committendum aliud facinus. 12 Veto ultra eſſe in uſu tale lumen, & accendi lumen profanum de igne ſacro. 13 Nunc etiam, hoc tempore. 14 De igne Sacro in templis Deorum ardente. 15 Sacrificium, victimas, ad quas comburendas ignem a Cælo petebant.

Non explicabit alius, quàm 16 qui repperit,
Significat primò, ſæpe, quos ipſe 17 alueris,
Tibi inveniri maximè contrarios,
Secundò oſtendit, ſcelera non 18 ira Deum,
Fatorum 19 dicto ſed puniri tempore.
Noviſſimè interdicit, ne cum malefico
Uſum bonus conſociet ullius rei.

16 Scilicet ipſe Phædrus auctor ejuſdem. 17 Foveris, ad honores promoveris. 18 Subito impetu iræ, & inconſideratè. 19 Conſtituto a Fatis.

FABULA XI.

Malas eſſe divitias.

Opes inviſæ meritò ſunt forti viro,
Quia 1 dives arca veram laudem intercipit.
2 *Cælo receptus propter virtutem 3 Hercules,*
Cum 4 gratulantes perſalutaſſet Deos,
Veniente 5 Pluto, qui fortunæ eſt filius.
6 *Avertit oculos. Cauſam quæſivit 7 Pater.*
Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt,
Simulque 8 objecto cuncta 9 corrumpit lucro.

FA-

1 Plena divitiis; ſummæ opes. 2 In Cælum. 3 Jovis, & Alcmenæ filius, ob fortia geſta Diis adſcriptus. 4 De adventu ipſius in Cælum. 5 Plutus, ti, Deus divitiarum. 6 Hercules a Pluto. 7 Jupiter Deorum, & Herculis Pater, quæſivit, cur averteret oculos. 8 Objiciens, & monſtrans lucrum, & divitias quarum eſt Deus. 9 Vitiat, ac contaminat.

FABULA XII.

Leo Regnans.

UTilius homini nihil eſt, quàm 1 rectè loqui:
Probanda cunctis eſt quidem 2 ſententia,
Sed ad perniciem ſolet agi 3 ſinceritas.
Cum ſe ferarum regem feciſſet Leo,
Et æquitatis vellet famam conſequi,
A priſtina deflexit conſuetudine,
Atque inter 4 illas tenui contentus cibo,
Sancta 5 incorrupta jura reddebat fide.
Poſtquam . . . .

DESUNT RELIQUA.

1 Apertè, ac ſinè fraude. 2 Scilicet utilius nihil eſſe, quàm rectè loqui. 3 Qui ſincerè, ac rectè loquitur. 4 Feras, quarum ſe Regem fecerat. 5 Fide ſincera, nullis, nec muneribus, nec minis violata.

FABULA XIII.

Capellæ & Hirci.

B*Arbam Capellæ cum impetraſſent ab Jove,*
Hirci mœrentes indignari cœperant,
Quod 1 dignitatem feminæ æquaſſent ſuam; *Si-*

D 4

1 Auctoritatem quam ipſi habebant præ feminis, ob ſuam barbam.

Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et uſurpare veſtri 2 *ornatum* 3 *muneris,*
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis.
Hoc argumentum monet, ut ſuſtineas tibi
Habitu eſſe ſimiles, qui ſunt virtute impares.

2 Barbam. 3 Maſculæ virtutis, & gravitatis.

FABULA XIV.

Gubernator & Nautæ.

CUm de 1 fortunis quidam quereretur ſuis, ...
Æſopus 2 finxit conſolandi gratia.
Inter 3 *vectorum lacrimas, & mortis metum,*
Ferri ſecundis tuta cœpit flatibus,
Nimiaque nautas hilaritate extollere,
Faciem ad ſerenam 4 *ſubitò ut mutatur dies.*
Factus periclo tum 5 *gubernator* 6 *ſophus;*
Parcè gaudere oportet, & 7 *ſenſim queri:*
Totam quia vitam miſcet dolor, & gaudium.

FA-

1 Infortuniis. 2 Hanc Fabulam. 3 Eorum, qui in navi vehebantur. 4 Statim ac, præter ſpem, e nubiloſo, ut erat, ſerenus illucet. 5 Navis, 6 Prudens, & cautus, ob periculum, in quo fuerat, ait. 7 Paulatim, & moderatè.

FABULA XV.

Homo & Colubra.

QUi fert malis auxilium, poſt tempus dolet.
Gelu rigentem quidam Colubram 1 ſuſtulit,
Sinuque 2 fovit contra ſe ipſe miſericors.
Namque ut 3 refecta eſt, necuit hominem protinus.
Hanc 4 alia cum rogaret cauſam facinoris,
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

1 A terra, 2 Repoſuit, calefecit; miſericors erga illam, ſed in ſuam perniciem. 3 Vires refecit. 4 Colubra.

FABULA XVI.

Vulpis & Draco.

VUlpis cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Pervenit ad Draconis ſpeluncam ultimum,
Cuſtodiebat 1 qui theſauros abditos.
2 Hunc ſimul 3 aſpexit; Oro ut 4 imprudentiæ
Des primùm veniam: deinde, ſi 5 pulchrè vides,

D 5 *Quam*

1 Dracones ab Antiquis cuſtodes adhibebantur theſauris. 2 Draconum. 3 Vulpes, inquit &c. 4 Mihi, ſi imprudenter & inconſideratè uſque in hunc locum progreſſa ſum. 5 Quoniam rectè, apertè intelligis.

Quàm non conveniens aurum ſit vitæ meæ ,
Reſpondeas clementer : Quem fructum 'capis
Hoc ex labore , quodve tantum eſt præmium ,
Ut 'careas ſomno, & ævum in tenebris 'exigas?
Nullum , inquit 6 *ille ; verùm hoc a ſummo mihi*
Jove 'attributum eſt . 7 *Ergo nec ſumis* 8 *tibi ,*
Nec ulli donas quicquam? Sic fatis placet .
Nolo iraſcaris , liberè ſi dixero ;
Diis eſt iratus 'natus , qui eſt ſimilis tibi .
9 Abiturus illuc , quo 10 priores abierunt ,
Quid mente 11 cæca miſerum 'torques ſpiritum?
Tibi dico , avare 12 gaudium hæredis tui ,
13 Qui thure ſuperos , ipſe te fraudas cibo?
Qui 14 triſtis audis muſicum citharæ ſonum ;
Quem tibiarum 15 'macerat jucunditas ,
Obſoniorum pretia cui gemitum 'exprimunt ;
Qui dum quadrantes 'aggeras patrimonio ,
Cæ-

6 Draco, nullum fructum, aut præmium capio. 7 In tuos uſus. 8 Ait Vulpes rurſus ad Draconem, & ille ad eam; Sic fatis &c. 9 O tu, qui moriturus es, ſicut mortui ſunt priores. 10 Qui fuerunt ante te. 11 Obcæcata ab avaritia. 12 Qui tuis divitiis eris gaudium hæredis tui, qui eiſdem deinde fructur. 13 Per avaritiam tuam nec offers thus, & munera Diis; & tuæ non ſatisfacis neceſſitati, & appetitui. 14 Cum triſtitia, & animi ægritudine, 15 Macrum reddit, & conſumit.

16 Cælum fatigas ſordido perjurio.
Qui circumcidis omnem impenſam funeris,
17 Libitina ne quid de 18 tuo faciat lucrum.

16 Deos aſſiduè tuis perjuriis, ob ſordidum lucrum, laceſſis. 17 Mors ipſa, ſeu illi, qui in Templo Deæ Libitinæ ea vendunt, aut locant, quæ ad ſepulturam ſpectant. 18 De tuo cenſu, de bonis tuis.

FABULA XVII.

PHÆDRUS.

Quid judicare cogitet 1 *livor* 2 *modò*
Licèt diſſimulet, 3 *pulchrè tamen intelligo.*
Quicquid putabit eſſe dignum memoriæ,
4 *Æſopi dicet: ſi quid minùs arriſerit,*
A me contendet 5 *fictum quovis pignore.*
6 *Quem volo* 7 *refelli* 8 *jam nunc reſponſo meo:*
Sive hoc ineptum, ſive laudandum eſt opus;
Invenit 9 *ille,* 10 *noſtra perfecit manus.*
Sed exequamur cœptum 11 *propoſiti ordinem.*

1 Homines livore affecti. 2 Dum vivo. 3 Probè, apertè. 4 Dicet id eſſe ab Æſopo excogitatum, ſcriptum. 5 Inventum fuiſſe a me. 6 Eum, qui ſic dicet, ac contendet. 7 Confutari in eo, quod invidiosè judicat. 8 Ex nunc, ſtatim. 9 AEſopus. 10 Ego autem Phædrus polivi, & abſolvi. 11 Illius, quod mihi ego propoſui, & aſſumpſi.

FABULA XVIII.

Naufragium Simonidis.

Homo doctus in ſe ſemper divitias habet.

1 *Simonides, qui ſcripſit egregium 2 melos,*
Quò paupertatem ſuſtineret faciliùs,
Circumire cœpit urbes Aſiæ nobiles,
Mercede 3 pacta laudem 4 victorum canens.
Hoc genere quæſtus poſtquam locuples factus eſt,
Venire in patriam voluit curſu 5 pelagio:
(Erat autem natus, ut ajunt, in Ceo 6 inſula)
Aſcendit navem, quam tempeſtas horrida,
Simul & 7 vetuſtas medio 8 diſſolvit mari.
9 *Hi* 10 *zonas, illi res pretioſas colligunt,*
Subſidium vitæ. Quidam 11 *curioſior,*
Simonide, tu ex opibus nil ſumis tuis?
Mecum, inquit, mea ſunt cuncta. Tum pauci enatant,
Quia plures 12 *onere degravati perierunt.*

Præ-

1 Poeta Lyricus a Cea Inſula. 2 Suaviſſimum Poema. 3 Conſtituta mercede, ac præmio. 4 In ludis Olimpicis. 5 Per pelagus. 6 Inſula maris AEgei, una Cycladum, propè Atticam. 7 Ipſius navis. 8 Eam diſſoluit in partes in medio mari. 9 Qui una vehebantur in navi. 10 In quibus repoſitas olim habebant pecunias. 11 Nimiam ſibi de alienis rebus curam ſumens, inquit, o Simonide. 12 Rerum, quas collegerant, & aſportabant.

Prædones adſunt, rapiunt, quod 13 *quiſque extulit,*
Nudos relinquunt. Fortè 14 *Clazomene prope*
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hic litterarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpe verſus legerat,
Eratque abſentis 15 *admirator maximus,*
16 *Sermone ab ipſo cognitum, cupidiſſimè*
Ad ſe recepit; veſte, nummis, 17 *familia*
18 *Hominem exornavit: ceteri* 19 *tabulam ſuam*
Portant, rogantes victum, quos caſu 20 *obvius*
Simonides ut vidit: 21 *Dixi, inquit, mea*
Mecum eſſe cuncta: vos quod 22 *rapuiſtis, periit.*

13 Eorum qui enataverant, ſubduxit ab undis. 14 Urbs Joniæ, vulgò *Urla*. 15 Admiratus erat ingenium Simonidis, cum is adhuc abeſſet, neque eum unquam vidiſſet. 16 Ex ſermone, & collocutione. 17 ſervis. 18 Simonidem, ejus infortunium miſeratus. 19 Qua, naufragium ſuum in ea depictum portantes ad commovendam aliorum miſericordiam, ſtipem quæritabant. 20 Obvius eiſdem factus, ſtatim ac vidit. 21 Nonne videtis an verè dixerim, mea &c. 22 Tam ſollicitè e naufragio collegiſtis.

FABULA XIX.

Mons Parturiens.

MONS 1 *parturibat, gemitus immanes ciens,* *Erat-*

1 Laborabat doloribus vicini partus.

Eratque in terris maxima 2 expectatio.
At ille murem peperit. Hoc ſcriptum eſt tibi,
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

2 De immani aliquo fetu.

FABULA XX.

Formica & Muſca.

Formica, & Muſca contendebat acriter,
1 Quæ pluris eſſet. Muſca ſic cœpit prior;
Conferre noſtris tu potes te laudibus?
2 Ubi immolatur, exta 3 prægusto Deum,
Moror inter aras, templa, perluſtro omnia 3
In capite regis ſedeo, cum viſum eſt mihi,
Et matronarum caſta delibo oſcula;
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum ſimile tibi contingit 4 ruſtica?
5 Eſt glorioſus ſanè 6 convictus Deum,
Sed illi, qui 7 invitatur, non qui inviſus eſt.
Reges commemoras, & matronarum oſcula;
Ego granum 8 in hiemem cum ſtudioſè congero,
Te circa 9 murum video paſci ſtercore.

Aras

1 Quænam earum pluris facienda eſſet. 2 Quoties immolatur aliqua victima. 3 Ante omnes alios guſto exta victimæ Diis conſecratæ. 4 Formica, quæ nunquam inter talia, ſed ruri, & in campis aſſiduè verſaris. 5 Reſpondet formica. 6 Veſci ſimul eiſdem cibis cum Diis. 7 Ad menſam Deorum, non ei, qui odio habetur, & cum ſe ipſe infert, inde abigitur. 8 In cibum tempore hiemis. 9 Civitatis, ac in locis abditis, & vilibus.

Aras frequentas; 10 nempe abigeris 11 quò venis;
Nihil laboras, ideo cum opus eſt, nihil babes.
Superba jactas, tegere 12 quod debet pudor;
Æſtate me laceſſis; cum bruma eſt, Siles:
Mori contractam cum te cogunt frigora,
Me copioſa recipit incolumem domus.
Satis profectò retudi ſuperbiam.
Fabella talis hominum diſcernit 13 notas
Eorum, qui ſe falſis ornant laudibus,
E quorum virtus exhibet 14 ſolidum decus.

10 At enim, at ſcilicet. 11 Ex omni loco, quo pergis. 12 Quod ſcilicet in capite Regum ſedeas, & delibes oſcula. 13 Signa, & indicia. 14 Verum, & perfectum.

FABULA XXI.

Simonides a Diis ſervatus.

QUantùm valerent inter homines litteræ,
Dixi 1 ſuperiùs: quantus nunc illis honos
A ſuperis ſit tributus, tradam memoriæ.
Simonides idem ille, de quò retculi,
Victoris laudem cuidam 2 pyctæ ut ſcriberet,
Certo condixit pretio: 3 ſecretum petit.
Exigua cum frenaret 4 materia impetum,
Uſus

1 Fabula XVIII. ſuperiùs expoſita. 2 Pugili Victori coronato, cujus laudes ſcripſerat, 3 Locum ſolitarium ſtudio, ac verſibus aptum. 4 Materia laudis, quæ ſolùm erat in illo Pugili, non ſinebat libero mentis impetu vagari, ſicut in amplis argumentis.

Uſus 5 Poetæ, ut moris eſt, licentia,
Atque 6 interpoſuit gemina Ledæ ſidera,
Auctoritatem ſimilis referens 7 gloriæ.
Opus 8 adprobavit: ſed mercedis tertiam
Accepit partem. Cum reliquum poſceret;
Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudis 9 duæ.
Verùm 10 ne iratè dimiſſum te ſentiam,
Ad cœnam mihi promitte, cognatos volo
Hodie invitare quorum es in numero 11 mihi.
12 Fraudatus quamvis, & dolens injuria.
Ne 13 malè dimiſſam gratiam corrumperet,
Promiſit: 14 rediit hora dicta, recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium.
Magno apparatu læta reſonabat domus:
Repente duo cum juvenes 15 ſparſi pulvere,
Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam ſupra formam, cuidam ſervulo
Man-

5 Poetica licentia, ſicut fieri ſolet. 6 Inter ea, quæ ad propoſitam Pugilis materiam pertinebant, poſuit gemina ſidera, Caſtorem, & Pollucem Ledę filios inter ſidera aſcriptos. 7 Caſtoris, & Pollucis, qui ſimilem in Pugilatu gloriam adepti fuerant. 8 Operis approbationem habuit ab eo, a quo ſub certa mercede impoſitum ſibi fuerat. 9 Duę partes laudis; Caſtor, & Pollux, quos unà mecum laudaviſti. 10 Iratus, & offenſus abeas. 11 Apud me, qui te ut cognatum habeo, 12 Simonides deſtitutus pacta mercede. 13 Cum ſuo detrimento, ſi eam dimitteret, ac recuſaret ire ad Cęnam. 14 Denuo venit domum ipſius Pugilis hora conſtituta, & recubuit ad cęnam. 15 Per totum corpus perfuſi.

Mandant, ut ad ſe 16 *provocet Simonidem,*
Illius intereſſe ne faciat moram.
17 *Homo perturbatus excitat Simonidem.*
Unum promorat vix pedem 18 *triclinio,*
Ruina cameræ ſubitò oppreſſit cæteros;
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.
19 *Ut eſt vulgatus ordo narratæ rei.*
Omnes ſcierunt, Numinum 20 *præſentiam*
21 *Vati dediſſe vitam* 22 *mercedis loco.*

16 Ex interiore convivio foras vocet. 17 Servulus. 18 Triclinium, nii, lecti, & apparatus ad cenam, quàm hic intelligit. 19 Statim ac 20 Preſentes Deos Caſtorem, & Pollucem. 21 Simonidi. 22 Quam conviva negaverat dicens a Diis eſſe reddendam.

FABULA XXII.

Poeta.

SUperſunt mihi quæ ſcribam, ſed parco 1
ſciens.
Primùm tibi eſſe ne videar moleſtior,
Diſtringit quem multarum rerum varietas.
Dein ſi quis eadem fortè conari velit,
Habere ut poſſit aliquid operis 2 *reſidui:*
Quamvis materiæ tanta abundet copia,
Labori faber 3 *ut deſit, non fabro labor.*
Bre-

1 Scienter, ac data opera illa omitto, prætereo; ne ſim moleſtus tibi, o Eutyche. 2 A me relicti, quod ille proſequi poſſit. 3 Ut potiùs deſit Scriptor, qui laboret in hac materia, & eam perficiat, quàm deſit materia ipſi Scriptori.

Brevitati noſtræ præmium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem:
Nam vita morti propior eſt quotidie:
Et [4] *hoc minùs uſu veniet ad me muneris,*
Quo plus conſumet temporis dilatio.
Si citò rem perages, uſus fiet [5] *longior:*
Fruar diutius, ſi celeriùs cœpero.
Languentis ævi dum ſunt aliquæ [6] *reliquiæ,*
Auxilio locus eſt: olim ſenio [7] *debilem*
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua,
Cum jam deſierit eſſe beneficio [8] *utilis,*
Et mors vicina flagitabit [9] *debitum.*
Stultum admovere tibi preces [10] *ſexcenties;*
[11] *Proclivis ultro cùm ſit miſericordia.*
Sæpe impetravit veniam [12] *confeſſus reus,*
[13] *Quantò innocenti juſtius debet dari?*
Tuæ ſunt [14] *partes, fuerunt aliorum prius,*
Dein ſimili gyro venient aliorum [15] *vices.*
Decerne quod religio, quod [16] *patitur fides,*
Et gratulari me fac judicio tuo.
[17] *Excedit animus, quem propoſuit terminum*
Sed difficulter continetur ſpiritus,

In-

4 Ex hoc ipſo minùs uti potero tuo munere, quo magis differes illud mihi conferre. 5 Diutiùs uti potero: 6 Dum adhuc ſupereſt aliquid vitę. 7 Cum fuero debilitatus ſenio. 8 Tua beneficia prodeſſe mihi ampliùs non poterunt. 9 Vitam, quam omnes debemus. 10 Pluries, 11 Facilis, & prona, nullo etiam rogante. 12 Delictum ſuum confeſſus. 13 Quo majore jure debet dari venia. 14 Ad te nunc pertinet. 15 Ad alios ſimili modo ſpectabit. 16 Permittit. 17 Petit animus meus multò majora, quàm ſibi propoſuerat.

Integritatis 18 *qui ſinceræ conſcius*,
A 19 *noxiorum premitur inſolentiis*.
Qui ſint requires; apparebunt tempore,
20 *Ego quondam legi quam puer ſententiam*:
Palam mutire plebejo periculum eſt,
Dum ſanitas conſtabit, pulchrè meminero.

18 Qui conſcius ſuę innocentię. 19 Potentium virorum, qui multa, & gravia inferre moliuntur. 20 Ego, dum ero ſana mente, meminero ſententiam, quam, cum eſſem puer, quondam legi apud Ennium. *Periculoſum eſt viro plebejo etiam ſubmiſſa, & imperfecta voce fabulari*.

EXPLICIT LIB. IV.

PHÆ-

PHÆDRI FABULARUM

LIBER V.

Poeta.

CUm 1 deſtinaſſem operis habere terminum,
2 In hoc, ut aliis eſſet materiæ ſatis,
Conſilium tacito corde damnavi meum.
Nam 3 ſi quis talis etiam eſt tituli artifex,
Quo pacto divinabit 4 quidnam omiſerim,
5 Ut illud ipſum cupiam famæ tradere;
Sua cuique cum ſit animi 6 cogitatio.
Colorque proprius? ergo non 7 levitas mihi,
Sed certa ratio cauſam 8 ſcribendi dedit.
Quare 9 Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas 10 Æſopeas, non Æſopi nomino.

Pau-

1 Cum mihi propoſuiſſem facere finem harum Fabularum. 2 Ob hoc, ut alii haberent materiam efficiendi idem. 3 Vult effingere, aut eſſe auctor Fabularum, quę ſub titulo hujus libri continentur; vult ſcribere Fabulas. 4 Quasnam Fabulas omiſerim ſcribere. 5 Quomodo cupiam eum tradere famę poſterorum eas ipſas Fabulas, quas ille pro me ſuppleret. 6 Peculiaris, ac propria idea, ſtilus, elocutio. 7 Inconſtantia. 8 Scribendi alias etiam Fabulas. 9 Nomen proprium illius, ad quem ſcribit. 10 Ad imitationem AEſopi confictas, non ab ipſo ſic exaratas.

Paucas oſtendit ille, ego plures 11 *diſſeram,*
Uſus vetuſto 12 *genere, ſed rebus novis.*
Quarum libellum dum tu variè perleges,
Hunc obtrectare ſi volet 13 *malignitas.*
Imitari dum non poſſit, obtrectet licet.
Mihi parta laus eſt, quod tu, quod 14 *ſimiles tui*
Veſtras in chartas verba transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria.
15 *In litterarum ire plauſum* 16 *deſidero.*

11 Scribam, & verſibus exornabo. 12 Genere Fabularum, ſed argumentis, ac rebus novis. 13 Invidi, & maligni homines. 14 Præſtantes viri, ac litterati ſimiles tui. 15 Litteratorum. 16 Solùm deſidero litteratos mihi plaudere. 17 Si interdum dixero AEſopum hanc, vel illam Fabulam recitaſſe.

Idem Poeta.

ÆSopi 1 *nomen ſicubi interpoſuero,*
Cui reddidi jampridem 2 *quicquid debui,*
3 *Auctor tatis eſſe ſcito gratia;*
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſæculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si 4 *marmori adſcripſerunt* 5 *Praxitelem ſuo,*
6 *Myronem* 7 *argento. Plus vetuſtis nam favet*
In-

1 AEſopo, & ejus nomini. 2 Quidquid laudis, & meriti. 3 Ut majorem laudem, & approbationem recipiant meę Fabulæ. 4 Statuę novæ e marmore ab ipſis efformatę. 5 Nomen Praxitelis ſtatuari inſignis, ut credatur opus illius. 6 Myro Argentarius nobilis. 7 Signis argenteis.

8 *Invidia mordax quàm bonis præſentibus.*
Sed jam ad fabellam talis exempli feror.

8 Invidi homines minùs nocent bonis vetuſtis, quàm &c.

F A B U L A I.

Demetrius & Menander.

DEmetrius 1, qui dictus eſt Phalereus,
Athenas occupavit imperio 2 improbo.
Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt:
3 *Feliciter, ſucclamant. Ipſi 4 principes*
Illum oſculantur, qua ſunt oppreſſi, manum,
Tacitè gementes triſtem fortunæ 5 vicem.
Quin etiam 6 reſides & ſequentes otium,
Ne defuiſſe noceat, reptant ultimi;
7 *In quis Menander nobilis comœdiis,*
Quas, 8 ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri:
Unguento delibutus, veſtitu affluens,

Ve-

1 Orator fuit, & Philoſophus eximius, dictus Phalereus a Phalero portu Athenarum, nunc *Porto leone*. 2 Contra leges factus tyrannus. 3 Omnes ſummo, cęcoque ſtudio accurrunt, & felicia omnia augurantur Demetrio, ut fieri ſolet in acclamationibus. 4 Pręcipui, & inſigniores Cives. 5 Immutationem rerum. 6 Cives deſides, & otio dediti inter ultimos ſe conferunt ad oſculandam manum tyranni, ne defuiſſe huic officio, eiſdem noceat. 7 Inter quos ultimus veniebat Menander Poeta Comicus. 8 Non agnoſcens ipſum Menandrum.

Veniebat 'greſſu delicato, & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit 9 extremo agmine:
Quinam 10 'cinædus ille in conſpectu meo
Audet venire? Reſponderunt 11 proximi:
Hic eſt Menander ſcriptor. Mutatus ſtatim
. . . .

9 Inter ultimos. 10 Delicatus, & mollis. 11 Illi, qui proximiores erant Demetrio.

FABULA II.

Viatores & Latro.

Primi quinque verſus aliunde ſuppleti ſunt, in gratiam adoleſcentiæ.

Viam 1 expediti pariter 'carpebant duo;
Imbellis alter, alter at promptus manu.
Occurrit illis latro, & 2 intentans necem
Aurum popoſcit. 3 Audax confeſtim irruens
Vim vi repellit, ac ferro 4 incautum occupat,
Et vindicavit ſeſe forti dextera.
Latrone occiſo, timidus accurrit comes,
'Stringitque gladium, dein 5 rejecta penula,
Ce-

1 Sine impedimentis. 2 Mortem minitans. 3 Ille ex duobus, qui erat audax, irruens in latronem. 4 Minus advertentem occidit. 5 Rejecta poſt tergum, ut expeditior eſſet ad pugnam.

6 *Cedo, inquit, illum, jam curabo ſentiat,*
Quos attentarit. Tunc qui 7 *depugnaverat:*
Vellem iſtis verbis ſaltem adjuviſſes 8 *modò,*
Conſtantior fuiſſem, 9 *vera exiſtimans:*
Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
Ut poſſis alios 10 *ignorantes fallere.*
Ego, qui ſum expertus quantis fugias viribus,
Scio quod virtuti non ſit credendum tuæ.
Illi aſſignari debet hæc narratio,
Qui re 12 ſecunda fortis eſt, 13 dubia fugax.

6 Oſtende mihi latronem, faciam, ut intelligat quos viros adortus fuerit. 7 Cum latrone, & eum occiderat, inquit &c. 8 Dum dimicabam cum latrone. 9 Vera eſſe verba tua. 10 Vana jactantem, & inutilem ad hanc rem. 11 Qui te non agnoſcunt. 12 Rebus proſperis. 13 Incerta, adverſa.

FABULA III.
Calvus & Muſca.

Calvi momordit Muſca nudatum caput,
Quam opprimere 1 *captans, alapam ſibi duxit gravem;*
Tunc illa irridens: 2 *Punctum volucris parvulæ*
Voluiſti morte ulciſci: quid facies tibi,
3 *Injuriæ qui addideris* 4 *contumeliam?*

Reſ-

1 Quærens, cupiens. 2 Punctionem Muſcæ. 3 Qua te ipſum percuſſiſti. 4 Alapa, quę ad contemptum, & irriſionem pertinet.

5 *Reſpondit: Mecum facilè redeo in gratiam,*
Quia non fuiſſe mentem 6 lædendi ſcio:
Sed te, contempti generis animal improbum,
7 Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem,
Optem necare vel majore 8 incommodo.
9 Hoc argumento veniam tam dari decet
10 Qui caſu peccat, quàm qui 11 conſilio
eſt nocens;
Illum eſſe quamvis pœna dignum judico.

5 Calvus reſpondet, mihi facilè ignoſco. 6 Me ipſum. 7 Quę *ad* muſcam refertur. 8 Meo damno, quàm alapa. 9 Fabula, & ejus monitu. 10 Illi, qui. 11 Data opera.

FABULA V.

Homo & Aſinus.

QUidam immolaſſet 1 Verrem cum ſancto Herculi,
2 Cui pro ſalute votum debebat ſua,
Aſſello juſſit reliquias 3 poni hordei.
Quas aſpernatus 4 ille, ſic locutus eſt:
Tuum libenter prorſus 5 appeterem cibum.
Niſi qui nutriitus illo eſt, jugulatus foret.
Hujus 6 reſpectu fabulæ deterritus

E Pe-

1 Herculi offerebatur Verres, ob devictum ab ipſo Aprum Erymanthęum. 2 Cui Herculi voverat ſe immolaturum Verrem, ſi ipſe ſaluti redderetur. 3 Apponi in cibum. 4 Aſellus. 5 Avidè cuperem, & comederem. 6 Conſideratione.

Periculoſum ſemper vitavi 7 lucrum.
Sed dices: Qui rapuere divitias 8 habent.
Numeremus agedum, qui 9 deprehenſi perierunt;
Majorem turbam 10 punitorum reperies.
Paucis 11 temeritas eſt bono, multis malo.

7 Opes, quę periculum poſſidentibus afferunt. 8 Sunt valde divites. 9 Qui comprehenſi, & pœnis affecti fuerunt. 10 Eorum, qui puniti fuerunt, quàm qui impune divitias rapuerint. 11 Iſta temeritas rapiendi divitias paucis prodeſt.

FABULA IV.

Scurra & Ruſticus.

PRavo 1 favore labi 2 mortales ſolent:
Et 3 pro judicio dum ſtant erroris ſui,
Ad pœnitendum 4 rebus manifeſtis agi.
Facturus ludos quidam dives 5 nobiles,
Propoſito cunctos invitavit præmio,
6 Quam quiſque poſſet, ut 7 novitatem oſtenderet.
Venère 8 artifices laudis ad 9 certamina;
Quos

1 Dum inconſideratè favent alicui, & cæco in eum ſtudio rapiuntur. 2 Homines ſolent labi in errorem. 3 Et dum defendunt judicium, & errorem ſuum. 4 Solent cogi ad pęnitendum ob manifeſta indicia ſui erroris. 5 Inuſitatos. 6 Ut quiſque oſtenderet. 7 Novam aliquam ludicram artem, quam poſſet. 8 Periti novarum artium. 9 Quibus laudem, & gloriam ſibi compararent.

Quos inter ſcurra notus 10 *urbano ſale*,
Habere dixit ſe genus 11 *ſpectaculi*,
Quod in theatro numquam 12 *prolatum foret*.
Diſperſus rumor 13 *civitatem concitat*:
Paulò ante vacua 14 *turbam deficiunt loca*.
In ſcena verò poſtquam ſolus conſtitit,
Sine 15 *apparatu*, *nullis adjutoribus*,
Silentium ipſa fecit 16 *expectatio*.
Ille in ſinum repentè demiſit caput,
Et ſic porcelli vocem eſt imitatus 17 *ſua*,
18 *Verum ut ſubeſſe pallio contenderent*,
Et 19 *excuti juberent*: 20 *quo facto*, *ſimul*
Nihil eſt repertum, *multis onerant laudibus*,
Hominemque plauſu proſequuntur maximo.
Hoc vidit fieri ruſticus: *Non mehercule*
Me vincet, *inquit*: *& ſtatim profeſſus eſt*,
21 *Idem facturum melius ſe poſtridie*.
22 *Fit turba major*: *jam* 23 *favor mentes te-
net*,

10 Facetiis elegantibus. 11 Ludi ſcenici. 12 Exhibitum, viſum. 13 Cives commovet, & in theatrum convocat. 14 Loca, & ſedilia paulò ante vacua, non ſufficiunt tantę multitudini, quę convenerat. 15 Abſque eo quod aliquid pararetur, & quiſquam eum adjuvaret. 16 Videndi novum genus ſpectaculi. 17 Sua voce. 18 Verum porcellum latere ſub pallio. 19 Pallium, ſi forte ſubeſſet porcellus. 20 Pallio excuſſo, ſimul ac viſum eſt non adeſſe ullum porcellum. 21 Idem ſpectaculum. 22 Concurſus omnis generis hominum. 23 Favor erga ſcurram, ita occupaverat mentes, ut potiùs ad deridendum ruſticum, quàm ad eum ſpectandum ſtarent.

Brevitati noſtræ præmium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus. Exhibe vocis fidem:
Nam vita morti propior eſt quotidie:
Et 4 hoc minùs uſu veniet ad me muneris,
Quo plus conſumet temporis dilatio.
Si citò rem perages, uſus fiet 5 longior:
Fruar diutius, ſi celeriùs cœpero.
Languentis ævi dum ſunt aliquæ 6 reliquiæ;
Auxilio locus eſt: olim ſenio 7 debilem
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua,
Cum jam deſierit eſſe beneficio 8 utilis,
Et mors vicina flagitabit 9 debitum.
Stultum admovere tibi preces 10 ſexcenties;
11 Proclivis ultrò cùm ſit miſericordia.
Sæpe impetravit veniam 12 confeſſus reus,
13 Quantò innocenti juſtius debet dari?
Tuæ ſunt 14 partes, fuerunt aliorum prius,
Dein ſimili gyro venient aliorum 15 vices.
Decerne quod religio, quod 16 patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
17 Excedit animus, quem propoſuit terminum
Sed difficulter continetur ſpiritus,

In-

4 Ex hoc ipſo minùs uti potero tuo munere, quo magis differes illud mihi conferre. 5 Diutiùs uti potero: 6 Dum adhuc ſupereſt aliquid vitę. 7 Cum fuero debilitatus ſenio. 8 Tua beneficia prodeſſe mihi ampliùs non poterunt. 9 Vitam, quam omnes debemus. 10 Pluries, 11 Facilis, & prona, nullo etiam rogante. 12 Delictum ſuum confeſſus. 13 Quo majore jure debet dari venia. 14 Ad te nunc pertinet. 15 Ad alios ſimili modo ſpectabit. 16 Permittit. 17 Petit animus meus multò majora, quàm ſibi propoſuerat.

Integritatis [18] *qui ſinceræ conſcius,*
A [19] *noxiorum premitur inſolentiis.*
Qui ſint requires; apparebunt tempore,
[20] *Ego quondam legi quam puer ſententiam:*
Palam mutire plebejo periculum eſt,
Dum ſanitas conſtabit, pulchrè meminero.

18 Qui conſcius ſuę innocentię. 19 Potentium virorum, qui multa, & gravia inferre moliuntur. 20 Ego, dum ero ſana mente, meminero ſententiam, quam, cum eſſem puer, quondam legi apud Ennium. *Periculoſum eſt viro plebejo etiam ſubmiſſa, & imperfecta voce fabulari.*

EXPLICIT LIB. IV.

PHÆDRI FABULARUM

LIBER V.

Poeta.

Cum 1 deſtinaſſem operis habere terminum,
2 In hoc, ut aliis eſſet materiæ ſatis,
Conſilium tacito corde damnavi meum.
Nam 3 ſi quis talis etiam eſt tituli artifex,
Quo pacto divinabit 4 quidnam omiſerim,
5 Ut illud ipſum cupiam famæ tradere;
Sua cuique cum ſit animi 6 cogitatio.
Colorque propriùs? ergo non 7 levitas mihi,
Sed certa ratio cauſam 8 ſcribendi dedit.
Quare 9 Particulo, quoniam caperis fabulis,
Quas 10 Æſopeas, non Æſopi nomino.

Pau-

1 Cum mihi propoſuiſſem facere finem harum Fabularum. 2 Ob hoc, ut alii haberent materiam efficiendi idem. 3 Vult effingere, aut eſſe auctor Fabularum, quę ſub titulo hujus libri continentur; vult ſcribere Fabulas. 4 Quaſnam Fabulas omiſerim ſcribere. 5 Quomodo cupiam eum tradere famę poſterorum eas ipſas Fabulas, quas ille pro me ſuppleret. 6 Peculiaris, ac propria idea, ſtilus, elocutio. 7 Inconſtantia. 8 Scribendi alias etiam Fabulas. 9 Nomen proprium illius, ad quem ſcribit. 10 Ad imitationem AEſopi confictas, non ab ipſo ſic exaratas.

Paucas oſtendit ille, ego plures 11 *diſſeram,*
Uſus vetuſto 12 *genere, ſed rebus novis*
Quarum libellum dum tu variè 'perleges,
Hunc 'obtrectare ſi volet 13 *malignitas.*
Imitari dum non poſſit, obtrectet licet.
Mihi 'parta laus eſt, quod tu, quod 14 *ſimiles tui*
Veſtras in chartas verba 'transfertis mea,
Dignumque longa judicatis memoria.
15 *In litterarum 'ire plauſum* 16 *deſidero.*

11 Scribam, & verſibus exornabo. 12 Genere Fabularum, ſed argumentis, ac rebus novis. 13 Invidi, & maligni homines. 14 Præſtantes viri, ac litterati ſimiles tui. 15 Litteratorum. 16 Solùm deſidero litteratos mihi plaudere. 17 Si interdum dixero AEſopum hanc, vel illam Fabulam recitaſſe.

Idem Poeta.

ÆSopi 1 *nomen ſicubi interpoſuero,*
Cui reddidi jampridem 2 *quicquid debui,*
3 *Auctor'tatis eſſe ſcito gratia;*
Ut quidam artifices noſtro faciunt ſæculo,
Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
Si 4 *marmori adſcripſerunt* 5 *Praxitelem ſuo,*
6 *Myronem* 7 *argento. Plus vetuſtis nam 'favet*
In-

1 AEſopo, & ejus nomini. 2 Quidquid laudis, & meriti. 3 Ut majorem laudem, & approbationem recipiant meę Fabulæ. 4 Statuę novæ e marmore ab ipſis efformatę. 5 Nomen Praxitelis ſtatuari inſignis, ut credatur opus illius. 6 Myro Argentarius nobilis. 7 Signis argenteis.

8 *Invidia mordax quàm bonis præſentibus .*
Sed jam ad fabellam talis exempli feror .

8 Invidi homines minùs nocent bonis vetuſtis, quàm &c.

F A B U L A I.

Demetrius & Menander.

DEmetrius 1, qui dictus eſt Phalereus,
Athenas occupavit imperio 2 improbo.
Ut mos eſt vulgi, paſſim & certatim ruunt:
3 Feliciter, ſucclamant. Ipſi 4 principes
Illum oſculantur, qua ſunt oppreſſi, manum,
Tacitè gementes triſtem fortunæ 5 vicem.
Quin etiam 6 reſides & ſequentes otium,
Ne defuiſſe noceat, reptant ultimi;
7 In quis Menander nobilis comœdiis,
Quas, 8 ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri:
Unguento delibutus, veſtitu affluens,

Ve-

1 Orator fuit, & Philoſophus eximius, dictus Phalereus a Phalero portu Athenarum, nunc *Porto leone*. 2 Contra leges factus tyrannus. 3 Omnes ſummo, cęcoque ſtudio accurrunt, & felicia omnia augurantur Demetrio, ut fieri ſolet in acclamationibus. 4 Pręcipui, & inſignióres Cives. 5 Immutationem rerum. 6 Cives deſides, & otio dediti inter ultimos ſe conferunt ad oſculandam manum tyranni, ne defuiſſe huic officio, eiſdem noceat. 7 Inter quos ultimus veniebat Menander Poeta Comicus. 8 Non agnoſcens ipſum Menandrum.

Veniebat greſſu delicato, & languido.
Hunc ubi tyrannus vidit 9 extremo agmine:
Quinam 10 cinædus ille in conſpectu meo
Audet venire? Reſponderunt 11 proximi:
Hic eſt Menander ſcriptor. Mutatus ſtatim
. . . .

9 Inter ultimos. 10 Delicatus, & mollis. 11 Illi, qui proximiores erant Demetrio.

FABULA II.

Viatores & Latro.

Primi quinque verſus aliunde ſuppleti ſunt, in gratiam adoleſcentiæ.

Viam 1 expediti pariter carpebant duo;
Imbellis alter, alter at promptus manu.
Occurrit illis latro, & 2 intentans necem
Aurum popoſcit. 3 Audax confeſtim irruens
Vim vi repellit, ac ferro 4 incautum occupat;
Et vindicavit ſeſe forti dextera.
Latrone occiſo, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein 5 rejecta penula,
Ce-

1 Sine impedimentis. 2 Mortem minitans. 3 Ille ex duobus, qui erat audax, irruens in latronem. 4 Minus advertentem occidit. 5 Rejecta poſt tergum, ut expeditior eſſet ad pugnam.

6 *Cedo, inquit, illum, jam curabo ſentiat,*
Quos attentarit. Tunc qui 7 *depugnaverat:*
Vellem iſtis verbis ſaltem adjuviſſes 8 *modò,*
Conſtantior fuiſſem, 9 *vera exiſtimans:*
Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
Ut poſſis alios 10 *ignorantes fallere.*
Ego, qui ſum expertus quantis fugias viribus,
Scio quod virtuti non ſit credendum tuæ.
Illi aſſignari debet hæc narratio,
Qui re 12 ſecunda fortis eſt, 13 dubia fugax.

6 Oſtende mihi latronem, faciam, ut intelligat quos viros adortus fuerit. 7 Cum latrone, & eum occiderat, inquit &c. 8 Dum dimicabam cum latrone. 9 Vera eſſe verba tua. 10 Vana jactantem, & inutilem ad hanc rem. 11 Qui te non agnoſcunt. 12 Rebus proſperis. 13 Incerta, adverſa.

FABULA III.

Calvus & Muſca.

Calvi momordit Muſca nudatum caput,
Quam opprimere 1 *captans, alapam ſibi duxit gravem;*
Tunc illa irridens: 2 *Punctum volucris parvulæ*
Voluiſti morte ulciſci: quid facies tibi,
3 *Injuriæ qui addideris* 4 *contumeliam?*

Reſ-

1 Quærens, cupiens. 2 Punctionem Muſcæ. 3 Qua te ipſum percuſſiſti. 4 Alapa, quę ad contemptum, & irriſionem pertinet.

5 *Reſpondit: Mecum facilè redeo in gratiam,*
Quia non fuiſſe mentem 6 *lædendi ſcio:*
Sed te, contempti generis animal improbum,
7 *Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem,*
Optem necare vel majore 8 *incommodo.*
9 Hoc argumento veniam tam dari decet
10 Qui caſu peccat, quàm qui 11 conſilio
eſt nocens;
Illum eſſe quamvis pœna dignum judico.

5 Calvus reſpondet, mihi facilè ignoſco. 6 Me ipſum. 7 Quę *ad* muſcam refertur. 8 Meo damno, quàm alapa. 9 Fabula, & ejus monitu. 10 Illi, qui. 11 Data opera.

FABULA V.

Homo & Aſinus.

Quidam immolaſſet 1 *Verrem cum ſancto Herculi,*
2 *Cui pro ſalute votum debebat ſua,*
Aſſello juſſit reliquias 3 *poni hordei.*
Quas aſpernatus 4 *ille, ſic locutus eſt:*
Tuum libenter prorſus 5 *appeterem cibum,*
Niſi qui nutritus illo eſt, jugulatus foret.
Hujus 6 reſpectu fabulæ deterritus

E Pe-

1 Herculi offerebatur Verres, ob devictum ab ipſo Aprum Erymanthęum. 2 Cui Herculi voverat ſe immolaturum Verrem, ſi ipſe ſaluti redderetur. 3 Apponi in cibum. 4 Aſellus. 5 Avidè cuperem, & comederem. 6 Conſideratione.

Periculoſum ſemper vitavi 7 lucrum.
Sed dices: Qui rapuere divitias 8 habent.
Numeremus agedum, qui 9 deprehenſi perierunt;
Majorem turbam 10 punitorum reperies.
Paucis 11 temeritas eſt bono, multis malo.

7 Opes, quę periculum poſſidentibus afferunt. 8 Sunt valde divites. 9 Qui comprehenſi, & pœnis affecti fuerunt. 10 Eorum, qui puniti fuerunt, quàm qui impune divitias rapuerint. 11 Iſta temeritas rapiendi divitias paucis prodeſt.

FABULA IV.

Scurra & Ruſticus.

PRavo 1 favore labi 2 mortales ſolent:
Et 3 pro judicio dum ſtant erroris ſui,
Ad pœnitendum 4 rebus manifeſtis agi.
Facturus ludos quidam dives 5 nobiles,
Propoſito cunctos invitavit præmio,
6 *Quam quiſque poſſet, ut 7 novitatem oſtenderet.*
Venère 8 artifices laudis ad 9 certamina;

Quos

1 Dum inconſideratè favent alicui, & cæco in eum ſtudio rapiuntur. 2 Homines ſolent labi in errorem. 3 Et dum defendunt judicium, & errorem ſuum. 4 Solent cogi ad pęnitendum ob manifeſta indicia ſui erroris. 5 Inuſitatos. 6 Ut quiſque oſtenderet. 7 Novam aliquam ludicram artem, quam poſſet. 8 Periti novarum artium. 9 Quibus laudem, & gloriam ſibi compararent.

Quos inter ſcurra notus 10 *urbano ſale*,
Habere dixit ſe genus 11 *ſpectaculi*,
Quod in theatro numquam 12 *prolatum foret*.
Diſperſus rumor 13 *civitatem concitat*:
Paulò ante vacua 14 *turbam deficiunt loca*.
In ſcena verò poſtquam ſolus conſtitit,
Sine 15 *apparatu, nullis adjutoribus*,
Silentium ipſa fecit 16 *expectatio*.
Ille in ſinum repentè demiſit caput,
Et ſic porcelli vocem eſt imitatus 17 *ſua*,
18 *Verum ut ſubeſſe pallio contenderent*,
Et 19 *excuti juberent*: 20 *quo facto, ſimul*
Nihil eſt repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plauſu proſequuntur maximo.
Hoc vidit fieri ruſticus: *Non mehercule*
Me vincet, inquit: *& ſtatim profeſſus eſt*
21 *Idem facturum melius ſe poſtridie*.
22 *Fit turba major*: *jam* 23 *favor mentes te-
net*,

 Et

10 Facetiis elegantibus. 11 Ludi ſcenici. 12 Exhibitum, viſum. 13 Cives commovet, & in theatrum convocat. 14 Loca, & ſedilia paulò ante vacua, non ſufficiunt tantę multitudini, quę convenerat. 15 Abſque eo quod aliquid pararetur, & quiſquam eum adjuvaret. 16 Videndi novum genus ſpectaculi. 17 Sua voce. 18 Verum porcellum latere ſub pallio. 19 Pallium, ſi forte ſubeſſet porcellus. 20 Pallio excuſſo, ſimul ac viſum eſt non adeſſe ullum porcellum. 21 Idem ſpectaculum. 22 Concurſus omnis generis hominum. 23 Favor erga ſcurram, ita occupaverat mentes, ut potiùs ad deridendum ruſticum, quàm ad eum ſpectandum ſtarent.

Et deriſuri, non ſpectaturi, ſedent.
24 *Uterque prodit: Scurra* 25 *digrunnit prior,*
'Movetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulans ſeſe veſtimentis Ruſticus
Porcellum obtegere, quod 26 *faciebat ſcilicet,*
Sed in priore quia nil compererant latens,
27 *'Pervellit aurem vero, quem celaverat,*
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
'Acclamat populus: Scurram multò ſimilius
Imitatum; & cogit Ruſticum 28 *trudi foras.*
At ille profert ipſum porcellum è ſinu,
Turpemque, 29 *aperto pignore, errorem* 30 *probans;*
En hic declarat, quales ſitis judices.

24 Scurra, & Ruſticus prodeunt in ſcenam. 25 Imitatur, ut pridie, vocem porcelli. 26 Porcellum revera ferebat, quamvis nemo id arbitraretur, quia in priori Scurra non compererant latere aliquid; *deeſt enim hic aliquis verſus.* 27 Obſtrinxit aurem ipſi porcello, quem verè ſub veſtibus celabat & cum dolore, quem ſic illi infert, facit ut emittat vocem naturalem. 28 Eiici cum injuriis a theatro. 29 Argumento certiſſimo, porcello oſtenſo. 30 Confirmans judicium imprudens populi, inquit:

P O E T A.

ADbuc ſuperſunt multa, quæ poſſim 1 *loqui,*
Et copioſa abundat rerum 2 *varietas;*
Sed 3 *temperatæ ſuaves ſunt argutiæ:*
Im-

1 Scribere. 2 Materia Fabularum. 3 Cum moderatè adhibentur.

4 *Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime*
5 *Particulo*, *chartis* 6 *nomen victurum meis*,
7 *Latinis dum manebit pretium litteris*,
Si non ingenium, *certè brevitatem approba*,
Quæ commendari tantò debet juſtius,
Quantò 8 *poetæ ſunt moleſti* 9 *validius*.

4 Si nimiæ, & intempeſtivæ ſint. 5 Nomen proprium ejus, ad quem ſcribit. 6 Cujus nomen erit inſigne, ob mea ſcripta. 7 Dum litteræ, & ſtudia præſtantium Virorum Latii, erunt in pretio. 8 Qui Poemata longiora ſcribunt. 9 Quantò magis, vehementiùs.

FABULA VI.

Duo Calvi.

INvenit Calvus fortè in 1 *trivio pectinem*,
Acceſſit 2 *alter*, *æquè defectus pilis*;
Heja, 3 *inquit in commune quodcunque eſt lucri*.
Oſtendit ille 4 *prædam*, *& adjecit ſimul*:
Superum voluntas favit, *ſed fato* 5 *invido*:
6 *Carbonem*, *ut ajunt*, *pro theſauro invenimus*.
Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.

1 In publica via. 2 Calvus. 3 Ut dici ſolet, cum aliquid ab alio inveniri videmus. 4 Id, quod invenerat, pectinem. 5 Quia quod inventum eſt neutri prodeſt. 6 Rem vilem, & inutilem: Proverbium de expectatione fruſtrata.

FABULA VII.

Princeps Tibicen.

UBi 1 vanus animus, aura captus 2 frivola,
'Arripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facilè ad deriſum ſtulta levitas ducitur.
Princeps 3 tibicen notior paulò fuit,
Operam Bathyllo ſolitus 4 in ſcena dare.
5 Is fortè ludis, non ſatis memini 6 quibus,
Dum 7 pegma rapitur, concidit caſu gravi
Nec opinans, & ſiniſtram fregit 8 tibiam,
Duas cum 9 dextras maluiſſet perdere.
10 Inter manus ſublatus, & multùm gemens,
Domum refertur: Aliquot menſes tranſeunt:
Ad ſanitatem dum venit curatio.
Ut ſpectatorum mos eſt, & lepidum 11 genus,
De-

1 Homines vani. 2 Vulgi gratia, & favore inani. 3 Cujus nomen erat Princeps, fuit paulò notior, quàm alii Tibicines. 4 Adiuvare ſonitu ſuæ tibiæ Bathyllum nobilem Pantòmimum, ſaltantem. 5 Princeps in aliquibus ludis. 6 Quinam fuerint, 7 Pegmata in Theatris erant grandes, & ingenioſæ machinæ variis tabulis, & ſubliciis compactæ, quæ per ſe occultè ſurgebant, & rurſum ſubſidebant. 8 Os cruris ſiniſtri, 9 Duas tibias, quæ erant inſtrumenta, quibus ſonabat, & quarum una apud Comicos vocabatur dextra, quæ acutum ſonum reddebat, altera ſiniſtra, quæ gravem. 10 Inter manus adſtantium elevatus a terra, & eductus e Theatro. 11 Genus ſpectatorum; cum ſpectatores ſint lepidi, & lepidis delectentur.

Deſiderari 12 *cœpit*, 13 *cujus* 14 *flatibus*
Solebat excitari 15 *ſaltantis vigor*.
Erat facturus ludos quidam nobiles,
Et incipiebat Princeps 16 *ingredier*. *Eum*
Adducit pretio, *precibus*, *ut tantummodo*
Ipſo ludorum 17 *oſtenderet ſeſe die*.
18 *Qui ſimul advenit rumor* 19 *de tibicine*.
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conſpectum prodíturum ſine mora.
Aulæo 20 *miſſo*, *devolutis* 21 *tonitrubus*,
Dii ſunt locuti more 22 *translatitio*.
Chorus 23 *reducto tunc*, & *notum canticum*
24 *Impoſuit*, *cujus hæc fuit ſententia*:
Lætare incolumis Roma ſalvo Principe.
In plauſus conſurrectum eſt; *jactat baſia*
Tibicen, *gratulari* 25 *fautores putat*.

12 A populo. 13 Princeps Tibicen. 14 Sonitu tibiæ. 15 Bathylli. 16 Ingredi, incedere. 17 Solummodò in conſpectum populi in theatrum prodiret. 18 Qui dies. 19 Rumor venturum eſſe tibicinem excitat animos, & murmur in theatro. 20 Demiſſo ſipario, ut Actores, qui ſtabant poſt ipſum inciperent. 21 Tonitrubus Claudianis, ut vocabantur, cum fierent ſaxis devolutis poſt ſcenam magno cum fragore, ex inſtituto Claudii Pulchri. 22 Quo in ſcenam tranſferri ſolebant; more conſueto. 23 Tibicini, qui denuo in theatrum venerat. 24 Decepit illum putantem, quod de ſe eſſet chorus, & canticum notum, cujus hæc fuit ſententia, qua acclamabant Cæſari *Lætare &c.* 25 Eos, qui bene illi cupiebant, gratulari eidem.

Equeſter ordo ſtultum 26 *errorem intelligit ;*
Magnoque riſu canticum repeti jubet .
Iteratur 27 *illud ;* 28 *homo meus ſe in* 29 *pulpito*
Totum 30 *proſternit ; plaudit illudens* 31 *eques :*
Rogare populus hunc 32 *coronam exiſtimat .*
Ut verò 33 *cuneis notuit* 34 *res omnibus ,*
Princeps ligato crure , 45 *nivea faſcia ,*
Niveiſque tunicis , niveis etiam calceis ,
Superbiens 36 *honore divinæ domus ,*
Ab univerſis 38 *capite eſt protruſus foras .*

26 Tibicinis de ſe id dictum æſtimantis. 27 Canticum. 28 Tibicen Princeps, de quo loquor. 29 Loco edito ante ſcenam, in quo Mimi, & Hiſtriones agunt. 30 Majores gratias agendo pro iteratis acclamationibus. 31 Equites. 32 Audiens tot plauſus, & videns tibicinem proſtratum. 33 Qua tamquam victor coronaretur, ut fieri ſolebat. 34 Ordinibus ſedilium theatri in modum cunei efformatis. 35 Vanitas, & error tibicinis, 36 Quamvis ornatus, ut erat, niveis inſignibus, quæ olim inter regales referebantur. 37 Acclamationibus, quibus non ipſe, ſed *Divina*, Cæſarea domus afficiebatur. 38 Cum contumelia, & deriſu ejectus eſt.

FABULA VIII.

Occaſio depicta.

1 C*Urſu volucri* 2 *pendens in novacula*
Cal-

1 Alatis pedibus. 2 Manu tenens novaculam; vel potiùs volans ſuper novaculam, & adeo celer, ut minimè, lædatur ab ipſa.

3 *Calvus, comoſa fronte, nudo corpore,*
4 *Quem ſi* 5 *occuparis, teneas; elapſum ſemel*
Non ipſe poſſit Jupiter 6 *reprehendere;*
7 *Occaſionem rerum ſignificat brevem.*
8 Effectus impediret ne ſegnis mora,
Finxere Antiqui talem effigiem Temporis.

3 Calvus a parte poſteriori, & comis ornatus in anteriori, & fronte. 4 Quem calvum. 5 Si ex inopinato prævenias, arripias, poteris retinere. 6 Iterum prehendere. 7 Tempus faciendi aliquid opportunè oblatum, citiſſimè tranſiens. 8 Ne impediremur plura efficere, & conſequi ob ſegnem moram.

FABULA IX.

Taurus & Vitulus.

Anguſto in aditu Taurus luctans cornibus,
Cum vix intrare poſſet ad præſepia,
Monſtrabat Vitulus, quo ſe pacto plecteret:
Tace, inquit, ante hoc novi, quàm tu natus es.
Qui doctiorem emendat, ſibi dici putet.

FABULA X.

Venator & Canis.

Adverſus omnes fortis veloces feras
Canis cum domino ſemper feciſſet ſatis,
Languere cœpit annis 1 *ingravantibus.*

1 Gravatus, ac ſenio debilitatus,

Aliquando 2 objectus hiſpidi pugnæ ſuis.
Arripuit aurem: ſed 3 carioſis dentibus,
4 Prædam dimiſit. Hìc tum Venator 5 dolens,
Canem objurgabat. Cui 6 latrans contra ſenex:
Non te 7 deſtituit animus, ſed vires meæ.
Quod fuimus laudas, jam damnas quod non ſumus.
Hoc cur, Philete, ſcripſerim, pulchrè 8 vides.

2 Cum occurriſſet hiſpido ſui, & cum pugnaret cum illo. 3 Carie plenis, invalidis. 4 Suem, quem in auribus arripuerat. 5 Fuga apri a cane dimiſſi. 6 Canis ſenex reſpondit. 7 Adfuit mihi quidem animus retinendi tibi, & occidendi prædam; ſed vires meæ invalidæ non potuere. 8 Excuſatum ſe vult Phædrus, ſi ſenex non ita ſcribat, ut, cum florente eſſet ætate.

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI

Liber Quintus explicit feliciter.

IN-

INDEX

Præcipuorum Vocabulorum, & Phraſium, quæ in his Phædri Fabulis continentur, cum Italica eorumdem explicatione.

Prior numerus Librum, alter Fabulam deſignat; parvaque hæc nota ` *ſyllabas, quibus eſt impoſita longas proferendas eſſe, pueris indicat.*

A

ABjicere rem 4. 4, *vendere per meno di quello che vale, buttar via, dando per pochiſſimo una coſa*. Abjicere ſe negligenter 4. 1, *gettarſi là, ſdraiarſi alla peggio*.

Abìre impunè 1. 8, *eſcir di pericolo, ſenza alcun danno*. Abìre, quo Priores abjerunt, 4. 16, *paſſare da queſta all' altra vita; morire, come ſono morti gli altri*.

Abſiſto, is, *ceſſare, laſciar di fare qualche coſa*. Abſiſtite timere 3. 2, *laſciate di aver paura, non temete più*.

Accipere bonas in partes 2. Prol. *pigliare in buona parte, ricevere per bene*. Accipere in contumeliam, 3. 7, *recarſi a oltraggio, tener per affronto*.

Acclàmo, as, 5. 5, *gridar contro alcuno*.

Accomodàre ſe humanitati, 3. 13, *umanarſi, adattarſi all' altrui genio*.

Acquirere fàmam, 1. 14, *acquiſtar grido di grand' uomo, divenir celebre*.

Acuere ſe ſe. 2. Prol. *riſvegliarſi, accingerſi a im rendere coſe maggiori.*

Addere contumeliam injuriæ, 5. 3, *aggiungere l' inſulto, e il diſprezzo, all' ingiuria, e all' oltraggio.*

Adducere aliquem, 5. 7, *indurre, far riſolvere alcuno a qualche coſa.*

Admovère preces, 1. 18, 3. 13, *porger ſuppliche, raccomandarſi.*

Adnàto, as, 1. 2. *nuotare verſo qualche luogo, o coſa.*

Advocàre concionem, 1. 14, *adunare la gente.* Advòcare fidem 4. 4, *metterſi a operare con buona fede.*

Advolàre ex inſidiis, 2. 7, *ſaltar fuori, avventarſi da dove uno ſtava in aguato.*

Affectàre aliquid 3. 15, *ambire, procurare di ottenere qualche coſa.*

Affici, *ſeu* Affligi malo, 1. 5, *incontrare, ſoffrire pena, o danno.* Malo afficietur &c. *la pagherà.*

Affligere feras, 1. 11, *atterrare, ammazzare fiere &c.*

Affluere veſtitu, 5. 1, *aver larga, e lunga veſte ſciolta, pendente.*

Alludere occupato, 3. 16, *ſcherzare, fare il grazioſo cón chi ha altro a che attendere.*

Alticinctus, a, um, 2. 5, *affaccendato; che ſta colla veſte legata in ſu, alzata, per eſſer più leſto.*

Alveolus ligneus, 2. 5, *Vaſo, ſtrumento di legno ſcavato per prendere acqua.*

Agere cuniculos, 4. 16, *ſcavar buche ſotterra.* Agere gratias alicui, 2. 8, *ringraziare alcuno in parole.* Agere aliquem ad perniciem, 4. 12, *condurre alcuno in precipizio.* Agere aliquem ad pœnitendum, 5. 5, *coſtringere uno a pentirſi.* Agendo multa nihil agere, 2. 5, *fati-*

ticar molto, e non couchiudere alcuna coſa. Age porrò, age dum, *ma ſu via, orſu dunque*.

Aggeràre quadrantes, 4. 16, Sic exaggerare opes, 3. Prol. *accumular denari, ammaſſare ricchezze*.

Aggredi aliquem fallacia, 3. 13, *metterſi a ir gannare qualcheduno; ſervirſi di qualche furberia con alcuno per ingannarlo*.

Agnoſcere dictum in ſe, 1. 21, *prendere come detto per ſe*. Agnoſcere hominem, 2. 5, *ſcoprire, conoſcere l' umore, l' intenzione di alcuno*.

Amittere fidem, 1. 10, *perdere il credito*. Amittere dignitatem, 1. 20, *decadere dal poſto, non eſſer più nel grado di prima*.

Angulus interior, 4. Prol. *ripoſtiglio naſcoſto, luogo ſegreto*.

Anhelàre gratis, 2. 5, *anſare, affannarſi ſenza biſogno*.

Aperire pignus, 5. 5, *cavar fuori, far vedere la riprova di qualchecoſa*. Apertum eſt, 3. 10, *è chiaro, ſi vede apertamente*.

Apothèca plena cadis, 4. 4, *Cantina piena di vaſi di vino*.

Appetere dente, 4. 7, *cercar di mordere*. Appetere alienum, *aſpirare a quel di altri*. Appetere cibum, 5. 4. Uvam, 4. 2, *appetire, aver deſiderio di mangiare*.

Approbàre opus alicui, 4. 21. *dare ad alcuno un lavoro ben perfezionato, e compiuto*: *riportar l' approvazione di una coſa fatta*.

Ardelio, onis, 2., *affannone, appaltone*. Natio ardelionum, ibid. *ſorta, razza di affannoni*.

Ardère ſiti, 3. 13, *eſſere molto aſſetato, morir di ſete*.

Arripere alicui aurem, 5. 10, *prendere uno per l' orecchio*. Arripere ſibi fiduciam inſolentem, 5. 7, *preſumere temerariamente di ſe medeſimo*.

Aſcen-

Aſcendere navêm, 4. 18, *ſalire, entrare in nave.*
Aſcribere ſibi, 4. 2, *appropriare a ſe ſteſſo.* Dies aſcriptus, 4. 10, *il giorno, il tempo preſiſſo.*
Aſſequi aliquem, 4. 1. *raggiungere alcuno.* Aſſequi famam, 3. 8, *divenir celebre.*
Aſſignàre aliquid alicui, 5. 2, *appropriare, adattare qualche coſa ad alcuno.* Aſſignàre rem, 4. 4, *aſſegnare, dare.*
Aſſilìre, 4. 1. *ſaltar ſopra qualche coſa.* Aſſilire ad vocem alicujus, 2. 5, *accorrere in un ſalto alla voce di alcuno.*
Atrienſis, is, 2. 5, *cuſtode, ſopraintendente di coſe di caſa.*
Attentàre aliquem, 5. 2, *provocare, aſſalire.*
Atteſtàri aliquid, 1. 10, *atteſtare, comprovare una coſa.*
Attribuere quidquam alicui, 4. 16, *imporre, ordinare qualche coſa ad alcuno.*
Auctoritatis gratiâ, 5. Prol. *per dare maggior riſalto, peſo &c.*
Avertere oculos, 4. 11, *volgere altrove lo ſguardo.*
Auferre inſolentiam, 3. 5, *laſciar di eſſere, non far più l'arrogante.* Auferre aliquo loco aliquid, 1. 8, *cavar fuori, ſottrar alcuna coſa da qualche luogo.*

B

BAjulàre ſarcinas, 3. 17. *portare la ſoma.*
Bilinguis, is, 2. 4, *ingannatore, finto.*

C

CAlumniari aliquid, 1. Prol. *criticare, diſapprovare qualche coſa.*
Camera, æ, 4. 2, *volta della ſtanza.*

Can-

Candor notus, 3. Prol. *la candidezza, ſchiettezma d' animo, già paleſe.*

Capere animos alicujus, 2. 2, *innamorare alcuno, guadagnarſi il ſuo affetto.* Capi aurâ frivolâ, 5. 7, *invanirſi di un vano applauſo.* Capere aurem 2. Prol. *dar guſto all' udito, dilettare chi ſente.* Capere aliquem cibo, 1. 22, *indurre uno a fare qualche coſa, con darli da mangiare; tirare uno per la gola.* Capi fabulis, 5. Prol. *dilettarſi di favole.* Capere fructum, 4. 16, *ricavar profitto, utilità;* 4. 4, *tirare i frutti, l' entrata.* Capi meritis, 3. 12, *reſtar preſo, obbligato pe' beneficj.* Capere ſomnum, 3. 13, *dormire.*

Captàre facere aliquid, 4. 7; 5. 3, *cercare, provare di fare qualche coſa.*

Carbònem protheſauro invenire, *trovare una coſa di niun valore, in vece di una prezioſa, che ſi cercava.*

Carère effectu, 1. 19, *riuſcir vano un diſegno, andare a voto.* Carère ſomno, 4. 16, *vegliare, ſtar ſenza dormire.*

Carpere meliores, 2. Ep. *inquietare, tacciare quelli che ſono da più.* Carpere viam, 5. 2, *viaggiare.* Carpere eſcam, 1. 27, *cibarſi.* Carpere oſcula, 3. 7, *baciare.*

Cavère ſibi, 1. 9, *provvedere a ſe ſteſſo, aſſicurar ſe medeſimo.*

Cauſis fictis, 1. 1, *con falſe accuſe, o preteſti.*

Cedere loco, 1. 18, *partirſi, andarſene.* Cedere invidiæ, 3. 8, *non far conto dell' altrui invidia.*

Celàre annos, 2. 2, *cercare uno di comparire più giovane, che egli non è.*

Celebres nuptiæ, 1. 6, *ſpoſalizio ſolenne, nozze ſontuoſe.*

Certamina laudis, 5. 5, *pubbliche prove, dimoſtrazioni di virtù, valore.*

Ceſ-

Ceſſo, as, *laſciar di fare qualche coſa*. Quid ita ceſsàrunt pedes? *perchè hai laſciato di fuggire, non ſe ſcappato?*

Cière gemitus immanes, 4. 19, *ſtridere, urlare orribilmente*.

Cinædus, i, 5. 1, *zerbino, perſona dedita agli agi, alle delizie*.

Circumcidere omnem impenſam. 4. 16. *riformare, diminuire tutte le ſpeſe*.

Cirrus, i, 2. 5, *riccio de' capelli, o falpalà, frangia delle veſti*.

Citàre aliquem teſtem, 1. 17, *chiamare, addurre alcuno per teſtimonio*.

Cogitatio, color, 5. Prol. *ſtile, guſto, particolar maniera di comporre*.

Colligere res, 4. 18, *radunare, mettere inſieme*.

Colligere ſenſum, 4. 4, *raccapezzare, intendere il ſignificato*.

Cognoſcere aliquem a ſermone, 4. 18, *diſtinguere, conoſcere chi uno ſia a ſentirlo diſcorrere, al ſuo parlare*.

Commendàri re, non nomine alicujus, 2. Prol. *eſſere una coſa degna di ſtima per ſe ſteſſa, non per riguardo, e merito di alcuno*.

Commercium alicujus rei, 4. 10, *uſo, preſtanza di qualche coſa*. Veto eſſe tale luminis commercium, ibid. *vieto, che non ſi addopri più queſto lume*.

Committere ſpiritum aliquo loco, *mettere in ſicuro la propria vita, ricoverarſi in qualche luogo*. Committere ſe tutandum alicui, 1. 29, *darſi in cuſtodia ad alcuno*. Committere alicui pedes calceandos, 1. 14, *laſciarſi fare a qualcuno un paio di ſcarpe*.

In commune quodcumque eſt lucri, 5. 6, *a mezzo quel, che vi è di buono*.

Compilàre aliquem, 4. 10, *rubare a uno quanto egli ha*.

Co-

Conàri aliquid, 4. 22, *tentare, metterſi a fare qualche coſa.*
Concinnàre aliquid mali, 2. 4, *tramare, cagionare qualche danno.*
Concitare Civitatem, 5. 5, *convocare la gente.*
Condere famam ingenio, 3. Prol. *acquiſtarſi credito col ſuo ſapere.* Condere ferrum, 5. 2, *rimetter la ſpada nel fodero.* Condere linguam, 5. 2. *laſciar di dire, chetarſi.* Conditus, h. e. Sepulchro, 4. 4, *morto, ſeppellito.*
Conditio eadem eſt tibi, 3. 6, *ci è l' iſteſſo partito ancora per te.*
Condicere certo pretio, 4. 21, *obbligarſi a fare una coſa al prezzo accordato.*
Conferre pecuniam, 4. 4, *contribuire, pagare il denaro.* Conferre ſe laudibus alienis, 4. 20, *confrontare il proprio coll' altrui merito, ſtimarſi da quanto un altro.*
Confici gravi morbo, 1. 14, *eſſere aggravato da una malattia pericoloſa.* Confici macie, 3. 6, *eſſere ſmunto, ridotto pelle, e oſſa.*
Confodere cornibus, 1. 20., *cozzare.*
Congerere granum, 4. 20, *ammucchiare il grano.* Congerere fuſtes, 3. 2, *tirar ſopra, ammaſſare de' legni.* Congerere plagas alicui, 3. 17, *caricar alcun di percoſſe.*
Conſcientia laudis, 2. Ep. *cognizione del proprio merito.*
Conſectàri aliquem, 3. 13, *inſeguire, dar la caccia a qualcuno.*
Conſequi famam, 4. 12, *acquiſtare concetto, farſi ſtimare.*
Conſilio, 5. 3, *penſatamente, a bella poſta.*
Conſiſtere in media turba, 4. 4, *fermarſi in mezzo alla gente adunata.*
Conſideràre ſe, 3. 7, *conſiderare, riflettere ſopra ſe ſteſſo.*
Conſociàre uſum rei cum aliquo, 4. 10, *preſta-*

ſtare qualche coſa ad alcuno.

Conſpergere humum, 2. 5, *annaffiare la terra.*

Conſtat alicui ſanitas, 4. 22, *ſeguita uno a eſſere in ſe, a ſtar ſano.*

Conſulere juriſperitos, 4. 4, *conſultarſi co' Savj.*

Conſumere moram longi temporis, 4. 4, *impiegare molto tempo.*

Conſurgere in plauſus, 5. 7, *alzarſi a gridare viva, ad applaudire.*

Contendo, is, 4. 20, *contraſtare.* Contendere aliquid, 1. 17, *aſſerire, pretendere*; 5. 5, *ſoſtenere, ſcommettere, che così ſtia una coſa.* Contendere quovis pignore, 4. 17, *ſoſtenere con qualunque ſcommeſſa.*

Continère lora, 3. 5, *tenere in briglia.* Continèri, ſeu continère ſe in aliqua re, 4. 22, *ſaperſi contenere, aver pazienza.* Continèri aliqua re 2. Prol. *regolarſi bene, apprendere buoni inſegnamenti da qualche coſa.*

Continuò, 1. 6, *ſenza alcuno indugio, di ſubito.*

Contractus, a, um, 3. 20, *intirizzito, raggrinzato.*

Contubernium, 2. 4, *camerata, abitazione di più inſieme.*

Convocàre familiam, 2. 8, *adunar la gente di Caſa.*

Corripere *ranas*, 1. 2, *ſorprendere, uccidere.*

Corrumpere gratiam, 4. 21, *abuſarſi dell' altrui grazia, favore.* Corrumpere formam, 3. 7, *guaſtar la bellezza del volto.* Corruptus, a, um, 2. 8, *ſmunto, rifinito.*

Creàre liberos, 1. 6, *generare, aver figliuoli.* Creàre aliquem Regem, 1. 29, *eleggere, riconoſcere alcuno per Re.*

Credere rem alicui, 1. 8, *fidare, dare in cuſtodia, qualche coſa ad alcuno.* Credere ſe, ſuum caput, 1. 14, *fidar ſe ſteſſo, la propria vita.*

Da-

D

DAmnàre tacito corde ſuum conſilium, 5. Prol. *diſapprovare dentro di ſe, mutare da ſe ſteſſo il proprio parere, riſoluzione.*

Dare acceſſum alicui, 2, 1. *laſciar, che alcuno ſi accoſti.* Dare ludum animo, 3. 11, *ricreare, ſollevare la mente, lo ſpirito.* Dare alicui beneficium, 3. 12, *far ſervizio, favore ad alcuno.* Dare aliquem leto, 1. 21, *ammazzare.* Dare mandata alicui ad aliquem, 1. 2, *dare ad uno commiſſioni per alcun altro.* Dare otium corpori. 3. Prol. *ripoſarſi.* Dare conſilium, 1. 9, *conſigliare.* Dare pœnas, 1. 13, *ſoffrir la pena, pagare il fio.* Dare operam alicui, 5. 7, *dare di mano, accompagnare alcuno in qualche coſa.* Dare veniam ſupplici, 1. 21, *perdonare, far grazia a uno, che prega, ſi raccomanda.*

Debère votum, 5. 4, *eſſer obbligato a far qualche coſa, per averne fatto già voto.*

Debitum mortis, 4. 22, *la vita.* Cum mors flagitabit debitum, ibid. *quando arriverà l' ora della morte.*

Decedere, *partire*; decedere, h. e. *ex hac vita*, 4. 4. *morire.*

Decurro, is, 1. 1, *ſcorrere in giù.* Decurrere vitam triſtem, 3. 17, *paſſare, vivere una vita infelice.*

Dedi alteri, 4. 3, *eſſer dato in potere di alcuno, non eſſer più padrone di ſe ſteſſo.*

Deducere litem ad forum, 3. 10, *metter la coſa in lite; intentar la Cauſa a' Tribunali.* Deduci in aliquem locum, 2. 1, *capitare, giungere in qualche luogo.*

Defectus annis, 1. 20, *vecchio decrepito.* Defe-

ctus

ctus pilis, 5. 6, *calvo, ſenza capelli.*
Deficiunt loca turbam, 5. 5, *non vi è più luogo per la gran gente.*
Deflectere a priſtina conſuetudine, 4. 12, *operar, vivere diverſamente da quel, che uno faceva avanti.*
Degere vitam habitu ſuo, 1. 3, *vivere, ſecondo il proprio ſtato, ſtarſene da quello, che uno è.*
Delibàre oſcula, 4. 20, *baciar leggermente.*
Delenìre dolorem, 3. Prol. *mitigare, alleggerire il dolore.*
Delinquo, is, 4. 9, *errare in qualche coſa, commettere alcun mancamento.*
Delùſa ſpes, 3. 15, *ſperanza, diſegno riuſcito vano.* Quem ſpes delùſit, 5. 6, *quello a cui fallì la ſperanza.*
Demittere ore cibum, 1. 4, *laſciar eſcire, cadere di bocca la roba da mangiare, che uno vi aveva.*
Deponere fœtum, 1. 18. *partorire.*
Deperditus inopiâ, 1. 14, *rifinito di avere, ſpiantato affatto.*
Deridèri turpiter, 1. 24, *eſſer burlato ſolennemente.*
Deſidère in aliquo loco, 2. 5; *ſtare, ſenza partirſi, in un luogo.*
Deſertus viribus, 1. 20, *rifinito di forze.*
Deſtituo, is, *abbandonare, mancare.* Non te deſtituit animus, ſed vires, 5. 10, *l'animo c'era, ma ſono mancate le forze.*
Deſtringere, ſeu diſtringere ſcripta alicujus, *criticare, cenſurare gli ſcritti di alcuno.* Deſtringere aliquem, 4. 22, *tenere occupato gravemente.*
Devocàre ad perniciem. 1. 19, *eſporre a grave pericolo, fare andare in rovina.*
Devolvere tonitrua, 5. 7, *ruzzolare ſaſſi, che facciano romore, come ſe tonaſſe.*

De-

Devòtus vino, 4. 4, *dedito a ber molto, perduto dietro al vino.*

Dicere ſententiam, 1. 10, *dar la ſentenza.* Hora dicta, 4. 21, *all' ora prefiſſa, al tempo aſſegnato.*

Digrunnire, 5. 5, *imitar la voce del Porco.*

Dimittere gratiam, 4. 21, *ricuſare, non accettare uno invito, una corteſia.* Dimittere prædam, 5. 10, *laſciare andare, ſcappare la preda già preſa.*

Dirèpo, as, 2. 4, *tornare indietro da uno ad un altro luogo.*

Diſſerere rem aliquam, 5. Prol. *eſporre, dichiarare una coſa.*

Diſſoluti mores, 1. 2, *coſtumi rilaſſati.*

Ducere alicui alapam, 5. 3, *dare un ceffone ad alcuno.* Ducere aſinum circum in quæſtum, 3, 17, *condurre il ſomaro in giro alla cerca.* Ducere uxorem, 1. 6, *prender moglie, accaſarſi.* Ducere ævum ſollicitum, 1. 29, *vivere in pena, e timore.* Duci ad deriſum, 5. 7, *eſſer meſſo in ridicolo.*

E

Edere graves fletus, 1. 9, *piangere dirottamente.* Edere vocem, 1. 12, *dire, parlare.* Hæc edidit, 1. 14, *così parlò, diſſe.*

Efferre in lucem, 2. Ep. *dare alla luce, partorire.*

Effugere muſcipula, 4. 1, *ſcappare, ſalvarſi dalle trappole.*

Elevàre aliquid verbis. 4. 2, *avvilire con parole, parlare con diſprezzo di qualche coſa.*

Eludere calumniam, 3. Prol. *ſcanſare la calunnia.* Eludere canes, 1. 12, *sfuggire, ſalvarſi da' cani.*

Emi-

Eminère cervice, 2. 7, *ſtare, andare col capo in alto.*
Emittere aliquid ore, 1. 13, *laſciare uſcire, cadere una coſa di bocca.*
Enàto, as, 4. 21, *ſalvarſi nuotando.*
Epòtus, a, um, *bevuto*; amphora epòta, 3. 15 *vaſo di vino votato, bevuto.*
Eradere corde, curam habendi, 3. Prol. *diſtaccare, togliere tutto l' affetto, e attacco alla roba.*
Eripere periculo, 1. 27, *ſottrarre, liberare dal pericolo.*
Eruere terram, 4. 16, *ſcavar la terra.*
Erumpere ex aliquo loco, 2. 8, *ſcappar con impeto da qualche luogo.*
Eſſe bono alicui, 5. 4, *giovare*. Eſſe malo, ibid. *pregiudicare*. Eſſe cenſorem 4. 9, *criticare, cenſurare*. Eſſe deriſui notis, 1. 11, *farſi uno burlare da quelli, che conoſcono chi egli ſia*. Eſſe nocentem, 5. 3, *nuocere*. Eſſe fugacem, 5. 2, *fuggire*. Eſſe jocum alicui, 1. 20, *eſſer burlato, ſervir di gioco ad alcuno*. Eſſe aliquem magnæ dementiæ, 1. 14, *eſſere un gran pazzo*. Eſſe parem alicui, 1. 18, *eſſer da quanto un altro*. Eſſe ſocium cum aliquo, 1. 4, *andare in compagnia di alcuno*. Eſſe tanti, 3. Prol *aver sì gran merito*. Eſſe ſibi liberum, 3. 6, *eſſer uno padrone di ſe ſteſſo*. Eſſe pluris 4. 20, *eſſere in maggior credito, aver più merito*. Cujus nulla fuit poteſtas in ea re, 3. 12, *chi non potè a meno di far quella coſa*. Eſt licentia? 3. 6, *è lecito, è permeſſo?* Eſt periculum, 4. 22, *è coſa pericoloſa*; Eſt animus mihi, 3. 13, *ho intenzione, ho riſoluto*. Eſt potior, 3. 9; 3. 12, *è da ſtimarſi aſſai più, piace maggiormente*.
Evadere necem, 4. 5, *fuggir la morte, ſalvare la vita*. Evadere puteo, 4. 8, *ſaltar fuori, liberarſi dal pozzo.*

Evo-

Evocàre aliquem, 1. 2; 1. 11, *chiamar fuori al-cuno da qualche luogo*.
Exaggeràre opes, 3. Prol. Vide Aggeràre.
Exaràre librum, 9. Prol. *ſcrivere, comporre un libro*.
Excedere terminum, 4. 22, *oltrepaſſare il ſegno, avanzarſi più di quello, che ſi deve*.
Excipere feras, 1. 11, *ſorprendere, uccidere*. Excipere aliquem, 1. 12, *accogliere, dare ricetto*. Excipiunt vices noctis ſpatium diei, 2. 8, *paſſato il giorno, viene la ſera*.
Excitàre aliquem, 4. 21, *chiamar fuori alcuno da qualche luogo*. Excitàre latibulis, 2. 8, *fare sbucare, uſcire dalla tana*.
Excuſatum ſe velle alicui, 3. Prol. *chiedere ſcuſa ad alcuno*.
Exequi aliquid, 2. 17, *proſeguire a fare una coſa*.
Exercère imperium, 1. 29, *far da padrone*. Exercère minas, 3. 5, *minacciare*.
Exerere aliquid, 1. 12, *dimoſtrare, far conoſcere*.
Exhibère fidem vocis, 4. 22, *mantener la promeſſa, parola data*. Exhibère moleſtiam alicui, 4. 6, *inquietare, apportar diſturbo ad alcuno*.
Exigere ævum, 4. 16, *vivere*.
Exìre paſtum, 2. 4, *eſcir fuori, andare a paſcere*.
Expedìre rem, 1. 16, *ſodisfare al proprio debito, pagare quello, che uno deve*. Expedìre aliquid, 3. 11, *indovinare, ſpiegare una coſa*. Nemo expedit, 4. 4, *neſſuno ſa dire, ſpiegare, come ſi intenda tal coſa*.
Experìri aliquem, 1. 14, *far prova di qualcheduno*. Experiri contumeliam, 1. 3, *ricevere un affronto, un ingiuria*.
Expers virtutis, 1. 11, *buono a nulla*.

Ex-

Explicàre caudam, 3. 15, *diſtendere, allargare la coda*. Explicàre fugam, 4. 6, *render più facile, e ſpedita la propria fuga*.

Exploràre aliquem, 1. 2, *ſpiare, cercare di conoſcere chi uno ſia*.

Exprimere gemitum alicui, 4. 16, *ſpremere a alcun le lagrime dagli occhj, farlo piangere*.

Exprimere alicui vocem, 5. 5, *fare ſtridere alcuno*.

Exterere frontem calcibus. 1. 20. *ſpezzar la teſta co' calci*.

Extollere nimia hilaritate, 4. 14, *fare uſcir fuori di ſe per l' eccesſiva allegrezza*.

Extricàre nihil, 4. 19, *non conchiudere coſa alcuna*.

F

Facere acerbum convicium alicui, 3. 13, *dare un gran diſturbo, inquietare alcun grandemente*. Facere aliquem hæredem, 4. 4, *dichiarare, laſciare erede*. Facere aquam turbulentam, 1. 1, *intorbidare l' acqua*. Facere corpus, 3. 6, *metter carne, divenir graſſo, compleſſo*. Facere lucrum, 1. 22; 4. 16, *guadagnare, arricchire*. Facere ludos, 5. 7, *fare pubbliche feſte, ſpettacoli*. Facere medicinam, *eſercitare la medicina*, 1. 8, *fare una cura, un operazione per medicare*. Facere moram, 4. 21, *indugiare, trattenerſi*. Facere ſatis alicui, 5. 10, *ſervir uno, come ſi deve, fare il proprio dovere*. Facere ſilentium, 5. 5, *cagionar ſilenzio, far che tutti ſtieno cheti*.

Fallere ignotos, ignorantes, 1. 11, *ingannare uno quelli, che non conoſcono chi egli ſia; che non ſanno altro*.

Familia, æ, 2. 8; 3. 16, *famiglia, ſervitù, gente di caſa*.

Fa-

Faſtidioſè recipi, 3. Prol. *eſſere ammeſſo da alalcuno, venire accolto con rincreſcimento, con noja*.

Fatigàre Cælum perjurio, 4. 17, *far continuamente degli ſpergiuri*.

Favère labori alicujus, 2. Epil. *gradire, promovere le fatiche altrui*.

Ferre aliquem, 1. 20, *ſopportare alcuno con pazienza*. Ferre auxilium, 4. 15, *aiutare*. Ferre corde durato, 2. Epil. *ſopportare intrepidamente, coſtantemente*. Ferrè indignè, graviter, 1. 20; 4. 4. *aver per male, ſoffrir con pena*. Ferre auxilium, 4. 3, *dare aiuto, ſoccorrere*.

Ferri ad Fabellam, 5. Prol. *venire, incominciare a raccontare una favoletta*. Ferri flatibus ſecundis, 4. 14, *andar con vento favorevole*; Fertur vulgò, *ſi dice, ſi crede comunemente*. Fertur locutus, 1. 26, *ſi dice, ſi ſente, che così parlaſſe*.

Fio, is, *eſſer fatto*, Fit turba, 5. 5, *concorre, ſi aduna la gente*. Factus nobilis, 1. 14, *divenuto celebre, accreditato*, Factus locuplex, 4. 18, *arricchito*. Factus ſophus, 4. 14, *divenuto accorto*.

Firmior, oris, *più grandicello, un po' più aſſodato*.

Fiſci, orum, 2. 7, *ceſte, in cui anticamente ſi tenevano i denari del publico*.

Fingere capillos, comas, 2. 2, *acconciar la teſta, fare i ricci*.

Flexus viarum, 2. 5, *ſvoltate, ſcorciatoie di ſtrada*.

Florère legibus, 1. 2, *eſſere in fiore, in auge per l'oſſervanza delle leggi*.

Fodere terram, 2. 4, *ſcavare la terra*. Fodere cubile, 4. 16, *ſcavare, fare una buca, una tana ſotterra*.

Fovère, ſinu, 4. 15, *riſcaldare, covare nel ſeno.*
Fraudàre alium *aliqua re, ut latte*, 4. 16; *thure*, 3, 11. &c. *togliere ad alcuno, ſottrargli, farlo ſtar ſenza qualche coſa.*
Fremit rumor, 5. 7, *riſuona, ſi ſparge il biſbiglio, la nuova di qualche coſa.*
Frons prima, 4. Prol. *la facciata, l'eſterna apparenza*. Decipit frons prima multos, ibid. *molti ſi ingannano all' apparenza.*
Fugere magnis viribus. 5. 2, *fuggir molto forte, ſcappare velocemente*. Fugere de conſpectu, 1. 16, *ſottrarſi all' altrui viſta, e preſenza, non ſi laſciar più vedere*. Fugere necem, 2. 8. *sfuggire, ſalvarſi dalla morte*. Hoc me fugit, 4. 4, *io non ſo, non arrivo a comprendere queſta coſa.*
Fugitàre necem, 1. 2, *cercar di sfuggire la morte, di ſalvare la vita.*
Fundàre ædes, 3. 8, *piantare, fabbricare una Caſa.*
Futilis, is, 5. 2, *vano, ridicolo, chè non può ſervire ad alcuna coſa.*

G

GErere multum decòris, 1. 13, *eſſer molto bello, e viſtoſo.*
Gloriàri alienis, 1. 3, *farſi onòre, vantarſi di quello, che non è ſuo.*
Gradus concitus, 3. 2, *paſſo affrettato, veloce*. Gradus placidus, & quietus, 2. 7, *paſſo lento, e poſato.*
Greſſus delicatus, languidus, 5. 1, *paſſo effeminato, affettato.*

Ha-

H

HAbère aliquid operis reſidui, 4. 22, *aver qualche coſa, che reſti ancora da farſi*. Habère documentum, 2. 4, *imparare, apprendere*. Habère inſidias, 1. 18, *tender inſidie, non eſſere uno ſincero da poterſene fidare*. Habère terminum operis, 5. Prol. *terminare, por fine a un lavoro*. Hæc res habet multum luctûs, 1. 12, *queſta coſa apporta molto pregiudizio, cagiona gran danno*.

Herère in aliquo loco, *vel* aliquo loco, re &c. 1. 8; 4. 5; 4. 8. *rimanere, reſtare in qualche luogo, coſa &c. ſenza potere paſſare oltre, uſcire &c.*

Humiles, ium, 1. 28, *i poveri, la gente baſſa, ordinaria*.

I

IActàre aliquid, 4. 20, *millantare, gloriarſi di qualche coſa*. Jactàre baſia, *fare baciamani*, Jactàre gloriam verbis, 1. 11, *millantarſi, vanagloriarſi*. Jactàre meritum inane, 1. 21, *attribuirſi, vantarſi del merito, che uno non ha*. Jactàre officium come, 2. 5, *moſtrarſi, cercar di farſi conoſcere officioſo, compito*, Jactàre ſe formoſum, 3. 7, *vantarſi di eſſer bello*. Jactàre alicui rem aliquam, 3. 6, *buttare, gettare qualche coſa ad alcuno*. Jactàre clarum tintinnabulum, 2. 7, *sbattere, far ſuonare un' acuto, ſquillante campanello*.

Icere fædus, 1. 29, *far lega inſieme, accordarſi*.

Ignoràre aliquem, 5. 1, *non aver cognizione, non conoſcere alcuno*.

Illicere aliquem pretio, 1. 8, *invitare, procurare di indurre uno a far qualche coſa, promettendo ricompenſarlo, pagarlo.*
Immittere ſe 4. 8, *calarſi, ſcender giù in qualche luogo.* Immittere aliquid alicui, 2. 3, *gettar qualche coſa ad alcuno.*
Immiſcère ſe aliquibus, 1. 3, *frammeſchiarſi, metterſi in truppa con altri.*
Impendere curam rei domeſticæ, 3. Prol. *attendere agli intereſſi di caſa.*
Impetus, ûs, 4. 21, *vena, eſtro nel comporre.*
Impingere lapidem alicui, 3. 4, *ſcagliare, tirare una ſaſſata a qualcuno.*
Imponere alicui, 5. 7, *ingannare alcuno, fargli credere una coſa per un altra.* Imponere aliquid, 4. 9, *metter ſopra, caricare addoſſo.* Imponere clitellas, 1. 15, *mettere il baſto, la bardella.*
Imputàre beneficium alicui, 1. 21, *moſtrare di fare in ſervizio di alcuno, ciò, che ſi fa per altra cagione.*
Incumbere in hanc vitam, 3. Prol. *attendere, ſeguire un tal tenore di vita.*
Inferre cauſam jurgii, 1. 1, *far naſcere, trovare preteſto di litigare,*
Inficere manus ſanguine, 4. 6, *contaminare, imbrattare le mani di ſangue.*
Inflàre pellem, 1. 23, *gonfiare, ſtirare la pelle.*
Infundere opus ceris, 4. 10, *lavorare, fare il mele negli Alveari.*
Injicere cupiditatem, 1. 26, *inſpirare, far venire una cupidigia, appetito diſordinato di qualche coſa.*
Innoteſcere turpi fraude, 1. 10, *divenir famoſo, per qualche furfanteria; farſi conoſcere per un bindolo.*
Inquinàre omni contumelia, 1. 2, *fare, e dire ogni ſorta di vituperio.*

In-

Inſequor, eris, *ſeguir dietro*. Nox inſecuta eſt, 3. 2, *venne la ſera, ſi fece poi notte*.

Ex Inſidiis, 2. 7, *dall' aguato, dall' imboſcata*.

Inſpicere ſpeculum, 3. 7, *guardarſi allo ſpecchio*.

Inſtrumentum ruſticum, 4 4, *arneſi per la campagna*.

Intendere cutem, 1. 23, *ſtirare la pelle gonfiandoſi*.

Intercipere laudem, 4. 11, *eſſer di impedimento, ſervir di oſtacolo al conſeguimento della virtù, lode*.

Inter hæc, 2. 8, *fra tanto, fra queſto mentre*.

Interpoſitis diebus, 3. 2, *paſſati fra tanto alcuni giorni*.

Intràre limen Muſarum, 3. Prol. *divenire, eſſer Poeta*.

Invidia plus favet illi, 5. Prol. *quello è meno invidiato, tacciato; è più ſtimato*.

Involvere ſe farinâ, 4. 1, *infarinarſi*. Involvere ſævum ingenium, 4. 6, *ricoprire, occultare l' animo maligno*.

Ire in plauſum litterarum, 3. Prol. *eſſere applaudito, ſtimato da' virtuoſi*.

Juvàre aliquem, 4. 6, *dilettare, dar guſto ad alcuno*.

L

LAbi favore pravo, 5, 5, *ingannarſi per uno inconſiderato genio, affetto particolare*.

Laboràre, 4. 20, *affaticarſi*; 1. 28, *ſtare in pericolo*.

Laceſſere aliquem, 4. 20, *metterſi alcuno, provocare, irritare*.

Ledi impunè, 1. 20, *ſoffrir qualche male, ſenza farne riſentimento, vendetta*.

 Lam-

Lambere aquam, 1. 28, *lambire, pigliar leggermente colla lingua l' acqua, come fanno i cani, e altri animali.*
Lanifica, æ, 4. 4, *donna, che lavora la lana.*
Laniger, i, *l' agnello.*
Lavatio, onis, 4, 4. *vaſi, utenſilj per bagnarſi.*
Laudàri verbis ſubdolis, 1. 13, *eſſer lodato fintamente, con ſecondo fine.*
Laxàre arcum, 3. 11, *ſcaricare, allentar l' arco.*
Lector Cato, 4. 6, *chi ſeveramente critica, e trova da dire ſopra tutto quello, che legge.*
Legere librum, 3. Prol. *leggere.* Legere capillos, 2. 2; arbores, 3. 14, *ſcegliere.*
Levàre aliquem dorſo, 4. 3, *pigliare addoſſo, tor ſu alcuno a cavallo.*
Levis curſus, 1. 12, *corſo veloce.*
Liberare ſe foveâ ſaltu, 3, 2, *ſaltar fuori, uſcir con un ſalto dalla foſſa.*
Locàre nomen, 1, 16, *pigliare a credenza.*
Loco mercedis, 4. 41, *per ricompenſa, in cambio di pagamento.*
Longè *vetuſtior, inferior &c.* 4. 6; 1. 1, *alquanto, aſſai più &c.*
Luere culpam ſpiritu, 4. 10, *pagar la pena colla vita.*
Luctàri cornibus, 5. 9, *far forza colle corna, dar delle cornate.*
Ludere calamo, 4. Prol. *divertirſi ſcrivendo; ſcrivere comporre per divertimento.*
Luſtràre domos, 3. 16, *ſcorrere guardare per le caſe.*

M

MAceràre aliquem, 4. 16, *far dimagherare, ſtruggere alcuno.*
Maledicere alicui, 1. 1, *oltraggiare, dire delle ingiurie a qualcuno.*

Me-

Manère ſenſus alicui, 4. 4, *eſſere uno in ſentimento, eſſer vivo*. Manet pretium litteris, 5, 5, *le ſcienze, le lettere ſono apprezzate, ſeguitano a eſſere in credito*.

Medio ſole, 3. 16, *ſul mezzo dì*.

Mens lædendi, 5. 3, *animo, intenzione di offendere alcuno, di far male*.

Mergere aliquid tartareo ſpecu, 4. 5, *mandar giù nello ſtomaco; ingoiare qualche coſa*.

Sine Mercede, 4. Prol. *invano, ſenza occaſione*.

Minàri magna, 4. 19, *promettere, moſtrare di fare gran coſe*.

Minùs arridet, 4. 17. *non piace molto, è poco approvato*.

Miſcère Civitatem, 1. 2, *ſollevare la Città, cagionare rivoluzioni*. Miſcère alicui dolorem cum damno, 1. 27, *apportare ad alcuno danno inſieme, e dolore*. Totam vitam miſcet dolor, & gaudium, 4. 14. *le felicità ſono meſcolate ſempre con qualche avverſità*.

Mittere ad aliquem, 1. 2, *ſpedire, inviare ad alcuno*. Mittere vocem, 3. 15; 4. 10. *dire, parlare*. Mittere panem, 3. 2, *gettare, buttare del pane*.

Moliri fraudem, 4. 8, *tramare, ordire un inganno, avere in animo di ingannare alcuno*.

Monère vitam prudenti conſilio, 1. Prol. *dare ſaggi conſigli per viver bene*.

More translatio, 5. 7, *all' uſanza ſolita; ſecondo il conſueto*.

Movère riſus, 1. Prol. *fare ridere*. Movère plauſus, 5. 5. *meritarſi gli applauſi, farſi applaudire, gridare, viva*.

Mulcàtus malè, 1. 3, *concio malamente*.

Multàre aliquem ſimili jure, 1. 25, *rendere a alcun la pariglia, fare ad alcuno quel male, che egli ha fatto ad altri*.

Multò potior, 3. 9, *aſſai più grato, molto più utile*.

 Mun-

Mundus muliebris, 4. 4, *ornamenti da donna*.
Mutari ad faciem ſerenam, 4. 14, *raſſerenarſi*.
Mutìre palam, 4. 22, *laſciarſi vedere far motto, eſſer veduto fiatare*.

N

NAeniæ viles, 4. Prol. *canzonette vili, e ridicole*.
Naſci diis iratis, 4. 16, *naſcere ſfortunato, eſſere infeliciſſimo*. Naſci humilem, 1. 26, *naſcere in baſſo ſtato, eſſer di vil condizione*.
Nauſeàre litteras, 4. 6, *avere a nauſea, in faſtidio gli ſtudj*.
Necopinus, a, um, 1, 9, *colto all' improviſo, ſpenſierato*.
Nemoris cultrix, 2. 4, *che abita ne' boſchi*.
Nitère corpore, 3. 6, *eſſer ben graſſo, e pieno*.
Nobilis, 5. 1; 5. 5, &c. *riguardevole, ſtimato, famoſo*.
Noſcere aliquem, 4. 4, *conoſcere le qualità di una perſona, di che umore uno ſia*.
Nudàre conſcientiam, 3. Prol. *ſcoprirſi colpevole, accuſarſi da ſe medeſimo*.

O

OBſiſtere legibus, 3. 12, *opporſi alle coſe ordinate. Adempire con difficoltà quello, che ſi deve fare per obbligo*.
Obterere pede, 1. 28, *ſchiacciare co' piedi, calpeſtare*.
Obtrectàre aliquid, 2. Epil. 5. Prol. *cenſurare, dir male di qualche coſa*.
Occidere nece, 1. 6, *morire*.
Occipio idem ac Incipio, 1. 12, *principiare*.

Oc-

Occumbere neci, 4. 1, *morire*.
Occupàre aliquem, 5. 8, *ſorprendere alcuno*, *prenderlo quando non ſe lo aſpetta*. Occupàre aliquem ne ſit primus, 2. Epil. *prevenire*, *preoccupare*. Occupare ferro. 5. 2, *ferire*, *uccidere all' improvviſo*. Occupàre arcem, 1. 2, *prendere a forza*, *impadronirſi della Città*. Occupàri in otio, 2. 5, *affaticarſi in coſe di niuna importanza*.
Officium come, 2. 5, *ſervitù*, *corteſia gentile*, *obbligante*.
Offundere terrorem, 2. 4, *ſpaurire*, *empir di ſpavento*.
Onerare laudibus, 5. 5, *ricolmare di lodi*, *lodare altamente*. Oneràre ſaxis, 3. 2, *caricar di ſaſſate*.
Operæ pretium eſt, 2. 5, *mette conto*, *è di grande importanza*.
Oppetere pœnas, 3, 13, *pagare*, *ſoffrire le pene*. Opponere unum alteri. 2. Epil. *contrapporre*, *mettere uno a petto di un altro*.
Ornare ſe falſis laudibus, 4. 20, *lodarſi indebitamente*.
Oſtendere novitatem, 5. 5, *far vedere una coſa nuova*. Oſtendere vocem, 1. 13, *far conoſcere di ſaper cantare*.

P

PAràre aliquid, 4. 4, *provvedere*, *comprare*. Paràre cœnam, 3. 16, *mettere all' ordine*, *preparare da cena*.
Parcere alicui, 2. 8, *perdonare*, *aver riguardo ad alcuno*. Parcere facere aliquid, 4. 22, *tralaſciare di fare qualche coſa*.
Parere ſibi laudem. 5, Prol. *acquiſtarſi credito*. Parta mihi laus eſt, ibid. *già ſono divenuto glorioſo*.

Partiri caritatem in aliquos, 3. 7, *amare egualmente, dar prove eguali di amore ad alcuni*.

Pateo, es, *eſſer patente, aperto*. Patet cunctis via honoris, 2. Epil. *per tutti è aperta la ſtrada a acquiſtarſi merito, a farſi onore*. Patet vindicta alicui, 1. 27, *non manca a alcuno il modo di vendicarſi; ſi può ben ricattare*.

Patiens iniuriæ, 1. 5, *umile, manſueto*.

Patior, eris, *patire*. Pati nives, & imbres, 3. 6, *ſtare eſpoſto alle nevi, e alle piogge*. Pati frena, 4. 3, *laſciarſi metter la briglia*. Pati aliquid, 4. 22, *contentarſi, permettere per quanto ſi può una coſa*. Pati ſua exempla, 1. 23, *ſoffrire uno, che gli altri lo trattino, come eſſo ha trattato loro*.

Pectus ſolutum, 3. Prol. *animo quieto, diſoccupato*.

Pelagius curſus, 4. 18, *via, viaggio di mare*.

Pendère ad aliquem, 3. 3, *eſſere in vendita*: Pendère in aliqua re, 5. 8, *reggerſi, ſoſtenerſi leggermente ſopra qualche coſa*.

Pendere pœnas, 1, 26, *pagare, ſoffrire le pene*.

Peragere rem, 4. 22, *conchiudere, terminare l'affare*.

Perdere operam, 1. 24, *affaticarſi invano*. Opera nequicquam periit, 2. 5, *la fatica, è ſtata in vano*. Non pereat momentum horæ, 3. Prol. *non ſi perda un momento di tempo*. Perdere rem aliquam, 5, 7, *mandar male, guaſtare alcuna coſa*.

Peroràre cauſam, 1. 10, *conchiudere, terminare di trattare la Cauſa*.

Perpaſtus, 3. 6, *ben paſciuto, ſatollo*.

Perſalutare aliquos, 4. 11, *ſalutare alcuni ad uno, ad uno*,

Persòna tragica, 1. 7, *maſchera da teatro*.

Perſolvere pœnas, 3. 4, *pagare, ſoffrire le pene*.

Perſuadèri ad aliquid, 1, 8; 3. 4, *laſciarſi uno in-*

indurre, riſolverſi a fare qualche coſa.

Pertinère aliquo, 3. 1, *alludere a qualche coſa.*

Petere rem aliquam, *domandare alcuna coſa.* Petere aliquem locum, 3. 2, *andare in qualche luogo.* Petere aliquem ſaxo, 3. 2, *prendere alcun di mira, colpirlo con una ſaſſata.*

Pervellere alicui aurem, 5. 5, *ſtringere, tirare ad alcuno un orecchio.*

Placàre ſeveritatem frontis alicujus, 4. 6, *far che alcuno deponga il contragenio, e averſione di qualche coſa.*

Plectere ſe, 5. 9, *piegarſi colla vita, chinarſi.*

Polire materiam verſibus, 1. Prol. *abbellire perfezionare, con ridurla in verſi, una materia, un argomeuto di qualche coſa.*

Ponere fœtum, 2. 4, *partorire.* Ponere eſcam ſorbitionem, 1. 25, &c. *dare, porre avanti da mangiare, &c.* Ponere præmium. 1. 14, *proporre, metter ſu il premio.* Ponere ſtatuam, 1. Epil. *ergere, inalzare una ſtatua.* Ponere timorem, 1. 2, *farſi animo, non aver più paura.* Ponere domum. 3. 8, *piantare, edificare una Caſa.*

Prebère dapem largam, 2. 4, *ſervire di abondante cibo, o riſtoro.*

Præcludere linguam, vocem 1. 2, 1. 22, *chiuder la bocca, impedire, non laſciare che uno parli, gridi &c.*

Prægustàre aliquid, 4. 20, *aſſaggiar avanti, guſtar leggiermente qualche coſa.*

Præmere vocem, 1, 11, *laſciar di gridare, chetarſi.*

Præmi ab aliquo, 4. 22, *eſſere oppreſſo.*

Præmetuens doli, 1. 16, *chi ſi adombra, ſi inſoſpettiſce di qualche inganno.*

Præponere lucrum docto labori, 3. Prol. *ſtimar più, anteporre l' intereſſe, le ricchezze, che la virtù, lo ſtudio.*

Præſtàre adſuetam vicem, 3. Prol. *adempire i ſoliti ſuoi doveri*. Præſtàre benevolentiam, 3. 12, *dar prova, contraſegni di affetto*. Præſtàre hoſpitium alicui, 2. 8, *dar ricetto, albergare qualcuno*, Præſtàre aliquem tutum ab injurià, 1. 29, *aſſicurare, difendere da' pericoli*. Præſtàre aliquid, 3. Prol. *adempire, fare quello, che ſi è promeſſo*. Præſtàre rem aliquam, *in ejus venditione*, 3. 3; *aſſicurare che una coſa è tale; quale ſi dice*.

Præterìre ſilentìo, 3, 10, *laſciar di dire, paſſare ſotto ſilenzio*,

Prævaleo, es, *eſſer da più, giovar maggiormente*. Virtute prævalet ſapientia, 1. 13, *val più il ſapere, e il giudizio, che il valore, e la forza*.

Pretium meriti, 1. 8, *la ricompenſa, la ricognizione di qualche benefizio*.

Principes, 5. 1, *i principali, le perſone più riguardevoli*.

Probàre aliquid, 5. 5, *dimoſtrare, far conoſcere qualche coſa*.

Prodere rem aliquam, 1, 3, *paleſare, raccontare qualche coſa*.

Prodìre in conſpectum, 5. 7, *eſcir fuori a viſta di altri*. Prodìre in ſcenam, 5. 5, *eſcire in palco*. Prodìre in novis cothurnis, 4. 6, *parlare, comporre con iſtraordinario ſtile ſublime*.

Proferre tacitè caput, 1. 2, *far capolino*.

Profiteri rem gravem, 3. Prol. *metterſi a un alta impreſa, a un grande impegno*. Profitèri facere idem, 5. 5, *impegnarſi a fare altrettanto*. Profeſſa mors, 4. 6, *evidente, manifeſto riſchio di morte*.

Proloqui breviter, 3. 6, *dire in ſuccinto, ſpiegare in poche parole*.

Promittere alicui ad cœnam, 4. 21. *accettare, promettere a alcuno di andare a cena da eſſo*,

Pro-

Promovère pedem, 4. 21, *muovere un paſſo, cavar fuori da qualche luogo un piede.*

Propoſitum vitæ. 3. Prol. *metodo, ſiſtema di vivere.*

Proſequì maximo plauſu, 5. 5, *applaudir ſommamente.* Proſequi verbis, 3. 5, *ſoggiungere, dire.*

Proſpicere toto die 2. 4, *far tutto il giorno la ſentinella.*

Protrùdi foras, *ſic* trudi, 5. 7, *eſſere ſcacciato via, eſſer fatto fuggire vergognoſamente.*

Provocàre aliquem, 4. 21, *chiamar fuori alcuno dal luogo, ove è.*

Proximus culpæ, 1. 10, *reo, colpevole.*

Prudentia alicujus artis, 1. 14. *ſcienza, pratica di qualche arte.*

Purgàre domum muribus, 1. 21, *ripulir la caſa da' topi.*

Putàri ſapere, 4. 6, *eſſer tenuto in concetto di virtuoſo.*

Q

Quâcumque ſummâ, 4. 4, *a qualſivoglia prezzo.*

Quærere eſcam, 3. 9, victum, 3. 13, *cercar da mangiare, da vivere.* Quærere vindictam, 4. 3, *cercare, procurare di vendicarſi.* Quærere hominem, 3. 16, *cercare uno, che abbia ſenno, giudizio.*

Quæſtio poſita, 3, 11. *il dubbio, queſito propoſto.*

Qui, 1. 1, *come mai, in che modo?*

Quo mi? ſi &c. 3. 15, *che giova a me queſto, ſe poi &c.*

R

RAmòſus, a, ſum, 1. 12, *fatto a forma di rami di albero, come ſono le corna de' Cervi*.

Rapere ad ſe quod eſt commune omnium, 3. Prol. *ſtimare detto per ſe quello, che appartiene ad ognuno*. Rapere *e naufragio*, 4. 18, *ſottrarre, raccogliere in fretta*:

Recidere ad querelam, 3. 15, *tornare a querelarſi, a dolerſi di qualche coſa*.

Recipere aliquem ad ſe, 2. 20, *accogliere, dar ricetto, quartiere ad alcuno nella propria caſa*.

Recipi incœtum, 3. Prol. *eſſere ammeſſo fra gli altri, entrare in converſazione*.

Recumbere, 4. 21, *metterſi a tavola per mangiare*.

Recusàre fidem pactam, 3. 10, *mancare di parola, rompere i patti, non ſtare agli accordi*.

Reddere ſincerum judicium, 3. Prol. *dire ſchiettamente il proprio parere*. Reddère jura, 4. 12. *amminiſtrare giuſtizia*. Reddere tempus amicis, 3. Prol *divertirſi inſieme cogli amici*. Reddere præmium, 4. 22, *dare il premio, ricompenſare*.

Redire in gratiam cum aliquo, 5. 3, *far la pace con qualcheduno*. Redire ad ſplendorem, 3. 9, *divenire nuovamente ſplendido*.

Refellere aliquem, 4. 17, *confutare, convincere alcuno della ſua falſa opinione*.

Referre pedem retro, 2. 1, *ritirare in dietro il piede, tornare in dietro*. Referre aliquid ad animum, 3, 16, *fare rifleſſione a una coſa*. Referre aliquem domum, 5. 7, *ricondurre qualcuno a caſa*. Referre parem gratiam, 3. 2, *rendere il contracambio*. Referre fabellam, 1. 2, *raccontare una favoletta*.

Re-

Refert mea, 1. 15, *importa a me*.
Reficere vìres, 3, 2, *riaverſi*, *rimetterſi in forze*.
Relaxàre animum, 3. Prol. *ſollevare lo ſpirito*.
Reliquiæ ævi languentis, 4. 22, *avanzo di vita*, *rifinita*, *cadente*.
Repelli viribus veritatis, 1. 1, *eſſer convinto dalla forza del vero*.
Rependere gratiam alicui 2. Prol. *rendere a alcuno il contraccambio*.
Reperìre effugium, 4. 8, *trovare ſcampo*, *ſottrarſi fuggendo*.
Reprehendere aliquem elapſum, 5, 8, *tornare a chiappare uno*, *che è già ſcappato*.
Repto, as, 5. 1, *andar pian piano*, *muoverſi*, *come una teſtuggine*.
Reſonàre domum lætam apparatu, 4. 21, *eſſer la caſa in allegria*, *e feſta con grand' apparecchio*.
Reſiſtere *ad aliquem locum*, 1. 2, *ſoffermarſi*, *trattenerſi in qualche luogo*.
Retendere arcum, 3, 11, *ſcaricare*, *ſtendere l' arco*.
Retorridus mus, 4. 1, *topo vecchio*, *furbo*, *ammaliziato*.
Retundere ſuperbiam, 4. 20, *ribattere*, *rintuzzare l' orgoglio*.
Revocàre aliquem ad cœnam, 1. 23, *invitare a cena alcuno*, *da cui già prima uno è ſtato invitato*.
Ridiculè magis quàm verè, 3, 3. *più per fare ridere*, *che perchè così ſia veramente una coſa*.
Rìdère aliquem, 5. 11, *riderſi di alcuno*, *beffarlo*.
Rigens gelu, 4. 15, *intirizzito*, *morto di freddo*.
Rogàre victum, 4. 18, *chiedere qualche coſa da poterſi ſoſtentare*; *domandar la limoſina*. Rogàre pro vita, 3. 2, *chiedere in grazia la vita*.
Ruere certatim, 5. 1, *accorrere in folla*, *a gara*.

Ru-

Rumor diſperſus, 5. 5, *la nuova ſparſa*.

Rumpi corpore, 1. 23, *ſcoppiare, crepare*.

S

SAl urbanus, 5. 5, *ſcherzo grazioſo, arguzia giudizioſa*.

Salire ſummis viribus, 4. 2, *lanciarſi, ſaltare quanto uno può*.

Scarificatus, a, um, *ſcalfitto, roſo*.

Sedàre ſitim, 4. 3, *cavarſi la ſete, bere*. Sedare pulverem, 2. 5, *ammorzare la polvere*.

Sedère ſellâ primâ, *in curribus*, 3. 5, *ſtare a caſſetta, far da cocchiere*. Judex ſedit inter illos, 1. 10, *ſi meſſe a far da giudice, a eſaminare, e giudicare la lite di quelli*.

Semitâ alicujus facere viam, 3. Prol. *proſeguire, e perfezionare una coſa principiata, e abbozzata da un altro*.

Senſus communis, 1. 7, *buon ſenno, giuſto diſcernimento delle coſe*.

Sentìre quicquam, 2. 8, *accorgerſi di alcuna coſa*. Sentìre aliquem dimiſſum iratè, 4. 21, *vedere, laſciare andare via uno diſguſtato*. Sentìre repulſam, 1. 3, *eſſere rigettato, ſcacciato via*. Sentìre vim carminis, 3. Prol. *guſtar la forza, energìa del verſo, avere il guſto de' verſi*. Sentiat quos attentàrit, 5. 2, *conoſca, provi con chi egli ſi è meſſo, con chi egli l' ha a fare*.

Sequi aliquem, 2. 7, *andar dietro ad alcuno*. Sequens otium, 5. 1, *perſona ozioſa, sfaccendata*.

Sic valeas ut &c. 4, 1. *che tu poſſi così aver bene, come &c.*

Simul, ſimul ac, *appena, toſto che*.

Simulàre pavorem, 2. 4, *far moſtra, fingere di aver paura*.

Sin

Sin autem minus, 3. Prol. *ſe no poi*.
Solidum decus, 4. 20, *lode*, *merito*, *vero*, *maſſiccio*.
Solvere errorem, *ſpiegare*, *far conoſcere lo ſbaglio di alcuno*. Solvere frenum, 1, 2, *togliere il freno*, *laſciar che altri vivano a loro capriccio*. Solùtus catenâ, 3. 6, *ſciolto*, *libero dalla catena*. Solùtum pectus, 3. Prol. *animo*, *mente quieta*, *diſoccupata*.
Splendère hilare convivium proculis, 4. 21, *eſſere il convito in grande allegría*, *bevendo molto*.
Sponſus improbus, 1. 16, *mallevadoría*, *ſicurtà malizioſa fatta con animo di ingannare*.
Stare pro judicio erròris ſui, 5. 5, *ſoſtenere oſtinatamente un ſuo ſpropoſito*.
Strigàre *in equis*, 3. 5, *ſoffermarſi*, *pigliar fiato*.
Stringere gladium, 5. 2, *impugnar l' armi*, *la ſpada*.
Strophæ verboſæ, 1. 14. *bindolerìe*, *aggiramenti con parole*.
Studère *facere rem aliquam &c.* 1. 26; 2, Epil. *procurare*, *affaticarſi per qualche coſa*.
Submovère omnem querelam, 2. Epil. *conſolare*, *quietare alcuno*; *togliere ogni motivo di lamentarſi*.
Sub conditiòne, 4, 4. *con patto*.
Succeſſus, ûs, 2. 3; 2. 4, *riuſcimento felice di qualche coſa*.
Succlamàre feliciter, 5. 1, *gridare*, *viva*, *augurare felicità*.
Succumbo, is, 3. 11, *cedere*, *darſi per vinto*.
Sumere per ſe, 2. 1, *prendere una coſa da per ſe*, *ſenza che ſia data da altri*.
Suſcitàre clamòres, 5. 5, *eccitare la maraviglia gli applauſi per qualche coſa*.
Suſpenſo pede *incedere*, 2. 4, *andar leggermente*, *camminare in punta di piedi*.

Su-

Suſtinère rem aliquam, 4. 6, *ſeguitare a tenere, non gettar via una coſa*. 3. 7, Suſtinère jocos, 3. 7, *reggere alle beffe, ſtare ſenza riſentirſi all' altrui burle*. Suſtinère aliquem, 1. 2, *ſoffrire, aver pazienza conqualcuno*. Suſtinere ſpiritum 3. 2, *mantenerſi in vita*. Suſtinère aliquid eſſe, 4. 13, *ſoffrire, permettere, che ſucceda qualche coſa*. Suſtinère paupertatem, 4. 18, *ſoſtentarſi, avere uno da poter vivere, eſſendo povero*. Suſtinère notam, 1. 3, *ricevere, ſopportare un ingiuria, un ſoppruſo*.

T

TAbula, æ, 4. 18, *tavoletta, nella quale quelli, che avevano naufragato facevano dipingere il loro naufragio, portandola poi appeſa per muovere gli altri a pietà, e ſoccorſo*.

Tangi invidiâ alicujus rei, 1. 23, *avere invidia di qualche coſa*.

Tantò melior, 3. 4, *ob bene! sù bravo*.

Temperàre jugum, 3. 5, *regolare, guidare il cavallo, che tira la ſedia*.

Temperàtæ argutiæ, 5. 5, *arguzie concetti, moderati, non eccedenti*.

Tendere dolos irrìtos, 1. 12, *affaticarſi in vano per ingannare alcuno*.

Tenère aliquem, 2. 2, *eſſerſi guadagnato l' affetto di alcuno, eſſer grandemente amato da qualcheduno*. Favor tenet mentes, 5. 5, *gli animi ſono prevenuti, accecati dal genio, dalla paſſione*. Tenère aliquid, 4. 4, *ritenere, conſervare*.

Tentàre *an ſit aliquid &c.* 1. 22, *cercar di ſcoprire, far prova ſe poſſa eſſere, riuſcire qualche coſa*.

Tibia, æ, 5, 7, *oſſo della gamba*. *Flauto, inſtrumento da fiato*.

Tol-

Tollere pennas, 1. 3, *raccogliere le penne*. Tollere ſententiam, 3. 10, *pronunziare, dare a alta voce la ſentenza*. Tollere clamorem ad ſidera, 1. 6, *alzar le grida alle ſtelle*. Tollere clamorem totis viribus, 1. 11. *gridare quanto ſe ne ha nella gola; quanto forte uno può*. Tollere aranea, 2. 8, *levar via i ragnateli*.

Torquère ſe diu, 3. 11, *ſcontorcerſi, affliggerſi lungamente non ſapendo una coſa*. Torquère ſpiritum, 4, 16, *vivere inquieto, ſtare in pena*.

Tradere narratione aliquid poſteris, 4. 4, *raccontare, notare qualche coſa per notizia di quei, che verranno in avvenire*. Tradere aliquid quacunque ſummâ, 4. 2, *vendere, dar via a qualſiſia prezzo*. Tradere ſeſe alicui, 1. 29, *metterſi nelle mani, darſi in potere di alcuno*. Tradere famæ, 5. Prol. *laſciare ſcritto a perpetua fama, e onore*. Tradere memoriæ, 4. 21. *laſciare ſcritto alla memoria de' Poſteri*.

Traditum eſt, 1. 24, *ſi dice, è ſtato ſcritto*.

Trahere ſpiritum extremum, 1. 20, *eſſere in agonia*. Trahere vitam aſperam, 3. 6, *vivere ſtentatamente*. Trahere vitam luxu, 4. 4, *vivere alla grande, con ſignoria*. Trahere odorem totis naribus, 3. 1. *annuſare, tirar ſu col naſo quanto uno può*.

Transferre aliquid in Fabellas, 3. Prol. *eſprimere, ſpiegare qualche coſa per via di Favole*. Transferre in cartas verba alicujus, 5. Prol. *copiare, notare quello, che uno dice*.

Trepidè, 2. 5, *con preſtezza inſieme, e timore*.

Trudi foras capite, 5. 5, *eſſere ſpinto, ſcacciato via*.

Truſito, as, 2. 7, *urtare, colpire con percoſſe, e ferite*,

Tumère ſuperbiâ inani, 1. 3, *gonfiarſi, inſuperbirſi vanamente*,

Va-

V

VAcàre alicui 3. Prol. *trattenerſi*, *divertirſi con alcuno*. Vacàre a negotiis 3, Prol. *eſſere diſoccupato*.

Vagè perlegere librum, 5. Prol. *ſcorrere un libro leggendolo in quà, e in la*.

Valère multùm, 1. 5, *aver molta forza*, *poter molto*. Quantùm valent litteræ, 4. 21, *quanto ſervono*, *giovano le ſcienze*, *gli ſtudj*.

Vehemens canis, 2. 3, *cane arrabbiato*.

Venàri oculis, 4. 4, *innamorare cogli ſguardi*.

Venìre in periculum, 4. 8, *cadere*, *trovarſi in pericolo*. Venìre aliquid in dubium, 3. 10, *dubitarſi di qualche coſa*. Venìre in conſpectum, *& etiam* in conſpectu, 5. 1, *farſi avanti*, *preſentarſi a qualcuno*. Venient vices aliorum, 4. 22, *verrà il tempo ancor per gli altri*. Venit curatio ad ſanitatem 5. 7, *l'infermo va riſanando*. Venìre majoris, 2. 5, *venderſi a più caro prezzo*, *coſtare aſſai più*.

Versàri in periculo, 2. 8, *trovarſi*, *eſſere in gran pericolo*.

Vertere conſilium ed fallaciam, 1. 29, *ricorrere alla frode*, *penſare a ingannare qualcuno*.

Vitàre rapinam, 2. 4, *guardarſi*, *aſſicurarſi dall' altrui rapina*.

Vituperàre Cælum, 4. 6, *cenſurare*, *tacciare ſino le coſe più buone*, *e perfette*.

Ultimùm, 4. 19, *alla fine*, *in ultimo*.

Volutàre ſe ſe, 4. 3, *rivoltolarſi*.

Xi-

X

XIſtus, 2. 5 *viale, ſtrada da paſſeggio.*

Z

ZOna, æ, 4. 18. *cinta, cintura, in cui anticamente tenevano, e portavano i denari.*

INDEX

Fabularum Phædri.

Æſopus & Petulans. pag. 49.
Æſopus ludens. 57.
Æſopus ad Garrulum. 62.
Anus ad Amphoram. 47.
Anus diligens Juvenem. 32.
Apes & Fuci. 55.
Aquila, Cornix, & Teſtudo. 37.
Aquila, Feles, & Aper. 34.
Arbores in Deorum tutela. 60.
Aſinus & Galli. 63.
Aſinus ad ſenem. 20.
Aſinus & Leo venantes. 17.
Auctor Prol. lib. 2. 31.
Caeſar ad Atrienſem. 36.
Calvus & Muſca. 96.
Canes famelici. 23.
Canis ad agnum. 58.
Canis & Lupus. 51.
Canis & Theſaurus. 27.
Canis fidelis. 25.
Canis parturiens. 22.
Canis carnem ferens. 13.
Canis & Corcodilus. 26.
Capellæ & Hirci. 79.
Cervus ad fontem. 18.
Cervus & Boves. 39.
Cervus & Ovis. 21.

Ci-

Cicada & Noctua. 59.
De vitiis hominum. 76.
Demetrius & Menander. 94.
Duo calvi. 101.
Epilogus lib. 2. 41.
Equus & Aper. 67.
Formica & Muſca. 86.
Frater & Soror. 53.
Fur Aram compilans. 77.
Graculus & Pavo. 12.
Gubernator & Nautæ 80.
Homo & Canis. 34.
Homo & Colubra. 81.
Homo & Aſinus. 97.
Juvencus Leo & Prædator. 32.
Leo regnans. 79.
Leo ſenex. 23.
Lupus & Gruis. 15.
Lupus & Agnus. 10.
Lupus & Vulpes. 16.
Malas eſſe divitias. 78.
Milvus & Columba. 30.
Mons parturiens. 80.
Muli & Latrones. 38.
Muſca & Mula. 50.
Muſtela & Mures. 65.
Muſtela & Homo. 24.
Naufragium Simonidis. 84.
Occaſio depicta. 104.
Panthera & Paſtores. 48.
Paſſer. & Lepus. 16.
Pavo ad Junonem. 60.
Phædrus. 83.

Poe-

Poeta. 68. 72. 93. 100.
Idem Epilog. lib. 4. 89.
Idem Prolog. lib. 5. 92.
Princeps Tibicen. 102.
Prolog. lib. 1. 9.
Prolog. lib. 3. 43.
Pugna Murium & Muſtelarum. 71.
Pullus ad Margaritam. 55.
Rana rupta & Bos. 25.
Ranæ metuentes Taurorum prælia. 29.
Ranæ ad ſolem. 14.
Ranæ Regem petentes. 10.
Scurra & Ruſticus. 98.
Simii caput. 49.
Simonides a Dìis ſervatus. 87.
Socrates ad Amicos. 54.
Ex Sutore Medicus. 19.
Taurus & Vitulus. 105.
Vacca & Capella. 13.
Venator & Canis. 105.
Viatores & Latro. 95.
Vipera & Lima. 75.
Vulpes ad Perſonam tragicam. 15.
Vulpes & Corvus. 19.
Vulpes & Aquila. 28.
Vulpes & Uva. 67.
Vulpes & Hircus. 75.
Vulpes & Draco. 81.
Vulpes & Ciconia. 26.

FINIS.

Restauro del Libro
Badia
di
Cava

005638286

Digitized by Google